

GRENZEN DOORBREKEN

Culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap

SARC Advies 28 mei 2014

SARiV Advies 8

28 mei 2014

*Elke cultuur vindt haar oorsprong in
vermenging, in interactie, in confrontatie.
In isolatie daarentegen sterft de beschaving.*
Octavio Paz

Adviesvraag: Culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap

Adviesvrager: Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Ontvangst adviesvraag: 19 november 2013

Adviestermijn: Na een verzoek om uitstel stemden de betrokken ministers in met een uitstel tot eind mei 2014.

SARC

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 28 mei 2014

Kenmerk: SARC Advies 28 mei 2014

SARiV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 28 mei 2014

Kenmerk: SARiV Advies 2014/8

SAMENVATTING

In hun adviesvraag van 18 november 2013 vroegen Vlaams minister-president Kris Peeters en Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) en de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) om de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap in kaart te brengen en prioriteiten te bepalen ter bescherming en promotie van deze belangen. Dit advies moet helpen om grote oriënterende lijnen voor zowel het internationaal cultuurbeleid als de culturele diplomatie uit te zetten. Ook de rol en verantwoordelijkheden van de Vlaamse overheid moeten hieruit afgeleid worden.

Om een antwoord te geven op deze adviesvraag werd een gezamenlijke werkgroep opgestart met leden van beide raden. Deze werkgroep kwam 5 keer samen in de periode januari tot mei 2014. Een toelichting van de adviesvraag door secretaris-generaal Koen Verlaeckt (voorzitter van het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie) en Gaetan Poelman (vertegenwoordiger namens de secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media) plaatste klemtonen en verwachtingen m.b.t. de adviesvraag. De werkgroep verzamelde vervolgens via een schriftelijke bevraging en overleg met bepaalde actoren input van de sociaal-culturele sector, de kunstensector en de erfgoedsector. Tot slot werden ook Flanders Investment & Trade (FIT), Toerisme Vlaanderen, de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, Flanders DC en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) bevraged.

In hoofdstuk 1 schetsen de raden het verloop van de adviesprocedure en geven zij meteen een afbakening van wat men in dit advies kan verwachten. Vervolgens formuleren zij hun fundamentele uitgangspunten uitgaande van de intrinsieke waarde van cultuur. Hierna formuleren zij enkele beschouwingen over cultuur als recht en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien voor de Vlaamse overheid. Hoofdstuk 1 besluit met het schetsen van een aantal macro-ontwikkelingen of tendensen met een duidelijke impact op het internationaal cultuurbeleid.

Aangezien de raden het belangrijk vinden dat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap geënt worden op een duidelijke visie inzake het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie, doen zij in hoofdstuk 2 een suggestie voor (i) een visie en doelstellingen en (ii) randvoorwaarden en criteria. Vervolgens formuleren zij beleidsaanbevelingen om deze visie en doelstellingen in de praktijk om te zetten.

De **visie** legt de nadruk op wederkerigheid en uitwisseling en benadrukt de meerwaarde hiervan. Het is de taak van de overheid om in te zetten op deze internationale dynamiek vanuit een klimaat van openheid en wereldburgerschap, door internationalisering in culturele en creatieve sectoren te ondersteunen en door afgewogen keuzes te maken met betrekking tot de wisselwerking tussen culturele, diplomatieke, maatschappelijke en economische belangen, met aandacht voor de eigenheid en gelijkwaardigheid van de diverse belangen. Het internationaal beleid moet integraal én geïntegreerd zijn.

De **5 doelstellingen** die uit deze visie voortvloeien worden als gelijkwaardig beschouwd. Naargelang de beleidssector worden andere elementen als belangrijk beschouwd, wat leidt tot andere prioriteitstellingen voor elke sector, maar het is de taak van de Vlaamse overheid (als geheel) om deze doelstellingen gelijkwaardig en waar nodig gelijktijdig na te streven.

- **Ontwikkelen, inspireren en vernieuwen van de cultuur in Vlaanderen**

Wederzijdse uitwisseling en dialoog zorgen voor kruisbestuiving en inspiratie. Cultuur in Vlaanderen krijgt hierdoor extra kansen om zich te ontwikkelen en ook het publiek krijgt toegang tot een breder en diverser cultureel aanbod.

- **Bevorderen van culturele diversiteit en interculturele dialoog**

Duurzame dialoog met culturen in andere landen werkt verrijkend, bevordert diversiteit en wederzijds begrip, en verhoogt onze competenties om met andere culturen om te gaan.

- **Cultuur en diplomatie versterken elkaar**

Cultuur en diplomatie kunnen elkaar wederzijds versterken. Via culturele diplomatie kan enerzijds cultuur benut worden voor de buitenlandse betrekkingen. De Vlaamse buitenlandse betrekkingen en het Vlaams buitenslands netwerk kunnen anderzijds worden ingezet ten behoeve van cultuur of de culturele en creatieve sectoren.

- **Internationale engagementen opnemen en actief aanwezig zijn op internationale fora en netwerken**

Op specifieke internationale fora worden culturele rechten vastgelegd waarvan de naleving ook voor Vlaanderen en zijn reputatie van belang is. Gegeven de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling, moet Vlaanderen zelf proactief de besluitvorming in deze internationale fora opvolgen en actiever inzetten op de beïnvloeding van de standpuntbepaling in overleg met de andere gemeenschappen en de resultaten ervan strikter opvolgen.

- **Het economisch potentieel van cultuur en creatieve producten erkennen, verhogen en valoriseren**

Het is noodzakelijk dat de culturele sector goed op de hoogte is van de mogelijkheden die bepaalde (overheids)actoren (bv. FIT en Toerisme Vlaanderen) bieden om hun culturele producten economisch te valoriseren. Aanvullend moet de culturele sector zelf ook de nodige inspanningen doen om zich kenbaar te maken t.a.v. die actoren.

Vervolgens formuleren de raden een aantal **randvoorwaarden en criteria** voor deze doelstellingen die richtinggevend zijn voor het Vlaams internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie.

- Elk initiatief of project moet in de allereerste plaats gebaseerd zijn op de intrinsieke waarde van cultuur en focussen op de (artistieke) kwaliteit ervan.
- Culturele uitwisseling steunt op wederkerigheid en speelt in op zowel vraag als aanbod. Rekening houden met de interesse en lokale buitenlandse nieuwsgierigheid (bottom-up benadering) dragen bij tot succes.
- Culturele uitwisseling draagt bij tot capaciteitsopbouw, expertisevorming en reële belangstelling voor wat er in de wereld gebeurt.
- Door een balans tussen een korte- en lange termijnperspectief, een duurzame aanpak en het inzetten op visibiliteit via een doordachte communicatiestrategie kunnen de ingezette middelen voor culturele uitwisseling een groter artistiek, economisch en maatschappelijk rendement behalen.
- Een balans tussen de inbreng van het veld (bottom-up) en aansturing vanuit de overheid (top-down) is essentieel. De raden staan een visie voor van coproductie met een inbreng van veld en overheid afhankelijk van de context.

Om de visie en de doelstellingen in de praktijk te brengen, doen de raden diverse beleidsaanbevelingen voor het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie.

AANBEVELINGEN VOOR PRIORITEITEN

In het verleden werd vooral gewerkt met geografische prioriteiten. De raden stellen een gecombineerde aanpak voor van een aantal beperkte geografische en thematische prioriteiten in combinatie met strategische evenementen en opportuniteiten. Het inzetten op strategische allianties gebaseerd op thematische prioriteiten en goede persoonlijke contacten (netwerken) kan bijdragen tot het realiseren van deze prioriteiten.

- **Geografische en thematische prioriteiten**

De Cel Cultuur Internationaal, het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie, de vertegenwoordigers van de culturele sector en de steunpunten stellen samen aan de volgende ministers van Cultuur en Buitenlands beleid (i) geografische en (ii) thematische prioriteiten voor. De geografische prioriteiten bestaan uit een onderbouwde beperkte lijst van prioritaire landen die richtinggevend is voor het toekomstig beleid en waarmee een duurzame relatie wordt nagestreefd. Dit voorstel inzake geografische prioriteiten is gebaseerd op welomschreven criteria. De raden doen suggesties voor deze criteria zoals taal- of cultuurverwantschap, landen van herkomst van allochtone gemeenschappen, enz.

Thematische prioriteiten voor het internationaal cultuurbeleid houden best rekening met relevante thema's uit het algemeen Vlaams buitenlands beleid. Het internationaal cultuurbeleid zou zelf ook thema's voor het Vlaamse beleid kunnen voorstellen. De raden suggereren enkele mogelijke thematische prioriteiten.

- **Strategische evenementen en opportuniteiten**

Naast geografische en thematische prioriteiten, zetten het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie in op strategische evenementen en opportuniteiten. Het bundelen en verspreiden van tijdige en volledige informatie is hierbij van belang. De raden vragen dat de Cel Cultuur Internationaal en het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie de overheidsactiviteiten registreren en een planning voor de volgende legislatuur met periodieke actualisering opmaken.

- **Strategische allianties**

Gebruik of ondersteun strategische allianties, die niet noodzakelijk gebaseerd zijn op geografische prioriteiten maar eveneens op basis van thema's en personen/netwerken.

AANBEVELINGEN VOOR EEN MEER GEÏNTEGREERD EN INTEGRAAL INTERNATIONAAL CULTURBELEID

- **Hertekening organisatorisch en instrumenteel kader**

Realiseer een meer gestroomlijnde structuur en financiering om het internationaal cultuurbeleid te versterken en versnippering tegen te gaan. Herbekijk hiervoor de actoren, hun rollen en het instrumentarium.

- **Uitbouw kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie**

Geef samen met de sector vorm aan een platform/organisatie dat het internationaal cultuurbeleid in zijn geheel behartigt. Het fungeert als draaischijf met de culturele sector en aanverwante sectoren, bundelt kennis en biedt administratieve, sociaaljuridische, fiscale, logistieke en netwerkondersteuning aan de culturele actoren bij hun internationale werking.

AANBEVELINGEN VOOR MEER SYNERGIE TUSSEN CULTUUR EN DIPLOMATIE

- **Meerwaarde en synergie door samenwerking met FIT en Toerisme Vlaanderen**

Het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie moet verder in overleg met de sector bepalen hoe de samenwerking met FIT en Toerisme Vlaanderen kan worden geoptimaliseerd. De raden hopen dat dit ook leidt tot nog betere afstemming en samenwerking op het terrein. Het op te richten ondersteuningsplatform/organisatie kan ook een belangrijke rol spelen bij de informatiebundeling en -doorstroming.

- **Standpuntbepaling op internationale fora**

Gelet op de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling, moet Vlaanderen zelf deelnemen aan, wegen op en actiever inzetten op de beïnvloeding van de standpuntbepaling in overleg met de andere gemeenschappen. De vertaling van internationale afspraken naar het Vlaamse beleid moet op structurele wijze gebeuren. Vlaanderen moet zijn internationale engagementen naleven.

- **Overheidsinstrumenten in het buitenland**

Om het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie ten volle kansen te geven, zet de Vlaamse overheid diverse instrumenten in het buitenland in: het diplomatiek netwerk, de institutionele intergouvernementele samenwerking, de culturele akkoorden en Vlaamse bilaterale samenwerkingsverdragen en culturele instellingen. Deze passen best in een overkoepelende strategie, waarbij gefocust wordt op een efficiënte inzet van middelen en mensen, die kennis hebben van het culturele terrein.

- **Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap**

De grote culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap vervullen een belangrijke rol in de internationale zichtbaarheid en positie van de cultuur in Vlaanderen. De ondersteuning van deze instellingen gebeurt via het Kunstendecreet en het Cultureel-Erfgoed decreet. De raden vragen dat de Vlaamse overheid de meerwaarde van deze instellingen erkent.

AANBEVELINGEN VOOR NETWERKING EN ONDERSTEUNING

- **Netwerken**

Het belang van Europese en internationale netwerken voor het internationaal cultuurbeleid neemt alsmaar toe en overstijgt de traditionele diplomatieke kanalen. De raden vragen daarom om de financiële steun voor netwerken, zoals voorzien in het Kunstendecreet, ook in andere decreten te verankeren en om kansen te creëren voor het opzetten van of deelnemen aan internationale netwerken, over de sectorgrenzen heen.

- **Decretale verankering**

De raden vinden het positief dat het nieuwe Kunstendecreet meer ruimte biedt voor internationale initiatieven of projecten. Ze vragen ook voor andere culturele sectoren een uitbreiding van de decretale ondersteuning voor internationale initiatieven of projecten, met oog voor de eigenheid en troeven van elke sector. Belangrijk is dat deze gekaderd worden binnen duidelijke keuzes, beleidsdoelstellingen en snelle beslissingstermijnen zonder het langetermijnperspectief en de duurzaamheid uit het oog te verliezen.

- **Aanvullende financiering**

De raden vragen een gebalanceerd en sterk ondersteuningsinstrumentarium dat enerzijds duurzame en structurele ondersteuning biedt op maat van de culturele actoren en anderzijds voldoende ruimte

laat voor projectmatige, tijdelijke of vernieuwende initiatieven. Zij wensen een beleid dat alternatieve financieringsbronnen als welkome en noodzakelijke aanvulling aanmoedigt, maar niet ter vervanging van de overheidssteun.

- **Communicatie**

De raden stellen voor dat het nieuwe kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie een duidelijke communicatieopdracht krijgt om te zorgen voor een integrale cultuurcommunicatie over de sectoren heen en om het overleg aan te gaan met andere beleidsvelden.

- **Rol van de steden**

De Vlaamse overheid erkent en stimuleert de belangrijke complementaire rol die steden kunnen spelen in het internationaal cultuurbeleid. Afstemming over gemeenschappelijke opportuniteiten en strategische keuzes leiden tot synergiën en allianties tussen en met steden.

Hoofdstuk 3 beschrijft en vergelijkt ten slotte het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie van Nederland, de Franse en Duitstalige Gemeenschap, Denemarken, Québec, Baskenland en de Europese Unie. Deze benchmark kan inspiratie geven voor het uitwerken van nieuwe initiatieven. Deze goede praktijken dienen echter telkens binnen hun context geïnterpreteerd te worden en zijn niet altijd zonder meer over te nemen.

LIJST VAN AFKORTINGEN

B2B	Business-to-business
BAM	Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst
BRIC-landen	Brazilië, Rusland, India en China
CAHF	Contemporary Art Heritage Flanders
CANON	Cultuurcel van het departement Onderwijs en Vorming
CESCR	VN-Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten
CINT	Cel Cultuur Internationaal
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
Coor-multi	Overlegorgaan Multilaterale Coördinatie (FOD Buitenlandse Zaken)
CVN	Commissie Cultureel Verdrag van Vlaanderen-Nederland
DGE	Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie (FOD Buitenlandse Zaken)
ERASMUS	European Community Action Scheme for the Mobility of University Students
EU	Europese Unie
FARO	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
FIT	Flanders Investment & Trade
IVESCR	Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten
KMSKA	Koninklijk Museum Voor Schone Kunsten Antwerpen
Locus	Steunpunt lokaal cultuurbeleid
M HKA	Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
MACO ICCD	Managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie
MCV	Muziekcentrum Vlaanderen
Ngo	Niet-gouvernementele organisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PMV	Participatie Maatschappij Vlaanderen NV (onderdeel van CultuurInvest)
Socius	Steunpunt Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk
SOIA	Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden

UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VAi	Vlaams Architectuur instituut
VAIS	Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VKC	Vlaamse Kunstcollectie
Vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VN	Verenigde Naties
VTi	Vlaams Theater instituut

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	4
Lijst van afkortingen	9
Inhoudsopgave	11
1. Inleiding	13
1.1. Verloop van de adviesprocedure	14
1.2. Begripsbepaling en bestek	16
1.3. Intrinsieke waarde.....	17
1.4. Cultuur als recht	18
1.5. Tendensen	19
1.5.1. Verwevenheid cultuur, economie, politiek en democratie.....	19
1.5.2. Economische crisis.....	20
1.5.3. Digitalisering.....	20
1.5.4. Soft power	21
1.5.5. Globalisering, glocalisering en de Europese integratie	21
1.5.6. Demografische verschuivingen	23
2. Advies	24
2.1. Visie en doelstellingen.....	24
2.1.1. Visie internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie	24
2.1.2. Gelijkwaardige doelstellingen	24
2.2. Randvoorwaarden en criteria.....	26
2.3. Beleidsaanbevelingen.....	27
2.3.1. Bepaal prioriteiten.....	27
2.3.2. Strategische allianties.....	32
2.3.3. Hertekening organisatorisch en instrumenteel kader	33
2.3.4. Uitbouw kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie	35
2.3.5. Meerwaarde en synergie door samenwerking met FIT en Toerisme Vlaanderen	35
2.3.6. Overheidsinstrumenten in het buitenland.....	37
2.3.7. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap.....	40
2.3.8. Netwerken	40
2.3.9. Decretale verankering	41
2.3.10. Aanvullende financiering.....	43
2.3.11. Communicatie	43
2.3.12. Rol van de steden	44
2.3.13. Standpuntbepaling op internationale fora.....	45
3. Vergelijking met prioritaire partners, vergelijkbare landen of regio's en de Europese Unie	50

3.1.	Prioritaire partners: Nederland, de Franse en Duitstalige Gemeenschap	50
3.1.1.	Nederland	50
3.1.2.	Franse Gemeenschap	51
3.1.3.	Duitstalige Gemeenschap.....	53
3.2.	Denemarken, Québec en Baskenland	54
3.2.1.	Denemarken	54
3.2.2.	Québec	55
3.2.3.	Baskenland	56
3.2.4.	Vergelijkende tabel.....	57
3.3.	De Europese Unie	61
4.	Conclusie	63
5.	Bijlage: Actoren en instrumenten van het internationaal cultuurbeleid	67

1. INLEIDING

In hun adviesvraag van 18 november 2013 vragen Vlaams minister-president Kris Peeters en Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) en de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) om de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap in kaart te brengen en prioriteiten te bepalen ter bescherming en promotie van deze belangen. Dit advies moet helpen om grote oriënterende lijnen voor zowel het internationaal cultuurbeleid als de culturele diplomatie uit te zetten. Ook de rol en verantwoordelijkheden van de Vlaamse overheid moeten hieruit afgeleid worden.

De raden werden verzocht om minstens volgende (sub)vragen te beantwoorden:

- Welke zijn de voornaamste culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap?
- Welke verantwoordelijkheden vloeien hieruit voort uit hoofde van de Vlaamse overheid? Kan hierin een volgorde van prioriteiten worden bepaald? Welke risico's of penalisaties dreigen er indien de behartiging van deze belangen wordt verwaarloosd?
- In welke mate zijn deze belangen gelijklopend met deze van onze prioritaire partners voor samenwerking in derde landen, in casu Nederland en de Franse en Duitstalige Gemeenschap?

Internationaal cultuurbeleid is geenszins onbekend terrein voor de SARC: zo bracht de voorloper van de SARC, de Raad voor Cultuur, in 2005 reeds advies uit over een samenhangend internationaal Vlaams cultuurbeleid.¹ Daarin werden een aantal adviespunten aangehaald die anno 2014 nog steeds relevant zijn. Zo werd onder meer de plaats van het internationaal cultuurbeleid in het algemeen buitenlandbeleid besproken, werd gevraagd naar meer netwerking en wederzijdse uitwisseling en werd gepleit voor een algemeen (overkoepelend) communicatie- en documentatieapparaat. Meer recent bracht ook de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van de SARC op 29 maart 2013 advies uit over de rol van het sociaal-cultureel werk in het Vlaams internationaal cultuurbeleid², waarin onder meer aandacht wordt gevraagd voor de specifieke context van sociaal-cultureel werk in internationaal perspectief en de Sectorraad ondersteuning vraagt voor internationale netwerken en een Vlaams ontmoetingsplatform. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed sneed het thema aan in haar Memorandum 2014-2019³ en pleit voor een coherent en overkoepeld internationaal beleid, vormgegeven in samenspraak met de sectoren en met oog voor de eigenheid van deelsectoren.

Ook de SARiV publiceerde in het verleden een aantal adviezen die raken aan het thema van het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. In zijn initiatiefadvies over de Vlaamse diplomatie ging de SARiV dieper in op de culturele diplomatie en deed hij o.m. de suggestie om culturele attachés in de Vlaamse Huizen, in het bijzonder in de buurlanden, aan te stellen.⁴ Hij wijdde tevens in dit advies, en in het advies over het gebruik van verdragen en memoranda van overeenstemming, enkele beschouwingen aan het werken met criteria voor het bepalen van prioriteitslanden.⁵

Dat het thema ook in het Vlaamse (werk)veld leeft, illustreren tal van onderzoeken en publicaties, zoals de studie van Hilde Teuchies over internationale cultuurcommunicatie in Vlaanderen dat op

¹ RAAD VOOR CULTUUR, *Naar een samenhangend Internationaal Cultuurbeleid*, Advies, 13 april 2005.

² SARC Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, *Advies bij de rol van het sociaal-cultureel werk in het Vlaams Internationaal Cultuurbeleid*, Advies, 29 maart 2013, 5.

³ SARC, *Memorandum 2014-2019*, 2014, 31-33.

⁴ SARiV, *Een nieuwe Vlaamse diplomatie in een veranderende wereld: naar een efficiënt buitenlands netwerk*, Advies 2013/16, 9 juli 2013, 63.

⁵ SARiV, *Het gebruik van exclusieve bilaterale verdragen en memoranda van overeenstemming*, Advies 2013/28, 30 oktober 2013, 12.

vraag van de toenmalige minister voor cultuur en in opdracht van CultuurNet Vlaanderen tot stand kwam.⁶ In de publicatie 'Joining the Dots' (2011), een initiatief van de vier kunstesteunpunten, het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Vlaams Audiovisueel Fonds, wordt een beeld geschetst van wat internationaal werken in de verschillende artistieke disciplines inhoudt, en waar zich kansen en bedreigingen situeren.⁷ Ook tijdens het Cultuurforum het jaar voordien (2010) konden actoren zich tijdens het atelier internationaal cultuurbeleid in de thematiek onderdompelen.⁸

In hoofdstuk 1 schetsen de raden het verloop van de adviesprocedure en geven zij meteen een afbakening van wat men in dit advies kan verwachten. Vervolgens formuleren zij een inleidende bemerking over de intrinsieke waarde van cultuur en enkele beschouwingen over cultuur als recht en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien voor de Vlaamse overheid. Tot slot worden er in dit eerste hoofdstuk een aantal macro-ontwikkelingen of tendensen aangehaald met duidelijke impact op het internationaal cultuurbeleid. Het advies bevat in hoofdstuk 2 een suggestie van de raden voor het formuleren van een visie en doelstellingen, randvoorwaarden en criteria, en beleidsaanbevelingen. Het derde en laatste hoofdstuk beschrijft en vergelijkt het internationaal cultuurbeleid van de EU, Nederland, de Duitstalige en Franse Gemeenschap, Denemarken, Québec en Baskenland.

1.1. Verloop van de adviesprocedure

Om een antwoord te bieden op deze vragen werd een gezamenlijke werkgroep met leden van de SARC (Algemene Raad, Sectorraad Kunsten en Erfgoed en Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk) en de SARiV opgestart. De werkgroep werd voorgezeten door prof. dr. Annick Schramme, lid van de Algemene Raad van de SARC, en Freddy Evens, algemeen secretaris van de SARiV. Zij kwam vijf keer samen in de periode januari tot mei 2014.

Anne Lybaert	SARiV	Zaakvoerder Irmas
Annick Schramme	SARC	Hoogleraar Universiteit Antwerpen en Antwerp Management School Lid Raad voor Cultuur in Nederland
Carlo Van Baelen	SARC	Voormalig directeur Vlaams Fonds voor de Letteren
Dirk Verbist	SARC	Directeur Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk
Hans De Belder	SARiV	Voormalig diplomaat
Isabel Vertriest	SARiV	Internationaal programmacoördinator van WWF
Jari Demeulemeester	SARC	Voorzitter Muziekcentrum Vlaanderen Voorzitter AMVB Voormalig directeur Ancienne Belgique (AB)
Johan De Meester	SARiV	Algemeen Secretaris Vereniging Vlaamse Reisbureaus
Jorijn Neyrinck	SARC	Coördinator tapis plein vzw, namens het Cultureel-erfgoedoverleg
Liesbeth Dewinter	SARC	Stafmedewerkster Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk
Luc Delrue	SARC	Algemeen directeur M Museum Leuven
Luk Verschueren	SARC	Voorzitter Algemene Raad SARC

⁶ H. TEUCHIES, *Internationale cultuurcommunicatie in Vlaanderen*, CultuurNet Vlaanderen, 2003.

⁷ BAM, e.a., "Joining the Dots. Bouwstenen voor een duurzaam internationaal kunstbeleid" in Courant, (2011), 96, pp. 1-110.

⁸ ATELIER INTERNATIONAAL CULTUURBELEID, *Cultuurforum. Cultuurbeleid in perspectief 2020*, Brussel, 10 mei 2010.

De toelichting van de adviesvraag door secretaris-generaal Koen Verlaeckt, voorzitter van het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie, en Gaetan Poelman, vertegenwoordiger namens de secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM), plaatste klemtonen en verwachtingen bij de adviesvraag tijdens de eerste vergadering.

Om gestructureerde input uit de sector en de werkgroep te verzamelen, werd vervolgens een invulmatrix opgesteld waarbij culturele belangen vanuit vier verschillende invalshoeken benaderd worden: cultuur als recht vanuit internationaal perspectief, maatschappelijk/cultureel perspectief, economisch/toeristisch perspectief en de bredere belangen. Per invalshoek werd gepeild naar de definiëring, de rol van de overheid en welke beleidsinstrumenten ervoor ingezet kunnen worden. Deze invulmatrix werd eind januari 2014 zowel aan de werkgroepleden als aan relevante actoren in de sector bezorgd⁹:

- Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst (BAM)
- Circuscentrum
- Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF)
- Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed (FARO)
- Forum voor Amateurkunsten
- Vlaamse steunpunt voor bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra en lokaal cultuurbeleid (Locus)
- Muziekcentrum Vlaanderen
- Steunpunt Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk (Socius)
- Vlaams Theater Instituut (VTi)
- Vlaams Architectuurinstituut (VAi)
- Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL)
- Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)
- Vlaamse Kunstcollectie (VKC)

Tijdens de tweede werkgroepvergadering op 26 februari 2014 werd de verzamelmatrix met de bijdragen van de werkgroepleden en de inbreng vanuit de sector kunsten en erfgoed en de steunpunten sociaal-cultureel werk verwerkt. Uit deze input konden een aantal duidelijke vragen en bezorgdheden worden gedistilleerd die tijdens verdere besprekingen werden meegenomen (nood aan belangenbehartiging op Europees niveau, nood aan een overkoepelend platform, enz.).

Om een analyse en vergelijking te maken met het internationaal cultuurbeleid van de prioritaire partners en inspiratie op te doen, werden relevante beleidsdocumenten van Nederland, Denemarken, Baskenland, Québec, de EU, de Franse en Duitstalige Gemeenschap onder de loep genomen. Deze selectie werd gemaakt door de secretariaten in overleg met de werkgroep. De visie, doelstellingen, prioriteiten en randvoorwaarden konden zo onderling vergeleken worden.

Om een zicht te krijgen op het bestaande instrumentarium, met eventuele overlappingsen of leemtes, werd een (niet-exhaustieve) lijst opgesteld. Deze lijst biedt een zicht op het ruime scala aan actoren en instrumenten, hun rol en hun band met de overheid. Daaraan gekoppeld werd ook een schema opgesteld dat alle actoren en hun band met de overheid visueel overzichtelijk probeert weer te geven.

⁹ BAM, CAHF, FARO, Muziekcentrum Vlaanderen, VTi en VAi leverden gezamenlijke input na onderling overleg. Locus en Socius werden mondeling bevroegd.

Op 28 maart 2014 kwam de werkgroep een derde maal samen om de visie, doelstellingen, randvoorwaarde, prioriteiten, actoren en instrumenten te bespreken.

Op 5 mei 2014 ontvingen de raden een formele bijdrage aan het advies van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland (CVN). Voorafgaand aan deze bijdrage gingen de algemeen secretarissen van beide raden in gesprek met het secretariaat van CVN over de Vlaams-Nederlandse samenwerking. De bijdrage van CVN geeft antwoord op een negental vragen van de raden. De bijdrage benadrukt de intentie van Vlaamse en Nederlandse bewindspersonen om bilateraal op te treden. Volgens CVN is die samenwerking overigens noodzakelijk om op internationaal niveau invloed te verwerven (bv. in de muzieksector zorgt samenwerking voor een geloofwaardige schaalgrootte). Om deze samenwerking goed te laten verlopen, haalt CVN het belang van afstemming en gemeenschappelijke standpuntvorming aan. Ook Vlaamse en Nederlandse diplomatieke posten werken steeds vaker samen; hun budgetten kunnen complementair worden ingezet. Culturele belangen worden volgens CVN bepaald door een samenspel en dialoog tussen beleid, advies en uitvoering die een aantal onderwerpen omhoog stuwt. Een actieve overheid kan een kader scheppen om op de Vlaams-Nederlandse samenwerking in te zetten. De samenwerking naar aanleiding van de Frankfurter Buchmesse in 2016 is een mooi voorbeeld van Vlaams-Nederlandse samenwerking.

Op de vierde werkgroepvergadering van 7 mei 2014 gaven Peter De Wilde, administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen en Elke Dens, afdelingshoofd marketing, een presentatie over Toerisme Vlaanderen. Claire Tillekaerts, gedelegeerd bestuurder, en Pascal Walrave, afdelingshoofd marketing en kennisbeheer, lichtten vervolgens de werking van Flanders Investment & Trade (FIT) toe. Beide presentaties verhelderden de rol en de initiatieven van beide agentschappen ten aanzien van cultuur. De werkgroep bereikte overeenstemming over de visie, de doelstellingen, de randvoorwaarden en de prioriteiten.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) bezorgde eveneens input i.v.m. de rol van steden in het Vlaamse internationaal cultuurbeleid.

Tijdens de laatste werkgroepvergadering op 19 mei 2014 werd het ontwerpadvies in zijn totaliteit - en de aanbevelingen in het bijzonder - grondig besproken. Het advies werd via schriftelijke procedure definitief goedgekeurd op 27 mei 2014.

1.2. Begripsbepaling en bestek

Culturele belangen in kaart brengen noopt meteen tot een duidelijke begripsafbakening. Cultuur kan immers een zeer beperkte of net zeer ruime invulling krijgen. De raden kozen in het kader van dit advies voor een ruime definiëring, waarbij het begrip cultuur staat voor alle sectoren van kunst en cultuur, met inbegrip van bv. erfgoed en sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen, en sectoren van de creatieve industrie.¹⁰ Dit impliceert dat het advies ruimer gaat dan de in de adviesopdracht vermelde sectoren (mode, muziek, design, architectuur, communicatie, pr & reclame, gedrukte media, beeldende kunst, gaming, nieuwe media, podiumkunsten, cultureel erfgoed & patrimonium en de audiovisuele sector). De raden menen dat het internationaal cultuurbeleid van

¹⁰ De creatieve industrie is het geheel van sectoren en activiteiten die een beroep doen op de input van creativiteit voor de creatie van economische, symbolische en maatschappelijke meerwaarde, opgedeeld volgens verschillende stadia van de waardeketen (creatie, productie, verspreiding en consumptie), en die bijdragen aan de uitbreiding van het 'creatieve voordeel' in Vlaanderen. J. SCHRAUWEN, M. DEMOL, W. VAN ANDEL en A. SCHRAMME, *Creatieve industrieën in Vlaanderen – update. Mapping en bedrijfseconomische analyse*, Antwerp Management School, 2014, 5.

Vlaanderen niet mag belemmerd, beïnvloed of gestuurd worden door een toevallige administratieve indeling of politieke bevoegdheidsverdeling.

Evenmin mag cultuur in het huidige internationaal cultuurbeleid verengd worden tot enkel de creatieve industrieën of de kunsten. Zij moet ook insteken zoals participatie, interculturele diversiteit en immaterieel cultureel erfgoed omvatten. De kunstensector is immers een relatief kleine sector, maar daarrond floreert een grote sociaal-culturele sector met een groot draagvlak en een unieke maatschappelijke en decentrale werking. Dit sluit aan bij de Beleidsbrief Cultuur 2013-2014 waarin Vlaams minister voor Cultuur Schauvliege stelt dat ze *“voor het internationaal cultuurbeleid een brede focus zal hanteren die, naast de kunsten en het cultureel erfgoed, het sociaal-cultureel werk in al zijn aspecten integreert.”*¹¹

Uit het voorbereidend werk bleek al snel een sterke versnippering van actoren en instrumenten op het gebied van internationaal cultuurbeleid (zie *infra*, 5.). Naast de overheidsactoren zijn er ook een heel scala private actoren actief op het domein. In het kader van deze adviesvraag - waarbij expliciet wordt gevraagd naar de rol, verantwoordelijkheden en instrumenten van de overheid - focussen de raden daarom op de Vlaamse overheid. Een ruimere verkenning is in de toekomst aangewezen, maar in het bestek van dit advies niet mogelijk.

1.3. Intrinsieke waarde

Het belang van cultuur schuilt in de eerste plaats in de intrinsieke waarde ervan, nog los van de mogelijke positieve effecten ervan op andere maatschappelijke terreinen als sociale cohesie, welzijn, economische groei, toerisme, enz. Menige studie ging reeds op zoek naar deze intrinsieke waarde van kunst en cultuur. Een recente studie (april 2014) in opdracht van de steunpunten tracht de verschillende waarden van cultuur te expliciteren. De gedeelde conclusie luidt dat de positieve effecten van kunst op toeschouwers niet enkel te vatten zijn aan de hand van kwantitatief en kwalitatief onderzoek maar dat er altijd een gedeelte onmeetbaar zal blijven.¹²

In wat volgt wensen de raden daarom geen onderscheid te maken tussen de intrinsieke en de instrumentele waarde van cultuur. Uiteraard is er wel degelijk een duidelijk onderscheid, maar in deze context is een “en-en”-aanpak aangewezen, zonder keuze voor één van beide. Beleid is immers steeds instrumenteel; de overheid investeert in eerste instantie in cultuur omwille van de intrinsieke waarde ervan. Cultuur wordt pas in tweede instantie ingezet voor andere doeleinden met een eerder sociale en/of economische finaliteit (toerisme, werkgelegenheid, beeldvorming, enz.).

In de mededeling Internationaal Cultuurbeleid van Vlaams minister voor Cultuur Joke Schauvliege worden onafhankelijkheid en instrumentalisering beide ondergebracht onder Culturele Diplomatie. Cultuur kan volgens deze nota instrument zijn in die mate dat ze niet aan eigenheid inboet. Vanuit de onafhankelijkheid kan het cultureel product als instrument gebruikt worden voor de verspreiding van waarden.¹³ Hugo De Greef nam het internationaal cultuurbeleid in 1999 onder de loep en kwam toen reeds tot diezelfde basisstelling: *“het beleidsmatig volgen van de motieven van de kunstenaar zal een maximale uitstraling kunnen genereren. Invalshoeken vreemd aan de kunst hebben halfslachtige resultaten als gevolg.”*¹⁴ Ook volgens het eerder vermeld recent onderzoek over de waarde van

¹¹ J. SCHAUVLIEGE, *Beleidsbrief Cultuur. Beleidsprioriteiten 2013-2014*, 2013, 8.

¹² P. GIELEN, e.a., *De Waarde van Cultuur*, Onderzoekscentrum Arts in Society/Rijksuniversiteit Groningen, 2014.

¹³ J. SCHAUVLIEGE, *Mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering betreft het internationaal cultuurbeleid*, VR 2012 0106 MED.0250, Brussel, 6 januari 2012.

¹⁴ H. DE GREEF, *Een stap in de wereld. Bedenkingen en antwoorden bij vragen rond het internationaal cultureel beleid*, Sint Martens Lennik, 1999, 3.

cultuur ligt de waarde in de eerste plaats in de mogelijkheden die cultuur biedt om het leven waarde te geven, en de ervaringen die gebruikt worden bij het bevragen en ontwikkelen van een sociale identiteit.¹⁵

1.4. Cultuur als recht

De raden vinden het belangrijk om ook enkele beschouwingen aan het advies toe te voegen vanuit een juridisch perspectief. Zij zijn er immers van overtuigd dat hoewel culturele rechten internationaal verankerd zijn, blijvende alertheid en inzet nodig zijn. De Vlaamse overheid heeft daarenboven een aantal verantwoordelijkheden ten aanzien van culturele rechten, zowel in eigen land als in derde landen.

Culturele rechten zitten impliciet en expliciet vervat in verschillende internationale verdragen of verklaringen waarbij vaak ook België (Vlaanderen) partij is. Gelet op het wederzijds afhankelijke karakter van mensenrechten, zijn daarenboven talrijke internationale mensenrechteninstrumenten relevant voor culturele rechten. Staten hebben de verplichting culturele rechten te respecteren, te beschermen en te vervullen.¹⁶ De Vlaamse overheid heeft hierbij een belangrijke rol. Zoals de nota "Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid" aangeeft, is de Vlaamse overheid niet alleen, binnen haar bevoegdheden, juridisch gebonden door talrijke internationale mensenrechtenverdragen waarbij België partij is, maar heeft zij deze, gelet op haar internationale bevoegdheden, in de meeste gevallen ook expliciet als gemengd verdrag goedgekeurd en was zij bovendien vaak door middel van experts betrokken bij de uitwerking van nieuwe standaarden.¹⁷ De raden beklemtonen hierbij dat culturele rechten niet uitsluitend gerealiseerd worden via overheidsinitiatief. Interactie tussen publieke, private en civiele initiatieven zorgt voor de vervulling van culturele rechten. Indien de Vlaamse overheid de juridische verplichtingen inzake culturele rechten niet nakomt, kan zij op de vingers worden getikt via toezichtmechanismen zoals aanbevelingen bij de periodieke rapporten inzake de tenuitvoerlegging van VN-mensenrechtenverdragen en bijhorende klachtenprocedures.

Daarenboven zijn de raden ervan overtuigd dat het niet opnemen van de rol van de Vlaamse overheid m.b.t. culturele rechten niet alleen juridische, maar ook maatschappelijke gevolgen met zich zou meebrengen. De naleving van culturele rechten draagt immers bij tot de ontwikkeling van een meer democratische, vreedzame en veilige samenleving.¹⁸ De raden beklemtonen dat het

¹⁵ P. GIELEN, e.a., o.c., 13 en 47-48.

¹⁶ SARiV, *Advies over het Klachtenprotocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten*, Advies 2010/5, 30 maart 2010, 6-7. Typologie ontwikkeld door voormalig Speciaal rapporteur voor het Recht op Voedsel van de VN Asbjørn Eide, benoemd in 1983 door de VN-Subcommissie voor de Promotie en Bescherming van de Mensrechten. Zie onder meer: A. EIDE, *The realization of Economic, Social and Cultural rights. The right to adequate food and to be free from hunger. Updated study on the right to food, submitted by Mr. Asbjørn Eide in accordance with Sub-Commission decision 1998/106, E/CN.4/Sub.2/1999/12*, Economische en Sociale Raad, 28 juni 1999. Dit is verder uitgewerkt door het VN-Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten in CESCR, *Substantive issues arising in the implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: General Comment 12. The right to adequate food, E/C.12/1999/5*, Economische en Sociale Raad, 12 mei 1999, par. 15. Voor een aanpassing van deze typologie met het oog op toepassing door ondernemingen, zie J. RUGGIE, *Business and Human Rights: towards operationalizing the "protect, respect en remedy" framework*, A/HRC/11/13, Algemene Vergadering, 22 april 2009.

¹⁷ MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, *Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid*, VR/2011/0912/MED.0570/3BIS, Brussel, 9 december 2011, 3.

¹⁸ Zie ook de preambule van de Fribourg Verklaring inzake Culturele Rechten: "Convaincus que les violations des droits culturels provoquent des tensions et conflits identitaires qui sont une des causes principales de la violence, des guerres et du terrorisme." *Les Droits Culturels. Déclaration de Fribourg, Fribourg, 7 mei 2007.*

behartigen van deze rol tevens kan bijdragen aan de beeldvorming van Vlaanderen in internationaal verband. Zij formuleren een aanbeveling die raakt aan cultuur als recht in onderdeel “3.4.1.1. problematiek van de culturele rechten”.

1.5. Tendensen

Maatschappelijke ontwikkelingen hebben impact op cultuur en beleid en geven (soms onrechtstreeks) mee vorm aan het Vlaams internationaal cultuurbeleid. De raden halen hier een aantal macro-ontwikkelingen aan die het kader voor internationaal cultuurbeleid mee vorm geven.

1.5.1. *Verwevenheid cultuur, economie, politiek en democratie*

Wie de culturele belangen van Vlaanderen wil duiden, wordt onvermijdelijk geconfronteerd met de verwevenheid van cultuur, economie en politiek.

Zeker in de hedendaagse economie (en de raden bedoelen hier niet enkel de ‘creatieve economie’ mee) draait er steeds meer om culturele waarden en creativiteit. Innovatie wordt omschreven als een speerpunt voor de economische groei. Anderzijds is ook elke vorm van culturele productie en spreiding in feite een vorm van economie. De verschillen tussen de creatievelingen zijn meestal niet zo groot. Allen vertrekken ze vanuit een artistieke drijfveer, maar de sectoren daarrond (de waardeketen), die zich bezighouden met de productie – distributie/spreiding – consumptie/participatie zijn vaak anders georganiseerd. De belangen zijn niet altijd gelijklopend en kunnen zelfs tegengesteld zijn. Zo bevinden de audiovisuele sector, de populaire muziek, het boekenvak, de beeldende kunst, architectuur, design en mode zich meer op het snijvlak van cultuur en economie terwijl dit voor andere sectoren zoals de podiumkunsten en de erfgoedsector minder het geval is. Bij sommige cultuursectoren ligt het accent meer op de kwaliteit van het aanbod dan de kwantiteit van de consumptie. De ondernemingsvormen zijn relatief kleinschalig en drijven op passie, engagement en heel frequent op vrijwilligheid. Deze activiteiten vragen ondersteuning, zodat ze een kans krijgen in de economische realiteit. Maar de cultuursector vraagt ook kansen tot samenwerking met andere domeinen (economie, innovatie, onderwijs, toerisme) op basis van gedeelde doelstellingen en voor die activiteiten waar mengvormen rond financiering mogelijk zijn. Vele kunstvormen bestaan bijvoorbeeld dankzij actieve deelname van het bedrijfsleven. De verwevenheid en het spanningsveld zijn ook zichtbaar tussen cultuur en buitenlands beleid. Cultuur is een bron van ‘soft power’. Culturele banden vergemakkelijken persoonlijke contacten, bevorderen de uitwisseling van ideeën en waarden en promoten wederzijds begrip. Dit heeft ook positieve effecten op de ontwikkeling van politieke en economische relaties met partnerlanden. Politiek wordt meer en meer benaderd vanuit een culturele dimensie, waarbij men de diversiteit van mensen, groepen en hun waarden in een gemeenschap erkent, juridisch en ook sociaal-cultureel.¹⁹

In dit advies op het snijvlak van het cultuurbeleid en het buitenlands beleid pleiten de raden voor een evenwaardige aandacht van het beleid voor beide sectoren en ook voor een wisselwerking waar nodig wanneer het er om gaat de culturele belangen van Vlaanderen tegenover het buitenland te definiëren.

“De raden vinden deze stelling ook terug in het leesboekje *De waarde van cultuur*, gebaseerd op het eerder aangehaalde gelijknamige onderzoeksrapport: *“Cultuur, economie en politiek moeten duurzaam in balans worden gebracht, zonder overregulering en besluiteloosheid (de gevaren van het*

(<http://www.unifr.ch/iiedh/en/publications/declaration>) De lancering van deze verklaring vond plaats op 7 mei 2007 in de Universiteit van Fribourg en op 8 mei 2007 in het Paleis van de Naties in Genève. Dit initiatief wordt ondersteund door zowel diverse mensenrechtenexperten als verscheidene ngo’s.

¹⁹ P. GIELEN, e.a., o.c. 114.

Rijnlandse model), en zonder een doorgesloten privatisering, economische competitie en verdamping van het gemeen (de gevaren van het neoliberalisme). Verbeelding werkt, inderdaad.”²⁰

1.5.2. Economische crisis

In 2008 brak wereldwijd een financiële crisis uit. De overheden van voornamelijk westerse landen kwamen onder druk om in te grijpen in het financiële systeem. Deze (financiële) interventie leidde op zijn beurt tot oplopende overheidsschulden en begrotingstekorten. Door een algemeen gebrek aan vertrouwen breidde de financiële crisis uit naar een economische crisis.²¹

De effecten van de economische crisis zullen nog enkele jaren voelbaar zijn, vooral omwille van de trage groei in economisch sterke landen. Daar heeft de overheid snel ingegrepen om de financiële markt te stabiliseren en te herstellen: een proces dat - mede omwille van het wantrouwen - traag verloopt. Door de toenemende overheidsschulden is er sinds 2010 bovendien een daling van de overheidsinvesteringen in de economie.²²

De economische crisis zet zowel de cultuurbudgetten van de overheid als de individuele bestedingen aan cultuur onder druk. Deze besparingen zijn ook duidelijk voelbaar in de internationale culturele samenwerking.²³

1.5.3. Digitalisering

De huidige informatie- en communicatiegolf - de digitalisering - maakt het mogelijk om sneller dan ooit te communiceren. Dit leidt tot “customer empowerment”. Deze term geeft de toenemende inspraak van gebruikers weer. Zij kunnen via “social media” hun mening onmiddellijk kenbaar maken. Gelijkgezinden kunnen zich (via digitale weg) ook snel vinden en verenigen.²⁴

Digitalisering biedt nieuwe (internationale) mogelijkheden zoals ruimere en goedkopere distributie, wereldwijde contacten en mogelijkheden voor de digitalisering van erfgoed (Vlaams Instituut voor Archivering). De Europese Commissie wil de culturele sector helpen bij de digitale ommezwaai vanuit de overtuiging dat de culturele en creatieve sectoren essentieel zijn voor het welslagen van de digitale revolutie in Europa, maar deze sectoren hebben meer private en publieke ondersteuning nodig.²⁵ Duurzame digitalisering vereist namelijk grote investeringen van de cultureel-erfgoedsector waarbij de roep klinkt om billijke (vaak internationaal aangestuurde) wetgeving met aandacht voor haalbare financierings- en terugverdienmodellen en de nodige uitzonderingen die het mogelijk maken dat erfgoedcollecties uit de 20ste en 21ste eeuw ook via het internet kunnen ontsloten worden voor het publiek.

Digitalisering draagt echter ook gevaren in zich. Zo kan auteursrechtelijk beschermd werk door de opkomst van peer-to-peernetwerken bijvoorbeeld snel en eenvoudig illegaal gedeeld worden. Met

²⁰ P. DE RYNCK, *De waarde van cultuur. Een onderzoek naar het meetbare en onmeetbare*, Oostakker, Socius, 2014, 47.

²¹ STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING, *Algemene omgevingsanalyse voor Vlaanderen*, oktober 2013, 54.

²² TOERISME VLAANDEREN, *Tendrapport 2011*, 2011, 10.

²³ BAM, MCV, VAF, VAI, VFL en VTI, “Inleiding” in *Courant*, (februari-april 2011), 96, 6; R. HOEKMAN en J. STRAATMEIJER, *Sport en recessie 2013*, Utrecht, Mulier Instituut, 2013; EUROPESE COMMISSIE, *Cultural Access and Participation*, Special Eurobarometer 399, 2013, 8 en 49.

²⁴ A. CAALS en J. VAN LEEUWEN, *Anno 2020!? Trends, evoluties en uitdagingen voor een nieuw decennium*, Brussel, FARO, 2010, 6.

²⁵ EUROPESE COMMISSIE, *Chaillot Forum: Culture needs more public and private support to reap benefits of the digital revolution*, 03.04.2014 (persbericht). Zie: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-368_en.htm

de komst van nieuwe formats en distributiekanaalen, rijzen dan ook vragen omtrent de intellectuele bescherming van de creatieve input.

1.5.4. *Soft power*

Mede gestuwd door de beschikbare informatie- en communicatietechnologie, nemen de internationale netwerken en connecties tussen individuen en landen toe. ‘Soft power’ wordt in deze context van globalisering steeds belangrijker. Hierbij zijn zichtbaarheid, reputatie en autoriteit mee bepalend voor de overtuigingskracht en onderhandelingspositie op internationaal niveau. In tegenstelling tot vroeger, toen de wereld vooral beheerst werd door elitaire relaties en zogenaamde ‘hard power’ (wetten, verdragen, enz.), is er nu massale wederzijdse uitwisseling, ook op het gebied van cultuur. Nieuwe culturele netwerken op verschillende niveaus zullen blijven toenemen en ook steeds waardevoller worden, in die mate dat er een effect is op publieke diplomatie²⁶ en andere domeinen (bv. toerisme en handel).²⁷ Dit ‘soft power’ potentieel van de aantrekkelijke diverse Europese cultuur bij internationale betrekkingen bleek recentelijk nog uit een bevraging bij alle EU-lidstaten en 26 derde landen.²⁸

Het groeiende belang van ‘soft power’ gaat gepaard met gewijzigde machtsverhoudingen. Ondersteund door de digitaliseringstendens (zie *supra*, 1.5.3.), verschuift de macht naar ‘mondiale publieke beleidsnetwerken’ (*‘global public policy networks’*²⁹) waarin, met een variatie aan stakeholders (zowel statelijke als niet-statale), specifieke grensoverschrijdende problemen aangepakt worden. Staten, regionale en internationale organisaties moeten leren opereren in deze netwerken en omgaan met diverse (nieuwe) “mondige” actoren (burgers, het bedrijfsleven, ngo’s, enz.) in een multipolaire wereld.³⁰ De Europese Unie (EU) voerde bijvoorbeeld met het Verdrag van Lissabon een initiatiefrecht voor burgers in waardoor EU-burgers een wetsvoorstel op de Europese agenda kunnen plaatsen als ze één miljoen handtekeningen uit “*een significant aantal*” lidstaten verzamelen.³¹

1.5.5. *Globalisering, glocalisering en de Europese integratie*

De afgelopen 30 jaar nemen interacties en verbondenheid tussen landen en samenlevingen toe, zowel op economisch, politiek als cultureel gebied. Globalisering is de toenemende mobiliteit van allerhande stromen (bv. kapitaal, mensen, goederen, kennis en cultuur). In een geglobaliseerde wereld is het voor kunstenaars, acteurs, organisaties, programmatoeren of critici ondenkbaar geworden om een carrière uit te bouwen afgeschermd van het buitenland. Het zorgt voor interculturele ontmoetingen, geeft zuurstof aan de creatie, verhoogt kwaliteitsstandaarden en maatschappelijke inzet. Bovendien is de Vlaamse biotoop vaak te klein om continuïteit te garanderen.³²

²⁶ Publieke diplomatie is het betrekken van de buiten- én binnenlandse publieke opinie bij het buitenlandse beleid.

²⁷ J. HOLDEN, S. BRIGGS en K. BOUND, *Culture is a central component of international relations. It's time to unlock its full potential. Cultural diplomacy*, Londen, Demos, 2007, 12.

²⁸ EUROPESE UNIE, *International Conference Culture in EU external relations. Discussion Paper*, Brussel, 7-8 april 2014, 2. Zie: <http://cultureinexternalrelations.eu/wp-content/uploads/2014/04/Conference-Discussion-Paper-01042014.pdf>

²⁹ Een beleidsnetwerk is een set van relatief stabiele relaties van niet-hiërarchische en interdependente aard dat een variatie aan actoren verbindt, die belangen over een beleid delen en die middelen uitwisselen om hun gedeelde belangen na te streven, erkennend dat samenwerking de beste manier is om die doelen te bereiken. Zie D. STONE, “Networks, second track diplomacy and regional co-operation: the role of Southeast Asian think tanks”, *Paper gepresenteerd op de 38ste Annual International Studies Association Convention*, Toronto, 1997.

³⁰ NATIONAL INTELLIGENCE COUNCIL, *Global Trends 2030. Alternative Worlds*, 2012, 18 ; SARIV, o.c., Advies 2013/16, 23-24.

³¹ Zie ook: SARIV, *Verdrag van Lissabon*, Advies 2008/4, 20 februari 2008, 5.

³² BAM, MCV, VAF, VAI, VFL en VTI, *l.c.*, 6.

Er werd gevreesd dat deze evolutie van globalisering zou leiden tot het verdwijnen van lokale cultuur. Toen dit niet het geval bleek, lanceerde Robertson in 1995 de term *glocalisering* die verwijst naar het ontstaan van nieuwe soorten van lokale verbindingen.³³ Lokale identiteit wint aan belang en er is een toenemende gehechtheid aan 'roots'. Mensen gaan in de geglobaliseerde wereld op zoek naar houvast en zoeken die vaak in regionale (of nationale) identiteit. Zo zitten bijvoorbeeld het dorps- en wijkgevoel duidelijk in de lift, en geven we meer aandacht aan lokale evenementen.³⁴ Cultuur speelt in deze zoektocht een belangrijke rol en draagt bij tot identiteitsvorming, het zoeken naar de wortels en het samenbrengen van mensen.

Naast deze globalisering en glocalisering is er ook een tendens naar een sterker Europees bestuur en een verschuiving van mondiale machtsverhoudingen, mede versterkt door de financieel-economische crisis van de voorbije jaren. Als antwoord op deze nieuwe mondiale realiteit versterkt de EU het Europees bestuur, met duidelijke implicaties voor het Vlaamse beleid. Het Europese beleid werkt steeds meer door in het beleid van de EU-lidstaten. De EU verwerft ook meer invloed op Vlaamse beleidsdomeinen.³⁵

Wat de bevoegdheid van de EU t.a.v. cultuur betreft, bepaalt het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie in artikel 6: "de Unie is bevoegd om het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen." Artikel 167 voegt volgende elementen hieraan toe: "*De Unie draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten, onder eerbiediging van de nationale en regionale verscheidenheid van die culturen, maar tegelijk ook de nadruk leggend op het gemeenschappelijk cultureel erfgoed. Het optreden van de Unie is erop gericht de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig hun activiteiten [...] te ondersteunen en aan te vullen. [...] De Unie en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake cultuur bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa. De Unie houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van dit Verdrag rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen.*"³⁶

Cultuur behoort derhalve in de eerste plaats tot de verantwoordelijkheid van de lidstaten. Maatregelen op EU-niveau moeten worden genomen onder volledige naleving van het subsidiariteitsbeginsel, waarbij de EU de maatregelen van de lidstaten ondersteunt en aanvult maar niet vervangt, door hun diversiteit te respecteren en uitwisselingen, de dialoog en onderling begrip te bevorderen. Hoewel de EU aanvullend optreedt, is de impact van de EU niet te onderschatten. Naast de financiering van Europese samenwerking via het programma "Creatief Europa", heeft de Europese besluitvorming op vlak van consumentenbescherming, interne markt, het extern handelsbeleid, enz. ook effecten op het nationaal en regionaal beleidskader voor cultuur. De Europese Unie is bijvoorbeeld ook partij bij de UNESCO-Conventionie betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen.³⁷

³³ B. LONGHURST, *Popular music and society*, UK, Polity Press, 1995, 288 p.

³⁴ A. CAALS en J. VAN LEEUWEN, *o.c.*, 5.

³⁵ STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING, *o.c.*, *Omgevingsanalyse*, pp. 131-132.

³⁶ EUROPESE UNIE, *Geconsolideerde verdragen. Handvest van de grondrechten. Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie*, Brussel, 2010, 52 en 121. Zie: http://europa.eu/pol/pdf/qc3209190nlc_002.pdf

³⁷ Zie ook: SARiV, *De UNESCO-Conventionie betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen*, Advies 2010/21, 23 november 2010.

1.5.6. Demografische verschuivingen

In een wereld met een groeiende wereldbevolking³⁸, zullen vier demografische verschuivingen de politieke, economische en sociale speelruimte van staten en regio's beïnvloeden. Deze verschuivingen zijn: (i) vergrijzing, (ii) een dalend aantal jonge samenlevingen en staten (ontgroening), (iii) migratie en (iv) urbanisering.³⁹ Ook Vlaanderen ontsnapt niet aan deze verschuivingen.

Vlaanderen kent een toenemende vergrijzing ten gevolge van de stijging van het aandeel 65-plussers (van 16,7% in 2000 naar 18,6% in 2012).⁴⁰ De ontgroening van Vlaanderen lijkt gestopt in de zin dat het aandeel van 0 tot 14-jarigen in de bevolking niet langer daalt, maar veeleer stagneert rond 16%. Niettemin blijft het Vlaamse Gewest de meest ontgroende regio van het land.⁴¹ Vlaanderen heeft een positieve migratiebalans. De netto inwijking vanuit het buitenland is sinds de eeuwwisseling duidelijk de sterkste motor van de bevolkingsgroei.⁴²

Deze demografische verschuivingen stellen uitdagingen aan, maar bieden ook kansen voor de culturele sector en het overheidsbeleid inzake cultuur. Bij wijze van voorbeeld werken de raden enkele gevolgen inzake cultuur uit voor wat betreft de vergrijzing en de migratie.

Ouderen en gepensioneerden participeren bijvoorbeeld minder aan cultuur.⁴³ De vergrijzing heeft naast gevolgen voor de participatiegraad ook sociaal-culturele gevolgen; omdat deze toekomstige generatie ouderen andere normen en waarden heeft dan de huidige of vorige generatie. Dit stelt uitdagingen aan de culturele sector waarop hij zal moeten inspelen.

Wat de demografische verschuiving "migratie" betreft, wijzen de raden er op dat het toenemende aantal inwoners van vreemde origine (nog meer) zal leiden tot een superdiverse samenleving, niet alleen inzake aantal nationaliteiten maar ook inzake taal, cultuur, waarden en religies. Deze superdiversiteit is een uitdaging en biedt kansen. Ook de Europese Unie bekijkt die diversiteit als een kans. Eén van de hoofddoelstellingen van het programma Creatief Europa luidt: "*de Europese culturele en taalkundige diversiteit verder vrijwaren en promoten als een waardevol kenmerk van de Europese samenleving.*"⁴⁴ Het komt de raden voor dat wederzijdse inspiratie en kruisbestuiving, twee essentiële ingrediënten voor internationaal cultuurbeleid, gemakkelijker tot stand komen in superdiverse samenlevingen.

³⁸ In 2013 haalde de wereldbevolking de kaap van 7,2 miljard personen. De Verenigde Naties verwachten dat de wereldbevolking jaarlijks zal toenemen met iets meer dan 1 % om in 2020 op 7,7 miljard personen uit te komen. VERENIGDE NATIES, AFDELING VOOR ECONOMISCHE EN SOCIALE ZAKEN, *World Population Prospects: The 2012 Revision*, New York, 2013.

³⁹ NATIONAL INTELLIGENCE COUNCIL, *o.c.*, 20.

⁴⁰ STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING, *VRIND 2013*, Brussel, 2013, 54.

⁴¹ *Ibid.*

⁴² *Ibid.*

⁴³ A. VANSTEEN, I. DE VOLDERE, en T. BERCKMOES, *Toekomstverkenning: de blik van sociaal-cultureel volwassenwerk, amateurkunsten en jeugdwerk gericht op 2025*, Brussel, IDEA Consult, 2013, 31.

⁴⁴ Zie: <http://www.cjsm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/creatief-europa>

2. ADVIES

De raden vinden het belangrijk dat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap geënt worden op een duidelijke visie inzake het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. Zij doen hiertoe een suggestie voor (i) een visie en doelstellingen, (ii) randvoorwaarden en criteria. Vervolgens formuleren zij aanbevelingen om deze visie en doelstellingen in de praktijk om te zetten.

Zij inspireerden zich mede op de vergelijking met andere landen en regio's (zie *infra*, 3). Op basis hiervan beslisten zij dat in de visie de klemtoon moest liggen op uitwisseling en interactie. Wat de doelstellingen betreft, kozen zij ervoor om de Deense benadering te volgen en gelijkwaardige doelstellingen te formuleren. Denemarken werkte daarenboven met een aantal beginselen voor culturele uitwisseling die de raden aanzette tot het formuleren van eigen randvoorwaarden voor het Vlaams beleid.

Uit de vergelijking met andere landen en regio's bleken daarenboven diverse mechanismen bruikbaar om klemtonen te leggen in het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie: strategische prioriteiten, transversale thema's, geografische prioriteiten, bilaterale jaren, strategische evenementen, enz. De raden bekeken deze mechanismen om in het onderdeel "3.3. prioriteiten" zelf enkele aanbevelingen te doen m.b.t. prioriteitstelling.

2.1. Visie en doelstellingen

2.1.1. Visie internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie

"Elke cultuur vindt haar oorsprong in vermenging, in interactie, in confrontatie. In isolatie daarentegen sterft de beschaving." Octavio Paz

Vlaanderen kan zijn culturele rijkdom, creativiteit en waarden als troeven inzetten voor internationale (culturele) samenwerking en uitwisseling. Deze benadering draagt bij tot een continue vernieuwing, kruisbestuiving en maatschappelijke en sociale ontwikkeling. De Vlaamse overheid versterkt de internationale dynamiek door in te zetten op (i) een klimaat van openheid en wereldburgerschap (ii) internationalisering binnen de culturele en creatieve sectoren te ondersteunen, en (iii) afgewogen keuzes te maken met betrekking tot de wisselwerking tussen de culturele, diplomatieke, maatschappelijke en economische belangen.

Dit beleid moet integraal en geïntegreerd zijn, d.w.z. door samenwerking tussen verschillende beleidsniveaus en -domeinen, overheidsdiensten en culturele actoren.

2.1.2. Gelijkwaardige doelstellingen

De raden hebben getracht de Vlaamse culturele belangen te omschrijven aan de hand van vijf gelijkwaardige doelstellingen. Hoewel de adviesvraag vroeg om een hiërarchie aan te brengen in de culturele belangen voor de Vlaamse Gemeenschap vinden de raden dat het beter is uit te gaan van gelijkwaardige doelstellingen voor de gehele Vlaamse overheid. Voor elke beleidssector (cultuur, jeugd, sport, media, buitenlands beleid, internationaal ondernemen, toerisme, ontwikkelingssamenwerking, onderwijs) worden immers telkens andere elementen als belangrijk ervaren. Door de doelstellingen te prioriteren zou de spanning aanwezig blijven en de samenwerking onder druk gezet worden. De internationale culturele samenwerking en uitwisseling, het kernelement uit de visie, dient meerdere gelijkwaardige doelen, niet alleen culturele en maatschappelijke doelen, maar ook doeleinden m.b.t. buitenlands beleid, economie en toerisme. Het is wel zo dat bv. de minister van Cultuur primair de eerste of tweede doelstelling nastreeft terwijl andere actoren (bv. de minister van Buitenlands Beleid) vooral inzetten op de andere doelen. De

Vlaamse overheid (in haar totaliteit) moet deze vijf doelstellingen gelijkwaardig nastreven. Dit noodzaakt de Vlaamse overheid tot het sterker inzetten op coherentie via synergie en samenwerking tussen de betrokken actoren.

2.1.2.1. Ontwikkelen, inspireren en vernieuwen van de cultuur in Vlaanderen

Wederzijdse uitwisseling en dialoog zorgen voor kruisbestuiving en inspiratie. Het rijke Vlaamse culturele verleden, de artistieke toppers en creatieve actoren, de unieke werking van het maatschappelijk middenveld en het decentraal weefsel krijgen daardoor extra kansen om zich te ontwikkelen en vernieuwen. Het publiek krijgt hierdoor ook toegang tot een breed en divers cultureel aanbod.

2.1.2.2. Bevorderen van culturele diversiteit en interculturele dialoog

Het beleid van Vlaanderen moet het erkennen en het bevorderen van de culturele diversiteit als doel stellen en vanuit deze positie een duurzame dialoog met culturen van andere landen, regio's en volkeren aangaan. Vanuit het bewustzijn van de eigen cultuur en waarden en met respect voor de cultuur van anderen, gaan we die dialoog aan. Deze dialoog werkt verrijkend, bevordert diversiteit en wederzijds begrip, en verhoogt onze competenties om met andere culturen om te gaan. Deze vaardigheid is van groot belang in een geglobaliseerde wereld.

De raden wijzen er terzijde op dat culturele diversiteit en interculturele dialoog één van de doelstellingen is uit de Europese Agenda voor Cultuur.⁴⁵ Culturele diversiteit is ook een prioritaire doelstelling van de UNESCO-Conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed (2003) en de UNESCO-Conventie Culturele Diversiteit (2005) die geratificeerd werden door België en door de Vlaamse overheid in beleid worden omgezet. Bovendien strookt deze doelstelling met de beleidslijn van opeenvolgende Vlaamse regeringen om culturele diversiteit te vrijwaren en te bevorderen.⁴⁶

2.1.2.3. Cultuur en diplomatie versterken elkaar

Cultuur en diplomatie kunnen elkaar wederzijds versterken. Via culturele diplomatie kunnen enerzijds kunst en cultuur benut worden voor de buitenlandse betrekkingen.⁴⁷ De Vlaamse buitenlandse betrekkingen en het Vlaams buitenlands netwerk kunnen anderzijds worden ingezet ten behoeve van cultuur of de culturele en creatieve sectoren.

Vlaamse culturele uitingen laten op heel eigen(zinnige) wijze Vlaanderen zien en bevorderen (gewild of ongewild) de ontwikkeling van een positief profiel en de kennis over Vlaanderen in het buitenland. Culturele samenwerking opent deuren in de buitenlandse politiek. Via culturele samenwerking en diplomatie kunnen de relaties met andere regio's en landen worden ingevuld en verrijkt. Het samenspel tussen cultuur en diplomatie, ieder vanuit hun eigenheid, kan een meerwaarde vormen.

2.1.2.4. Internationale engagementen opnemen en actief aanwezig zijn op internationale fora en netwerken

Binnen internationale organisaties worden mede de krijtlijnen voor het beleid uitgetekend. Vlaanderen is in meer of mindere mate gebonden door een aantal internationale engagementen met impact op cultuur in de brede zin (bv. in het kader van de EU, UNESCO en Raad van Europa). Op bepaalde internationale fora worden culturele rechten bepaald waarvan de naleving ook voor Vlaanderen en zijn reputatie van belang is. Gelet op de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling, moet Vlaanderen zelf proactief de besluitvorming in deze internationale fora opvolgen en actiever

⁴⁵ COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, *Medeling over een Europese agenda voor cultuur in het licht van de mondialisering*, COM(2007)242, Brussel, 2007, 8.

⁴⁶ SARiV, o.c., Advies 2010/21, 5-6.

⁴⁷ Zie voor meer definities: SARiV, o.c., Advies 2013/16, 31.

inzetten op de beïnvloeding van de standpuntbepaling in overleg met de andere gemeenschappen. De Vlaamse overheid moet hierbij transparant zijn en communiceren naar de culturele sector en open staan voor de inbreng vanuit de sector. De vertaling van internationale afspraken naar het Vlaamse beleid moet op structurele wijze gebeuren en Vlaanderen moet zijn internationale engagementen naleven.

2.1.2.5. *Het economisch potentieel van cultuur en creatieve producten erkennen, verhogen en valoriseren*

Cultuur draagt ook economische mogelijkheden en waarde in zich. Ze bevordert kruisbestuiving, creativiteit en innovatie die belangrijke drijvende krachten zijn voor economische groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid. Cultuur en creatieve producten kunnen baat hebben bij het uitspelen van hun economisch potentieel.⁴⁸

Het rijke culturele leven en erfgoed van Vlaanderen zijn toeristische troeven. Het economisch en toeristisch potentieel moet in de eerste plaats erkend worden. Dit potentieel op duurzame wijze verhogen en valoriseren is een bijkomende uitdaging. Dit vereist het investeren in speciale kennis en knowhow om culturele producten te promoten en te verkopen.

Het is enerzijds belangrijk dat de culturele sector goed op de hoogte is van de mogelijkheden die bepaalde (overheids)actoren bieden om hun culturele producten economisch te valoriseren. Anderzijds moet de culturele sector zelf ook de nodige inspanningen doen om zich kenbaar te maken t.a.v. die actoren (bv. FIT en Toerisme Vlaanderen) (zie *infra*, 2.3.5.).

2.2. Randvoorwaarden en criteria

Om resultaat op hogergenoemde doelstellingen te behalen, zijn volgende principes voor culturele uitwisseling van essentieel belang:

- Elk initiatief of project moet in de allereerste plaats gebaseerd zijn op de intrinsieke waarde van cultuur en focussen op de (artistieke) kwaliteit ervan.
- Culturele uitwisseling steunt op wederkerigheid en speelt in op zowel vraag als aanbod. Rekening houden met de interesse en lokale buitenlandse nieuwsgierigheid (bottom-up benadering) dragen bij tot succes.
- Culturele uitwisseling draagt bij tot capaciteitsopbouw, expertisevorming en reële belangstelling voor wat er in de wereld gebeurt.
- Door een balans tussen een korte- en lange termijnperspectief, een duurzame aanpak en het inzetten op visibiliteit via een doordachte communicatiestrategie kunnen de ingezette middelen voor culturele uitwisseling een groter artistiek, economisch en maatschappelijk rendement behalen.
- Een balans tussen de inbreng van het veld (bottom-up) en aansturing vanuit de overheid (top-down) is essentieel. De raden staan een visie voor van coproductie met een inbreng van veld en overheid afhankelijk van de context.

Deze randvoorwaarden voor culturele uitwisseling moeten richting geven aan zowel het Vlaams internationaal cultuurbeleid als de culturele diplomatie.

⁴⁸ Deze doelstelling omvat enerzijds het economisch rendement van internationale samenwerking voor de culturele sector zelf, en anderzijds het rendement voor andere sectoren (toerisme, economie, buitenlands beleid, onderwijs, enz.) via het inzetten van Vlaamse cultuur.

2.3. Beleidsaanbevelingen

De raden formuleren beleidsaanbevelingen ter uitvoering van de visie en doelstellingen omtrent (i) het stellen van prioriteiten, (ii) strategische allianties, (iii) hertekening van het organisatorisch en instrumenteel kader, (iv) uitbouw kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie, (v) meerwaarde en synergie door samenwerking met FIT en Toerisme Vlaanderen, (vi) overheidsinstrumenten in het buitenland, (vii) grote culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, (viii) netwerken, (ix) decretale verankering, (x) financiering, (xi) communicatie, (xii) rol van de steden, en (xiii) standpuntbepaling op internationale fora.

2.3.1. Bepaal prioriteiten

Uit de adviesopdracht bleek duidelijk de vraag naar grote oriënterende lijnen voor het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. Aangezien de raden van oordeel zijn dat de hogergenoemde doelstellingen gelijkwaardig zijn, bekijken zij in dit onderdeel op welke manier de Vlaamse overheid toch prioriteiten kan leggen in haar beleid.

Wat de Vlaamse overheid betreft, pleiten de raden voor een combinatie van geografische en thematische prioriteiten, aangevuld met strategische evenementen en opportuniteiten. Zij verduidelijken dat deze drie prioriteitsgebieden niet hiërarchisch geschikt zijn, maar tezamen moeten worden nagestreefd. De raden zijn daarenboven van oordeel dat het inzetten op strategische allianties (zie *infra*, 2.3.2.) gebaseerd op thematische prioriteiten en goede persoonlijke contacten (netwerken) kan bijdragen tot het realiseren van deze prioriteiten.

2.3.1.1. Geografisch

De mededeling internationaal cultuurbeleid van minister Schauvliege stelt dat er prioriteitslanden worden bepaald: *“Op voorstel van de [Cel Cultuur Internationaal] CINT worden de prioriteitslanden door het beleid bepaald. Uiteraard sluit dit aan bij onder meer de keuze voor presentatieplekken. En stroomlijnt de keuze zich met het beleid van de Vlaamse Regering. Deze keuze is niet statisch. Permanente evaluatie van de lijst is noodzakelijk en de lijst zal dus ook regelmatig verschuivingen kennen.”*⁴⁹ De raden kunnen zich vinden in deze beleidsintentie. Het bepalen van prioritaire partners is volgens hen niet alleen vanuit beleids oogpunt aangewezen, het is tevens een goede manier om duurzame relaties vorm te geven. Zij sporen de Vlaamse overheid daarenboven aan de keuze voor prioriteitslanden duidelijk te enten op welomschreven criteria. Uit de vergelijking (zie tabel) blijkt dat andere landen en regio's diverse motieven en criteria hanteren voor hun geografische selectie: marktpotentieel, nood aan interculturele dialoog, rijke culturen, enz. Bij het bepalen van de criteria moet de Vlaamse overheid rekening houden met de criteria die het Vlaams buitenlands beleid hanteert aangezien het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie op het snijvlak van cultuur en buitenlands beleid liggen.

De prioriteitslanden die in beleidsbrieven en -nota's cultuur zijn opgenomen zijn o.m. Nederland, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de andere buurlanden en -regio's (Duitsland, Frankrijk, Noordrhein-Westfalen, Nord-Pas-de-Calais), Europese regio's (Catalonië, Schotland, Wales), Noord-, Centraal- en Oost-Europa. Bij de landen buiten Europa kunnen de Verenigde Staten, Québec, Zuid-Afrika, Marokko en China worden genoemd. Veel van deze landen kwamen ook reeds aan bod tijdens de gedachtewisseling over het internationaal cultuurbeleid in het Vlaams Parlement op 8 mei 2001.⁵⁰ Hieruit blijkt tevens een zekere continuïteit, zeker wat de buurlanden en -regio's betreft. Het

⁴⁹ J. SCHAUVLIEGE, o.c., *Mededeling*, 8.

⁵⁰ Gedachtewisseling over het internationaal cultuurbeleid in Vlaanderen met de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, *Parl. St.* Vlaams Parlement. Verenigde Commissies voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden en voor Cultuur, Media en

is de raden niet duidelijk of al deze landen nog steeds prioriteitslanden zijn en of er binnen deze vrij ruime groep nog een verder onderscheid wordt gemaakt.

Het is de raden evenmin duidelijk op welke welomschreven criteria deze keuze is gebaseerd. Zij hebben de indruk dat deze lijst het resultaat/optelsom is van beleidskeuzes van de opeenvolgende ministers van Cultuur die elk eigen aandachtspunten formuleerden, maar zonder dat daarvoor een duidelijk kader werd uitgewerkt. Om dit verder te onderzoeken, analyseerden de raden oudere beleidsdocumenten en -bronnen m.b.t. zowel het Vlaams cultuurbeleid als het buitenlands beleid.

Wat het Vlaams cultuurbeleid betreft, verwijzen studies naar verschillende criteria: historische banden, bestaand intensief cultureel verkeer, maatschappelijke ontwikkelingen of politieke prioriteiten⁵¹, taal- of cultuurverwantschap, politieke prioriteiten, economische verwevenheid of nabijheid, landen van herkomst van allochtone gemeenschappen in Vlaanderen.⁵² Sommige van deze criteria doen de raden erg denken aan de negen criteria uit de beleidsbrief van Luc Van den Brande uit 1995 voor een concentratiebeleid van het Vlaams bilateraal buitenlands beleid.⁵³ Deze criteria voor het buitenlands beleid worden niet langer formeel gebruikt, maar leven toch door in het Vlaams buitenlands beleid:

- gemeenschappelijke taal, cultuur en geschiedenis
- geografische nabijheid
- (potentiële) intensiteit van economische en handelsrelaties
- gelijklopendheid van visie op en betrokkenheid bij de ontwikkeling van Europa,
- vergelijkbaarheid van de staatsopbouw (federalisme)
- gehechtheid aan democratie en mensenrechten
- de nood aan steun en samenwerking en de mogelijkheid voor Vlaanderen om op een zinvolle wijze solidariteitsacties te ontplooiën
- strategische ligging en internationale impact
- bereidheid tot erkenning van Vlaanderen als volwaardige partner⁵⁴

De SARiV deed in eerdere adviezen reeds enkele suggesties omtrent het gebruik van criteria voor het bepalen van prioriteitslanden. In zijn initiatiefadvies over het Vlaams diplomatiek netwerk⁵⁵ suggereerde de SARiV parameters voor de uitbouw van het diplomatiek netwerk die grotendeels in lijn liggen met deze van de beleidsnota van 1995:

- de afstemming met Vlaamse beleidsdoelstellingen en –prioriteiten
- de meerwaarde van Vlaanderen ter plaatse
- de meerwaarde van de partner voor Vlaanderen
- de economische ontwikkeling en handelsrelaties
- de bereidheid tot samenwerking ter plaatse
- goede beleidspraktijken

Sport 2000-2001, nr. 705, 5. De prioritaire landen die bij deze gedachtewisseling aan bod kwamen, zijn Nederland, de Franse Gemeenschap, Frankrijk, Duitsland, Nordrhein-Westfalen, Nord-Pas-de-Calais, Europese regio's (Catalonië, Schotland, Wales), Noord, Centraal en Oost-Europa, Zuidelijk Afrika, Marokko, Québec en de Verenigde Staten.

⁵¹ D. VAN RYCKEGEM, "Internationaal kunstenbeleid (muziek, letteren en podiumkunsten)" in R. DILLEMANS en A. SCHRAMME (Reds.), *Wegwijs cultuur*, Leuven, Davidsfonds, 2005, 53-54.

⁵² S. VREYS, *Een Europees netwerk voor beeldende kunst. Kader en voorbereidend onderzoek*, Antwerpen, Universiteit Antwerpen, 2009 (Scriptie), 9. Zie: http://bamart.be/files/Vreys_Sofie_Europeesnetwerk.pdf

⁵³ L. VAN DEN BRANDE, *Beleidsbrief Vlaanderen Internationaal – Naar een pro-actief buitenlands beleid waardoor de sterke punten van Vlaanderen en de Vlamingen gevaloriseerd worden. Beleidsprioriteiten 1995-1999*, 1995, 8-9.

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ SARiV, o.c., Advies 2013/16, 48.

- het politiek en democratisch bestel

In zijn advies over het gebruik van exclusieve bilaterale verdragen en memoranda van overeenstemming⁵⁶ wees de SARiV daarenboven op de bestaande criteria voor het bepalen van de locaties van de FIT-kantoren alsook de focuslanden van FIT voor internationale handel en investeringen. De SARiV wijdde tevens volgende beschouwing aan het gebruik van criteria inzake geografische prioritering: *“een interdepartementale toetsing van de gangbare criteria per departement zou een inzicht kunnen geven over welke landen belangrijk zijn voor diverse beleidsdomeinen. Deze criteria kunnen een kwalitatieve graadmeter vormen voor het belang van een bepaald land voor Vlaanderen. Hoe hoger het aantal criteria waarop een land scoort, hoe hoger de prioriteit voor Vlaanderen om met dat land of die regio bilaterale betrekkingen aan te knopen. Bovendien laat het ontwikkelen van dergelijke criteria toe om op een flexibele manier in te spelen op een veranderende wereld en de geografische focuslanden - indien nodig - bij te sturen”*.⁵⁷ Dergelijke oefening zou dus ook voor het cultuurbeleid kunnen worden gemaakt en ingepast worden in een interdepartementale oefening voor alle bevoegdheidsdomeinen.

Zij wijzen ten slotte op een doorbraak geformuleerd door het Atelier Internationaal Cultuurbeleid op het Cultuurforum van 2010. Dit atelier waarschuwde voor een blindevlekkenbeleid dat enkel oog zou hebben voor culturele en artistieke uitwisselingen met de westerse wereld. Volgens dit atelier mag de keuze om met bepaalde landen samen te werken daarenboven niet gebeuren op basis van natiestaten of regio's, maar omwille van de kwaliteit van de culturele en artistieke dynamiek die er aanwezig is.⁵⁸ De raden onderschrijven de noodzaak om dit aspect ook in rekening te brengen bij de prioriteitsbepaling.

M.b.t. het bepalen van geografische prioriteiten formuleren de raden daarom volgend voorstel:

Aanbeveling 1. De Cel Cultuur Internationaal en het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie stellen aan de volgende ministers van Cultuur en Buitenlands Beleid een onderbouwde maar beperkte lijst voor van prioritaire landen waarmee een duurzame relatie wordt nagestreefd. Het voorstel is richtinggevend voor het toekomstig beleid, en gebaseerd op welomschreven criteria. Het neemt zowel de criteria die belangrijk zijn voor het (internationaal)cultuurbeleid als de criteria die belangrijk zijn voor het internationaal beleid in rekening. Zij moeten ook flexibel hanteerbaar zijn, waarbij er ruimte is voor onverwachte opportuniteiten en de eigenheid van de verschillende sectoren. Zo zal bv. het criterium “bestaand intensief cultureel verkeer” verschillen van sector tot sector.

Wat de criteria voor het Vlaams internationaal cultuurbeleid betreft, doen de raden alvast enkele suggesties. Deze criteria zijn niet hiërarchisch gerangschikt.

- (i) taal- of cultuurverwantschap
- (ii) landen van herkomst van allochtone gemeenschappen in Vlaanderen;
- (iii) historische banden
- (iv) bestaand intensief cultureel verkeer
- (v) interessante culturele en maatschappelijke ontwikkelingen
- (vi) gelijke politieke prioriteiten en standpunten in de EU of binnen internationale organisaties
- (vii) bijzondere toon- of werkplekken met opportuniteiten voor de Vlaamse cultuur
- (viii) ...

⁵⁶ SARiV, *Het gebruik van exclusieve bilaterale verdragen en memoranda van overeenstemming*, Advies 2013/28, 30 oktober 2013, 12.

⁵⁷ *Ibid.*, 12.

⁵⁸ ATELIER INTERNATIONAAL CULTUURBELEID, o.c., Cultuurforum 2010, 5.

Het is mogelijk dat de raden het initiatief nemen om een opvolgingsadvies te formuleren met het oog op het uitwerken van de hogergenoemde criteria en deze toe te passen op een aantal landen.

2.3.1.2. *Thematisch*

- **Centrale thema's inspireren het internationaal cultuurbeleid en vice versa**

De raden stellen vast dat het huidige internationaal cultuurbeleid geen gebruik maakt van thematische prioriteiten. Naast geografische prioriteiten lijkt het de raden aangewezen dat de Vlaamse overheid inzet op thematische prioriteiten. Deze methode wordt reeds toegepast in het Vlaams algemeen buitenlands beleid dat bijvoorbeeld mensenrechten, subsidiariteit en culturele verscheidenheid of de strijd tegen klimaatsverandering centraal stelt als thema's. De raden vragen om bij het bepalen van de thematische prioriteiten voor het internationaal cultuurbeleid ook rekening te houden met relevante centrale thema's uit het algemeen Vlaams buitenlands beleid. Het internationaal cultuurbeleid zou zelf ook thema's voor het Vlaamse beleid kunnen voorstellen.

- **Culturele thema's bepalen mee het internationale cultuurbeleid en culturele diplomatie**

Bij wijze van voorbeeld suggereren de raden op niet-exhaustieve wijze enkele mogelijke thematische prioriteiten:

- Bilaterale jaren; jaarlijks wordt één land of regio in de focus gezet voor een intensieve samenwerking. Om enige duurzame doorwerking te hebben, wordt dergelijk focusland best steeds uit één van de prioritaire landen gekozen
- Thematische prioriteiten, samen met de culturele sector bepaald: in een legislatuur van 5 jaar kan bv. jaarlijks één sector in de kijker worden gezet
- Inspelen op kernthema's van het EU-cultuurbeleid
- Thema's die aansluiten bij de internationale verplichtingen die Vlaanderen moet nakomen
- Eigen thema's kiezen die aansluiten bij de internationale actualiteit; de culturele exceptie en cultuur in de Europese vrijhandelsakkoorden, bedreigde kunstwerken en erfgoed, artistieke vernieuwing of culturele diversiteit, enz.

Enkele aanvullende ideeën omtrent het thema culturele diversiteit:

- Dit vormt het leidmotief van de Europese Unie: eenheid in diversiteit. Dit is voor Vlaanderen ook belangrijk om zijn eigen positie binnen de EU te legitimeren en aandacht te vragen voor de eigen taal, de opdeling van de intern Belgische bevoegdheden inzake onderwijs, jeugd, cultuur, enz.
- Het vormt een steeds terugkerend aandachtspunt in de beleidsnota's van het buitenlands beleid kan als één van de uitgangspunten/doelstellingen van het beleid worden beschouwd
- Het vormt binnen het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) de link met culturele exceptie
- Wallonië heeft een bijzondere diplomatiek vertegenwoordiger aangesteld voor de opvolging van deze materie
- ...

Aanbeveling 2. De Cel Cultuur Internationaal, het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie, de vertegenwoordigers van de culturele sector en de steunpunten stellen samen een aantal thematische prioriteiten voor aan de volgende ministers van Cultuur en Buitenlands Beleid die richtinggevend zijn voor het toekomstig internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie.

2.3.1.3. Strategische evenementen en opportuniteiten

Naast geografische en thematische prioriteiten, moet de Vlaamse overheid tevens inzetten op zowel een beperkt aantal strategische evenementen die een langetermijnplanning vergen als op opportuniteiten die vaak een flexibelere benadering vergen. De raden stellen vast dat er nood is aan tijdige en gebundelde informatie. Zij menen dat diverse actoren hiertoe kunnen bijdragen zoals Arts Flanders, Cultuurnet Vlaanderen, Toerisme Vlaanderen, steunpunten en het nieuw op te richten kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie (zie *infra*, 2.3.4.).

Strategische evenementen zijn enerzijds gevestigde en periodieke culturele evenementen met regionale of mondiale impact (biënnales, filmfestivals, enz.) die strategisch door verschillende actoren benut kunnen worden en een belangrijke speel- of toonplek vormen voor Vlaamse cultuurproducties. Anderzijds zijn er ook een aantal strategische evenementen die breder van opzet zijn, maar eveneens strategisch kunnen worden gebruikt door verschillende actoren (ministeriële zendingen, staatsbezoeken of prinselijke handelszendingen, EU-voorzitterschappen, belangrijke herdenkingen zoals momenteel de Eerste Wereldoorlog of de geboorte- of sterfdatum van grote artiesten, wereldkampioenschappen, internationale en wereldtentoonstellingen, EU-culturele hoofdsteden, enz.). Om dergelijke evenementen optimaal te benutten, is vroegtijdige coördinatie nodig zodat synergiën ontstaan tussen cultuur, buitenlands beleid en zakelijke activiteiten. Het spreekt voor zich dat er ook een outside-in benadering moet worden nagestreefd om de banden met andere buitenlandse culturen aan te halen (bv. Filmfestival van Gent). Gelet op de beschikbare middelen, zijn de raden van oordeel dat men keuzes zal moeten maken. Wanneer deze worden gemaakt om tegelijkertijd meerdere belangen te dienen, zullen tevens verschillende sectorale financieringsbronnen kunnen worden samengebracht om meer impact te genereren.

Naast het inzetten op strategische evenementen die langetermijnplanning vergen, moet het mogelijk blijven om in te spelen op opportuniteiten die zich aandienen. Voorbeelden hiervan zijn een gewone handelszending of ministerieel bezoek dat op korte termijn wordt gepland, een buitenlandse erkenning voor een Vlaamse artiest of culturele productie, de aanstelling van een Vlaming in een beheers- of bestuursfunctie in een buitenlandse culturele instelling of bij een buitenlands gezelschap, de aanwezigheid van buitenlandse (ERASMUS-) studenten, inspelen op deelnemers aan belangrijke internationale conferenties (“side & partner-programmes”), enz.

Aanbeveling 3. Het internationaal cultuurbeleid moet eveneens inzetten op strategische evenementen en opportuniteiten. Om het platform Arts Flanders optimaal zijn rol hierin te laten spelen, moet de Vlaamse overheid methoden ontwikkelen opdat de culturele sector tijdige en volledige informatie aanlevert voor de databank (cf. verplichte registratie in databank na ontvangen subsidies in Nederland). Het lijkt de raden tevens aangewezen om (op termijn) de doelgroep van Arts Flanders uit te breiden naar de cultuurliefhebber.

Intensere samenwerking binnen Vlaanderen (bv. tussen de drie componenten van de Vlaamse vertegenwoordiging in het buitenland (11 diplomatieke posten, Toerisme Vlaanderen en FIT)), maar ook met federale diplomaten en collega's uit andere regio's en landen (bv. Nederland⁵⁹) is nodig om optimaler in te spelen op strategische evenementen en opportuniteiten.

De Cel Cultuur Internationaal en het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie zorgen ervoor dat de overheidsactiviteiten ook geregistreerd worden in Arts Flanders. Zij

⁵⁹ Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC), de Nederlandse Koninklijke Luchtvaartmaatschappij (KLM) en Toerisme Vlaanderen hebben bv. een marketingalliantie voor de Japanse markt. Zie: <http://www.toerismevlaanderen.be/nieuws/verlenging-marketingalliantie-japan>

maken een planning op voor de volgende legislatuur en organiseren zich zodanig dat de Vlaamse overheid tijdig kan inspelen op strategische evenementen en opportuniteiten. Dergelijke planning voor de hele legislatuur vergt een periodieke actualisering en moet gecommuniceerd worden met het werkveld.

2.3.2. *Strategische allianties*

Aansluitend bij de prioriteiten (zie *supra*, 2.3.1.), kunnen strategische allianties tussen Vlaanderen en andere regio's/landen volgens de raden aangewezen zijn om zo efficiënt mogelijk de doelstellingen van culturele diplomatie en het internationaal cultuurbeleid te bewerkstelligen. Globalisering en groeiende internationale concurrentie, maar ook de bescheiden omvang van de Vlaamse markt, maken strategische allianties noodzakelijk. Dergelijke strategische allianties zijn mogelijk bij zowel de samenwerking binnen Europa als in derde landen.

Wat de samenwerking in derde landen betreft, lijkt het de raden aangewezen dat de Vlaamse Regering geval per geval de afweging maakt om al dan niet samen te werken met een andere overheid. Gelet op de taalverwantschap, is Nederland daarenboven volgens de raden een bijzondere partner bij het op de kaart zetten van de Nederlandse taal en de cultuur van de Lage Landen (cf. geografische prioriteit).⁶⁰ Vlaanderen beschikt over kaders om deze samenwerking met een aantal landen en regio's op te baseren. Zo ondertekenden de Vlaamse en Nederlandse regeringen in 1995 het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. De Vlaams-Nederlandse cultuurhuizen m.n. de Brakke Grond in Amsterdam en het Vlaams-Nederlands huis deBuren in Brussel en uitgeverij Ons Erfdeel vzw in Rekkem geven mede uitvoering aan dit verdrag. De culturele akkoorden, zoals het recente cultureel samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap, en de bilaterale algemene samenwerkingsverdragen waarbinnen cultuur één van de samenwerkingsdomeinen is (zie *infra*, 3.1.2.) bieden eveneens de nodige kaders. De raden wijzen er op dat ook buiten deze (verdrags-)kaders Vlaanderen strategische allianties kan aangaan.

Er zijn reeds een aantal voorbeelden van succesvolle strategische allianties waarbij ook strategische evenementen en opportuniteiten aan de basis liggen, zoals de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op de Frankfurter Buchmesse, het Vlaams-Nederlandse LOW-festival in Hongarije en de tournee van Vlaamse en Nederlandse auteurs langs grote steden in het Verenigd Koninkrijk onder de titel *High Impact | Literature from the Low Countries*.

De raden beklemtonen dat niet alleen de overheid, maar ook de culturele sector zelf strategische allianties kan aangaan. Het Europees programma Creatief Europa probeert dit aan te wakkeren door een minimum aantal buitenlandse partners te bepalen.⁶¹ De deelname aan Europese festivals in derde landen biedt kansen voor samenwerking en geeft daarenboven visibiliteit aan Vlaanderen. De samenwerkingsverbanden met een aantal prioritaire partners (Nederland, landen van Centraal- en Oost-Europa) kunnen tevens als opstap dienen om zulke Europese samenwerking op te starten.

Ten slotte wijzen de raden er op dat ook bij de standpuntbepaling op internationale fora (zie *infra*, 2.3.13) strategische allianties kunnen helpen om meer gewicht in de schaal te leggen en standpunten op elkaar af te stemmen.

Aanbeveling 4. Gebruik of ondersteun strategische allianties, die niet noodzakelijk gebaseerd zijn op geografische prioriteiten maar eveneens op basis van thema's en personen/netwerken.

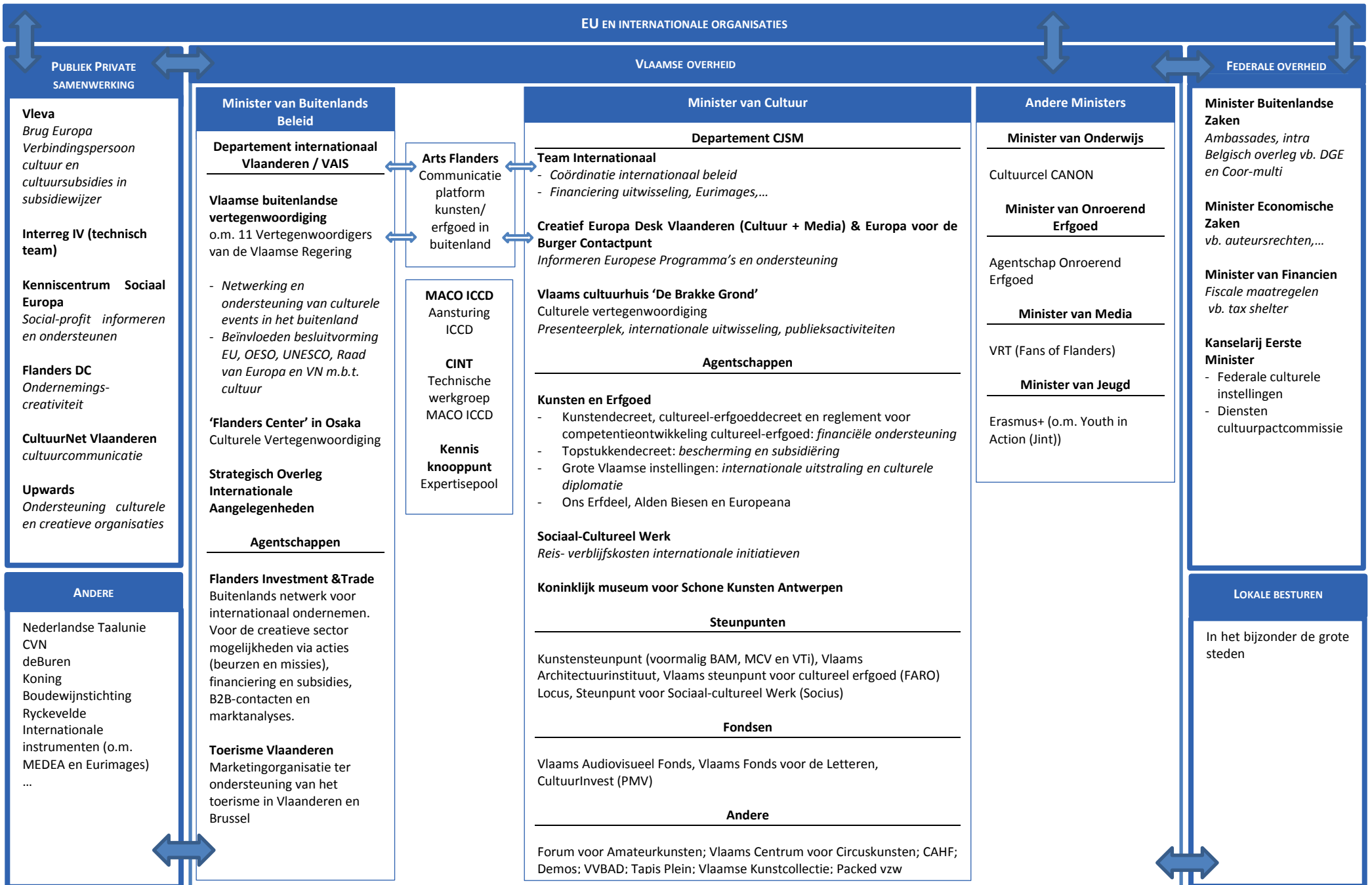
⁶⁰ Op verzoek van de raden bezorgde de Commissie Vlaanderen – Nederland een bijdrage aan het advies over de Vlaams-Nederlandse samenwerking.

⁶¹ Zie: <http://www.cjasm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/creatief-europa>

2.3.3. Hertekening organisatorisch en instrumenteel kader

Bij de voorbereiding van dit advies voerden de raden een verkennend onderzoek uit om een beter zicht te krijgen op de actoren en het instrumentarium voor het internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie. U vindt in bijlage een oplistings van de Vlaamse (beleids)actoren - actief in het kader van internationaal cultuurbeleid - en hun taken en doelen. In een schematisch overzicht (zie volgende pagina) krijgen deze actoren een plaats in de Vlaamse overheidscontext en beleidsdomeinen. De raden beklemtonen dat deze overzichten niet-exhaustief en onderhevig aan verandering zijn. Deze momentopname illustreert volgens de raden de grote versnippering van instrumenten en actoren actief in het internationaal cultuurbeleid. Daarnaast mag niet worden vergeten dat ook de steden een eigen beleid voeren en een rol spelen in het internationaal cultuurbeleid, waarmee ook afstemming noodzakelijk is (zie *infra*, 2.3.12). Zij zijn van oordeel dat deze versnippering een barrière vormt om te komen tot een geïntegreerd en integraal internationaal cultuurbeleid.

Aanbeveling 5. Maak echt werk van beleidsdomein - en sector overschrijdend beleid. Herschik en herteken de actoren, hun rollen en het instrumentarium t.a.v. het internationaal cultuurbeleid om de huidige versnippering tegen te gaan. Realiseer een meer gestroomlijnde structuur en financiering om het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie te versterken.

2.3.4. *Uitbouw kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie*

Zoals uit hogergenoemd eigen verkennend overzicht van de betrokken Vlaamse (overheids)actoren bleek, zijn de instrumenten en ondersteuningsmogelijkheden inzake internationaal cultuurbeleid zeer versnipperd. Daarom vragen de raden om werk te maken van een overkoepelend platform/organisatie voor de ondersteuning van het internationaal cultuurbeleid.⁶² Ook uit de door de raden georganiseerde bevraging bleek dat dit als een nood wordt gevoeld door de culturele sector. Door de toenemende complexiteit (bv. omtrent Europese subsidiedossiers en fiscaliteit) is er nood aan kennis- en expertisebundeling die zowel de versnipperde algemene als de domeinspecifieke expertise bundelt.

Dergelijk platform/organisatie zou naar analogie met het Kenniscentrum Sociaal Europa ook kunnen toetreden tot Vleva, om op die wijze ook de koppeling te maken met het Europees kader en een cultureel overlegplatform met Vleva vorm te geven.

Daarnaast zijn nog andere taken mogelijk voor dergelijk platform/organisatie:

- Fungeren als een (informele) ontmoetingsplek waar beleid en veld elkaar kunnen treffen en expertise uitwisselen;
- Opvolgen van actuele tendensen (bv. problematiek omtrent intellectuele bescherming in digitale context);
- Leveren van informatie over de bestaande reglementering en subsidiekanalen inzake internationale activiteiten, zakelijke, fiscale en juridische informatie en de nood invullen aan een centrale administratieve, sociaaljuridische, fiscale, logistieke- en netwerkondersteuning;
- Verbanden leggen met de contactpunten inzake het Europees subsidieprogramma voor cultuur, Arts Flanders, het Kunstenloket, enz.;
- In kaart brengen van de werking en netwerken van Vlaamse organisaties en individuen, zo kan afstemming en moderatie tussen initiatieven, spelers, diverse belangen, beleidsniveaus, timing, ... in het veld vanuit de strategische visie worden gegarandeerd;
- Bevorderen van de contacten met het buitenlands (diplomatiek) netwerk.

Aanbeveling 6. Geef samen met de sector vorm aan een organisatie/platform dat het internationaal cultuurbeleid in zijn geheel behartigt. Het fungeert als draaischijf met de culturele sector en aanverwante sectoren, bundelt kennis en biedt administratieve, sociaaljuridische, fiscale, logistieke en netwerkondersteuning aan de culturele actoren bij hun internationale werking.

2.3.5. *Meerwaarde en synergie door samenwerking met FIT en Toerisme Vlaanderen*

Op basis van hun gedachtewisseling tijdens de werkgroepvergadering van 7 mei 2014 met de leidend ambtenaren van Toerisme Vlaanderen en FIT beklemtonen de raden dat er nog onbenutte kansen liggen m.b.t. een betere samenwerking tussen beide agentschappen en de culturele sector.

Wat FIT betreft, stellen de raden vast dat het agentschap open staat voor de culturele sector en jaarlijks het overleg aangaat via de werkraden die mede de activiteiten van FIT bepalen. Maar de wisselwerking tussen de culturele sector en FIT kan nog beter. De kernopdracht van FIT is het ondersteunen van Vlaamse bedrijven in hun internationaal ondernemen. FIT werkt volgens een economische en bedrijfsgericte logica om economische meerwaarde voor Vlaanderen te creëren. Internationale “promotie” van sectoren behoort niet tot de kernopdracht van FIT. Bepaalde culturele subsectoren hebben agentschappen die mede instaan voor de internationale promotie zoals het Muziekcentrum Vlaanderen, Flanders Image, Design Vlaanderen en Flanders DC. FIT kan hierbij wel als partner complementair optreden voor het business-to-business (B2B) luik en kan wel

⁶² Dutchculture ondersteunt in Nederland bijvoorbeeld het internationaal cultuurbeleid.

promotionele accenten leggen bij activiteiten in het kader van internationaal ondernemen voor subsectoren die geen eigen promotieagentschap hebben. FIT moet daarenboven een billijke verdeling van de globale overheidsmiddelen voor internationaal ondernemen over de verschillende sectoren heen nastreven aangezien het alle economische sectoren en niet enkel de creatieve industrieën ondersteunt.⁶³

Het is volgens de raden zeer belangrijk dat de culturele sector het FIT-instrumentarium nog beter leert kennen om hierop te kunnen inspelen. FIT biedt drie ondersteuningsmogelijkheden:

- Acties in het actieprogramma van FIT (bv. steun voor deelname aan beurzen, sectorale- of groepsmissies of handelsmissies van de minister-president)
- Financiering van projecten via de subsidies voor bedrijfsgroeperingen en individuele subsidies (bv. voor prospectie in het buitenland).
- De creatieve sector kan ook gebruik maken van het buitenlands netwerk (de Vlaamse economische vertegenwoordigers) van FIT voor het ontwikkelen van de B2B-contacten en FIT kan informatie leveren over buitenlandse markten (marktanalyses).

Daarnaast is er ook een engagement van de culturele en creatieve sector zelf nodig om proactief FIT op de hoogte te stellen van hun buitenlandse activiteiten zodat het agentschap hierop kan inspelen en synergiën kan bewerkstelligen bv. naar aanleiding van handelsmissies of belangrijke beurzen in het buitenland.

Terwijl FIT een duidelijk brede economische taakstelling heeft, heeft Toerisme Vlaanderen een marketinggerichte functie specifiek ter ondersteuning van het toerisme.

Gelet op de verwevenheid tussen toerisme en cultuur kan het agentschap Toerisme Vlaanderen ook een positieve rol spelen t.a.v. het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. Zo promoot Toerisme Vlaanderen, conform het merkbeleid van de Vlaamse overheid, Vlaanderen en Brussel onder de noemer 'Flanders, State of the Art'. De kunststeden zijn, naast de kust en de Vlaamse regio's, de macrobestemmingen van Toerisme Vlaanderen. In zijn internationale marketingstrategie legt Toerisme Vlaanderen de klemtoon op productlijnen die nauw verband houden met of behoren tot de culturele sector (zoals erfgoed, kunsten, eet-, drink- en tafelcultuur en mode) en die het baanbrekend vakmanschap van Vlaanderen op deze terreinen op al onze buitenlandse markten versterken.⁶⁴ De raden stellen vast dat Toerisme Vlaanderen vooral inzet op grote events en klassiekers die het meeste potentieel hebben om bezoekers aan te trekken. Soms is er echter ook ruimte om kleinschaligere initiatieven mee op te nemen, zoals bij 'Flanders is a Festival' dat niet alleen focuste op de grote toppers.

De raden zijn ervan overtuigd dat goede samenwerking tussen Toerisme Vlaanderen en de culturele sector kan leiden tot positieve effecten voor beiden. Toerisme Vlaanderen is sterk qua communicatie en marketing. Zij doen daarenboven uitgebreid onderzoek naar doelgroepen en hebben de kennis en mogelijkheden in huis om deze ook te bereiken. De culturele sector zou zich hierdoor kunnen laten inspireren en er waar mogelijk op inspelen. De internationale marketingstrategie draagt immers bij

⁶³ De creatieve industrieën omvatten 12 sectoren: mode, muziek, design, architectuur, communicatie/ pr & reclame, gedrukte media, beeldende kunst, gaming, nieuwe media, podiumkunsten, cultureel erfgoed & patrimonium en de audiovisuele sector. Sinds 2010 tot medio 2013 besteedde FIT meer dan 2 miljoen euro aan initiatieven ter ondersteuning van de creatieve industrieën, een bedrag dat in vergelijking met andere sectoren hoger ligt dan het economisch gewicht van deze sector in de economie in Vlaanderen.

⁶⁴Zie:

http://www.toerismevlaanderen.be/sites/toerismevlaanderen.be/files/assets/documents/marketingstrategie_DEF_NL_lores.pdf

tot de bekendheid van de culturele en creatieve productie over de grenzen heen. Tegelijkertijd heeft Toerisme Vlaanderen, cf. FIT, nood aan gebundelde informatie van de culturele sector om hun marketing te voeden met goede en bruikbare “content” die de buitenlandse bezoeker kan aanspreken.

Aanbeveling 7. Het samenbrengen en delen van informatie tussen de verschillende overheidsactoren en de culturele sector kan voor alle actoren opportuniteiten opleveren. Het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie moet verder in overleg met de sector bepalen hoe de samenwerking kan worden geoptimaliseerd. Het op te richten ondersteuningsplatform/organisatie (zie *supra*, 2.3.4.) kan ook een belangrijke rol spelen bij de informatiebundeling en -doorstroming.

2.3.6. Overheidsinstrumenten in het buitenland

Om het internationaal cultuurbeleid ten volle kansen te geven, moet de Vlaamse overheid diverse instrumenten in het buitenland inzetten: het diplomatiek netwerk, de institutionele intergouvernementele samenwerking, de culturele akkoorden en Vlaamse bilaterale samenwerkingsverdragen en culturele instellingen.

2.3.6.1. Het diplomatiek netwerk

Wat het diplomatiek netwerk betreft, verwijzen de raden naar het initiatiefadvies van de SARIv over de Vlaamse diplomatie.⁶⁵ Zij hernemen in dit advies enkele aanbevelingen. De Vlaamse huizen brengen op een gezamenlijke locatie de Vlaamse politieke, economische en toeristische vertegenwoordigers en de vertegenwoordigers voor ontwikkelingssamenwerking (indien ze er zijn) samen. Het zijn plaatsen voor contact en ontmoeting die beschikken over faciliteiten en netwerken waarvan de culturele sector nog meer gebruik kan maken. Ook vanuit de administratie lijkt het de raden aangewezen om zoveel mogelijk in te spelen op de mogelijkheden van de Vlaamse huizen. Als goede praktijk signaleren de raden dat recent een medewerker van de Stafdienst Internationaal van het Departement CJSM tijdelijk bij de Vlaamse Vertegenwoordiging in Nederland werkzaam was.

De Vlaamse politiek-diplomatieke vertegenwoordigers beschikken over het zogenaamde ‘culturele rugzakje’ van het Departement Cultuur. Hiermee worden een aantal culturele evenementen in het ambtsgebied op bescheiden wijze financieel ondersteund. De raden vinden dit een vorm van positieve samenwerking tussen het Departement CJSM en het Departement internationaal Vlaanderen.

Vlaanderen heeft tot op heden geen culturele vertegenwoordigers aangesteld in ambassades of Vlaamse Huizen. In zijn initiatiefadvies over de Vlaamse diplomatie, deed de SARIv volgende suggestie: *“Eén van de andere mogelijke pistes om invulling te geven aan culturele diplomatie vormt het aanstellen van culturele attachés in de Vlaamse Huizen, in het bijzonder in de buurlanden, zoals gangbaar bij vele andere landen.”*⁶⁶ Voor de staatsvorming van 1993 had de federale diplomatie in alle belangrijke ambassades een culturele attaché die zich bezig hield met de culturele, onderwijs-, media- en wetenschappelijke samenwerking. De bevoegdheidsoverdracht in 1993 ging echter niet gepaard met een overdracht van diplomatiek personeel zoals voor andere bevoegdheden (bv. landbouw of buitenlandse handel). Vlaanderen heeft tot op heden ook geen stappen gezet om deze functie zelf in te vullen. In Nederland wordt deze lacune grotendeels ingevuld door de Brakke Grond.

⁶⁵ SARIv, o.c., Advies 2013/16, 63.

⁶⁶ Bv. Nederland beschikt over een 15-tal culturele attachés in de prioriteitslanden. F. TIMMERMANS, *Kamerbrief ‘Voor Nederland, wereldwijd’*, Den Haag, 28 juni 2013, 13. Ook Wallonië beschikt over een aantal sectorale (o.m. culturele attachés) in hun buitenlandse delegaties, bv. in Parijs.

Waar geen eigen Vlaamse vertegenwoordigers zijn, spelen tevens federale diplomaten een ondersteunende rol. Ook op posten waar wel een Vlaamse vertegenwoordiger is, worden federale diplomaten soms aangesproken over culturele dossiers door personen die de Belgische bevoegdheidsverdeling niet kennen en daarnaast financieren ze soms met federale middelen culturele activiteiten in hun ambtsgebied. Daarom zijn ook afstemming en afspraken nodig met de federale diplomaten.

Aanbeveling 8. De Vlaamse vertegenwoordigingen in het buitenland moeten inspelen op vraag en aanbod van de culturele sector. De inzet van mensen en middelen moet aansluiten bij de geografische prioriteiten, strategische allianties en lokale opportuniteiten (cf. prioriteiten en randvoorwaarden, zie *supra*, 2.3.1. en 2.2.). De raden vragen dat de diverse Vlaamse vertegenwoordigers regelmatig de culturele sector betrekken bij hun activiteiten, om te komen tot een wederzijdse versterking van cultuur en diplomatie gebaseerd op hun kennis van en contacten in hun ambtsgebied.

2.3.6.2. Institutionele intergouvernementele samenwerking

Voor de uitvoering van onze samenwerking met Nederland is met het Taalunieverdrag (1980) gekozen voor een unieke institutionele intergouvernementele samenwerking, ondersteund door een gezamenlijk secretariaat. De Nederlandse Taalunie, een verdragsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samenwerken, heeft tevens als doelstelling de integratie van Vlaanderen en Nederland op het vlak van taal en cultuur in het buitenland. In de praktijk ligt de focus op de samenwerking m.b.t. de Nederlandse taal. Hun taalkundige activiteiten in het buitenland hebben ook soms een culturele component. Zij beschikken daarenboven over een interessant netwerk van docenten Nederlands en vakgroepen Nederlands aan buitenlandse universiteiten waarop kan worden ingespeeld. De Nederlandse Taalunie heeft daarenboven een speciale band met de Nederlandstaligen in de wereld (Zuid-Afrika, Suriname, enz.).

CVN is ingesteld op basis van het in 1995 door de Vlaamse en Nederlandse regeringen ondertekende Cultureel Verdrag Vlaanderen - Nederland. Het was één van de eerste verdragen die Vlaanderen zelfstandig kon afsluiten na de goedkeuring van het verdragsrecht met de St. Michielsakkoorden van 5 mei 1993. CVN is onafhankelijk en adviseert de Vlaamse en Nederlandse regeringen over actueel bilateraal beleid inzake de vier verdragsthema's cultuur, onderwijs, wetenschap en welzijn. CVN geeft mede invulling aan de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland evenals de gezamenlijke culturele samenwerking met derde landen, zoals in het verleden bv. de gezamenlijke culturele programmatie in Hongarije (Festival Low Countries) of Zuid-Afrika en samenwerking in het kader van 400 jaar New-York.

Aanbeveling 9. De Vlaamse overheid dient haar aansturende en controlerende rol m.b.t. de Vlaams-Nederlandse samenwerking actiever op te nemen. Zij moet deze intergouvernementele samenwerking inpassen in de eigen beleidsopties en deze samenwerking zelf voeden op basis van haar eigen beleidskeuzes.

2.3.6.3. Culturele akkoorden en Vlaamse bilaterale samenwerkingsverdragen

Culturele akkoorden werden tot de staatshervorming van 1993 voornamelijk door het Belgische Koninkrijk gesloten. Zij bieden een verdragskader om culturele samenwerking vorm te geven voor culturele uitwisselingen, deelname aan festivals, reisbeurzen, wederzijds aanbieden van residenties, beurzen voor vakantiecurssussen taal en cultuur, enz. De raden stellen vast dat de Vlaamse overheid – voor de uitvoering ervan verantwoordelijk sinds de staatshervorming van 1993 – vaak niet langer actieve uitvoering geeft aan deze culturele akkoorden.⁶⁷ Toch is dit instrument niet volledig

⁶⁷ Zie ook: SARiV, o.c., Advies 2013/28, 2.

voorbijgestreefd. Bij wijze van voorbeeld verwijzen de raden naar het recente Cultureel akkoord met de Franse Gemeenschap (zie *infra*, 3.1.2.). Zoals hierboven geschetst, blijft het cultureel verdrag Vlaanderen-Nederland een belangrijk diplomatiek middel, maar zou het een sterkere actieve invulling kunnen krijgen mits een sterkere aansturing vanuit het beleid. Zij hebben tevens de indruk dat voor samenwerking met “etatistische” en niet-Europese landen (bv. China) culturele akkoorden een belangrijk kader blijven scheppen om samenwerking vorm te geven of te faciliteren.

De raden wensen vooral te beklemtonen dat wanneer Vlaanderen zelf het initiatief neemt tot een cultureel akkoord of een bilateraal algemeen samenwerkingsverdrag waarbinnen cultuur één van de samenwerkingsdomeinen is, het zijn engagementen actief moet nakomen. De eigen Vlaamse bilaterale verdragen geven aan met welke landen/regio’s Vlaanderen prioritair intensiever wil samenwerken en op welke wijze het daar vorm aan wil geven. Deze akkoorden moeten actief worden uitgevoerd, ook voor het domein cultuur.

Ten slotte beklemtonen de raden dat de samenwerking met Nederland bijzonder is en ook naast het verdragskader plaats vindt. Bij wijze van voorbeeld geven de raden aan dat cultuur ook aan bod kwam bij de gezamenlijke handelsmissie van de minister-presidenten naar de Verenigde Staten.

Aanbeveling 10. De raden vragen dat Vlaanderen zijn engagementen t.a.v. zijn buitenlandse partners actief nakomt, zeker wanneer Vlaanderen zelf het initiatief heeft genomen tot het sluiten van een cultureel akkoord of een bilateraal algemeen samenwerkingsverdrag waarbinnen cultuur één van de samenwerkingsdomeinen is.

2.3.6.4. *Culturele instituten*

Culturele instituten zijn een instrument van het traditionele buitenlands beleid. Vooral landen met een sterke culturele traditie hebben een groot netwerk uitgebouwd van culturele instituten in het buitenland (bv. Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland). Vlaanderen kent als regio slechts twee buitenlandse culturele ‘huizen’, het Vlaams-Nederlands Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam en het Flanders Center in Osaka. De Brakke Grond is een stichting naar Nederlands recht, waarmee de Vlaamse minister van Cultuur jaarlijks een beheersovereenkomst sluit die de taken en het kader voor de subsidiëring regelt. In een tijd waarin (virtuele) netwerken belangrijker worden dan ‘stenen’, dient men te reflecteren over de meerwaarde van zulke huizen in het buitenland. De Brakke Grond werd vanuit dat perspectief net doorgelicht en geëvalueerd en zal met een hernieuwde missie haar brugfunctie en platformfunctie nog sterker vervullen, met oog voor de complementariteit met de Vlaamse vertegenwoordiging en andere bestaande actoren in Nederland. Het Flanders Center is een stichting naar Japans recht, waarmee de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid vijfjaarlijks een beheersovereenkomst sluit en waarvan de activiteiten worden opgevolgd door een stuurgroep in de schoot van het Departement internationaal Vlaanderen. Vanaf de nieuwe beheersovereenkomst 2011-2015 vervult het Flanders Center niet langer de functie van ‘*liaison office*’ voor Vlaanderen. Het is nu een instrument voor Vlaanderen om zich zowel op cultureel vlak als op vlak van academische uitwisselingen te manifesteren.⁶⁸

In 2004 richtten de Vlaamse en Nederlandse regeringen samen het Vlaams-Nederlands Huis deBuren op als culturele organisatie en als een ruimte voor debat en reflectie. deBuren biedt vanuit hartje Brussel een forum voor kunst, cultuur, samenleving en politiek van de Lage Landen én Europa en het biedt tevens de mogelijkheid om de banden aan te halen met de ruime aanwezigheid van Europese ambtenaren en buitenlandse diplomaten in Brussel.

⁶⁸ Artikel 3, paragraaf 1, Overeenkomst tussen de Vlaamse Regering en het Flanders Center voor de periode 2011-2015, *VR/2011/1305/DOC.0410*, Brussel, 13 mei 2011, 2.

De raden wijzen tenslotte op het Nederlands-Vlaams Instituut in Caïro⁶⁹, een samenwerkingsverband tussen acht universiteiten in Vlaanderen en Nederland o.l.v. de Universiteit van Leiden, met als doel het stimuleren en internationaliseren van de onderwijs- en onderzoeksactiviteiten in het Midden-Oosten, alsook het promoten van de Nederlandse en Vlaamse cultuur in het Midden-Oosten.

Aanbeveling 11. De raden vinden het belangrijk dat de culturele instituten vanuit de nieuwe context van globalisering en netwerking niet alleen actief worden gebruikt als plekken waar cultuur uit Vlaanderen gepresenteerd wordt, maar ook als makelaars en bruggenbouwers. Waar mogelijk dient synergie gezocht te worden met de Nederlandse culturele huizen in het buitenland en die van andere prioritaire partners.

2.3.7. *Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap*

Grote Vlaamse culturele instellingen vormen een belangrijke schakel in het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. Om erkend te worden, dienen ze een uitgesproken internationale uitstraling te hebben. Als instelling van de Vlaamse Gemeenschap worden ze erkend binnen het Kunstendecreet (het Kunsthuis, de Opera van Vlaanderen en Ballet van Vlaanderen, de Filharmonie, de Singel, het Vlaams Radio Orkest en Radio Koor en de Ancienne Belgique) of het Cultureel-erfgoeddecreet (het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)). Deze grote Vlaamse instellingen vervullen een ambassadeursrol, ze zijn uithangborden voor het culturele leven in Vlaanderen. Het zijn broedplaatsen voor artistieke creatie, nieuwe inzichten, samenwerking en uitwisseling.

Aanbeveling 12. De grote culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap vervullen een belangrijke rol in de internationale zichtbaarheid en positie van de cultuur in Vlaanderen. De ondersteuning van deze instellingen gebeurt via het Kunstendecreet en het Cultureel-Erfgoeddecreet. De raden vragen dat de Vlaamse overheid de meerwaarde van deze instellingen erkent.

2.3.8. *Netwerken*

Zoals eerder reeds aangehaald nemen culturele netwerken en contacten, en het belang ervan toe. Vele contacten zijn nu vooral gebaseerd op persoonlijke contacten en netwerken. Maar om duurzaamheid, continuïteit en wederkerigheid te garanderen is er nood aan een geprofessionaliseerd kader voor netwerken. De vertegenwoordiging in deze netwerken moet ook lokaal geënt zijn en goede (rechtstreekse) contacten met het werkveld onderhouden zodat informatiedoorstroming en betrokkenheid gegarandeerd zijn. In het verleden werd reeds meermaals bewezen dat dit de enige garantie is op het leggen van duurzame contacten en samenwerking tussen Vlaamse en buitenlandse culturele actoren. Zoals Hugo De Greef⁷⁰ in het verleden reeds stelde, heeft de overheid bij de uitbouw van partnerschappen een stimulerende en begeleidende rol.

Deze netwerken hebben vaak ook een vrij utilitaire rol. Om in aanmerking te komen voor Europese financiering dient een projectvoorstel uitgewerkt te worden door partners uit verschillende lidstaten. Netwerken vormen een bijzonder nuttig instrument om buitenlandse partners te vinden en de relaties met hen te onderhouden.

⁶⁹ Het NVIC is in 1971 opgericht. De participerende Nederlandse en Vlaamse universiteiten maken gebruik van het instituut om hun onderwijs- en onderzoeksactiviteiten in het Midden-Oosten te stimuleren en te ontwikkelen. Het NVIC heeft een wetenschappelijke bibliotheek en verzorgt onderwijsprogramma's voor Nederlandse en Vlaamse studenten. Het academisch instituut draagt tevens bij aan de verspreiding van Nederlandse en Vlaamse cultuur en de bevordering van o.m. de Vlaams-Egyptische samenwerking. De functie van adjunct-directeur is voorbehouden voor een Vlaming. Zie: <http://www.instituten.leidenuniv.nl/nvic/> Zie ook: SARiV, *Vlaanderen en de Arabische Lente. Bijdrage voor de hoorzitting van de Commissie Buitenlands Beleid van het Vlaams Parlement*, 5 april 2013, 6.

⁷⁰ H. DE GREEF, o.c., 33.

Aanbeveling 13. Decretaal ondersteunt enkel het Kunstendecreet momenteel de werking van netwerkorganisaties en internationale netwerkevenementen. Deze ondersteuning heeft een tweeledig doel: het uitwisselen en opbouwen van knowhow rondom een bepaald thema of een bepaalde sector en het bijdragen tot het beïnvloeden van een internationaal cultuurbeleid. De raden vragen de Vlaamse overheid om hier niet alleen verder een ondersteunende en stimulerende rol te vervullen, maar om ook in andere decreten deze ondersteuning te verankeren en kansen te creëren voor het opzetten van of deelnemen aan internationale netwerken, over de sectorgrenzen heen (zie *infra*, 2.3.9.). Deze decretale verankering moet een faciliterend en stimulerend effect hebben; de deelname aan netwerken mag zich niet enkel op beleidsniveau situeren, maar moet mensen uit het werkveld de kans geven om te participeren.

2.3.9. *Decretale verankering*

In verschillende decreten is een internationale werking deels verankerd, maar dit moet ruimer gaan dan de financiële steun voor producties (o.a. ook de deelname aan netwerken moet voor alle sectoren en deelsectoren ondersteund worden).

Het **Kunstendecreet** staat het verst in zijn internationale ondersteuning. Reeds in het decreet van 2004 waren vele mogelijkheden voorzien, o.a. internationale projecten, internationale tournees, deelname aan tentoonstellingen in het buitenland, uitwisselingen, ondersteuning van internationale netwerkorganisaties, tegemoetkomingen in reis-, verblijf- en transportkosten vanuit en naar het buitenland, enz. In het nieuwe decreet (2013) is “internationale samenwerking en uitwisseling bevorderen” zelfs een van de drie hoofddoelstellingen. Het decreet bevat een apart luik met o.m. de cofinanciering van internationale kunstprojecten en internationale promotie en begeleiding (residenties, presentaties en netwerken).

Ook het **Cultureel-erfgoeddecreet** biedt mogelijkheden voor internationale werking, doch niet zo uitgebreid als het Kunstendecreet. Er is bijvoorbeeld voorzien in de ondersteuning van internationale projecten met het oog op de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed, cofinanciering voor de uitvoering van een internationaal project en werkingsubsidies voor samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering van kunstcollecties.

De internationale mogelijkheden van het Cultureel-erfgoeddecreet zijn in de praktijk echter niet toereikend. Musea en culturele archiefinstellingen ingedeeld bij het Vlaams niveau, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en expertisecentra hebben een internationale opdracht, actieradius en uitstraling die mee vervat zit in de werkingssubsidies. De subsidies zijn echter vaak ontoereikend voor deze internationale werking. Ook de beschikbare projectsubsidies voor internationale projecten binnen het Cultureel-erfgoeddecreet zijn beperkt. De erfgoedsector zou baat hebben bij een decretale verankering, een verdere uitbreiding voor werkingsubsidies in internationaal perspectief naar andere organisaties dan enkel musea of de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en een herziening van de subsidies voor competentieontwikkeling in een internationaal cultureel-erfgoedperspectief.

Uit een bevraging van de Federatie voor **Sociaal-Cultureel Werk (FOV)** van 2012 bleek dat 73% van de organisaties in het sociaal-cultureel volwassenenwerk actief samenwerkt met partners uit Europa en daarbuiten. Meer dan de helft, 56%, bouwt bovendien een duurzaam internationaal netwerk uit, door deelname aan internationale studiedagen, conferenties, enz. De middelen of (structurele) mogelijkheden om hierop effectief in te zetten ontbreken echter. Duurzame internationale samenwerking wordt zo bemoeilijkt. De raden vragen daarom meer ondersteuning en middelen om in te zetten op deze (steeds groter wordende) internationale dynamiek. De huidige ondersteuning voor internationale initiatieven voor de sociaal-culturele sectoren moet worden uitgebreid met nieuwe mogelijkheden (en de daarbij horende financiële middelen). Naast de reis- en verblijfskosten

moeten ook middelen worden voorzien om deel te nemen aan nieuwe internationale activiteiten zoals deelname aan netwerken en ontmoetingsplatformen, organisatie van internationale evenementen en festivals in Vlaanderen, microkredieten voor jonge organisaties om deel te nemen aan internationale initiatieven, residentiemogelijkheden, enz.

De Vlaamse overheid ondersteunt via een reglement de reis- en verblijfskosten voor internationale initiatieven voor actoren binnen het beleid voor amateurkunsten, sociaal-cultureel volwassenenwerk, participatie, Vlaamse Gebarentaal, circus en het lokaal cultuurbeleid. Het reglement komt tegemoet in de reis- en verblijfskosten voor:

- bezoek aan het buitenland of ontvangst van een buitenlandse delegatie in het kader van een internationale bilaterale uitwisseling
- studiebezoek in het buitenland (ook voor amateurkunsten en circuskunsten)
- actieve deelname aan een seminarie of congres in het buitenland
- overleg met internationale partners ter voorbereiding van een internationaal project binnen een Europees subsidieprogramma.

Voor de sectoren amateurkunsten en circus wordt weliswaar enkel voorzien in een tegemoetkoming bij een studiebezoek in het buitenland, voor bijkomende ondersteuning kunnen zij terecht in hun sectordecreet.

Via het **Amateurkunstendecreet** wordt een tussenkomst in reiskosten voorzien voor de deelname aan internationale wedstrijden of festivals, het uitsturen van een deskundige naar een internationale activiteit of de deelname aan een cursus of workshop. Een tussenkomst in reiskosten voor een studiebezoek in het buitenland wordt geregeld in een afzonderlijk reglement.⁷¹ De deelname aan of organisatie van een internationaal evenement wordt eveneens gesubsidieerd binnen het Amateurkunstendecreet. Een groot hiaat in deze regelgeving is het ontbreken van middelen voor de deelname aan netwerken. De amateurkunstensector heeft immers een sterk uitgebouwde internationale focus. Zo lag het Forum voor Amateurkunsten bijvoorbeeld mee aan de basis van Amateo (European Network for Active Participation in Cultural Activities) en zijn er per discipline ook amateurkunstenorganisaties actief in netwerken zoals bv. IATA/AITA (International Amateur Theatre Association). Deze activiteiten en engagementen dienen voldoende gehonoreerd te worden.

Het **Circusdecreet** omvat zowel het professionele als het amateurveld waardoor de Vlaamse circuskunsten zich dus in een 'dubbele' internationale context bevinden. Het professionele veld is te vergelijken met het kunstenveld. Er zijn betekenisvolle Vlaamse gezelschappen en voorstellingen die via hun tournees sterk internationaal aanwezig zijn. Daarnaast is het amateurveld verenigd rond de jeugdcircusateliers. Enkele daarvan zitten in een netwerk waarbij internationale uitwisselingen plaatvinden. Het Circusdecreet biedt onder meer ondersteuning aan de spreiding van circusproducties via nomadische circustournees, de organisatie van een circusfestival en de internationale spreiding van een circusproductie. Voor een tussenkomst in de reis- en verblijfskosten voor een buitenlands studiebezoek kunnen gezelschappen beroep doen op het eerder vermelde reglement.⁷²

Aanbeveling 14. De verankering van de internationale samenwerking en uitwisseling moet niet alleen in het Kunstendecreet, maar ook in de andere decreten op consequente wijze worden ingepast. Het is belangrijk dat de internationale initiatieven of projecten gekaderd worden binnen duidelijke keuzes, beleidsdoelstellingen (cf. voorgestelde visie en doelstellingen, zie *supra*, 2.1.) en

⁷¹ Zie: http://www.sociaalcultureel.be/doc/Doc_INTSAMEN/Reglement%20tegemeetkoming%20reis-%20en%20verblijfskosten%20internationale%20initiatieven_01072012.pdf

⁷² *Ibid.*

snelle beslissingstermijnen zonder het langetermijnperspectief en de duurzaamheid uit het oog te verliezen.

2.3.10. Aanvullende financiering

Het te grote accent op verliesfinanciering en de terughoudendheid op het vlak van sturing en gerichte stimulansen heeft het initiatief (en het risico) grotendeels bij de kunstenaars en de instellingen doen belanden.

Vlaanderen haalt ook voordeel uit de internationale successen en activiteiten van zijn kunstenaars en culturele actoren. Vlaanderen wordt uitgedragen en op een positieve, creatieve wijze onder de aandacht gebracht in het buitenland. Dit rechtvaardigt daarom ook de inzet van bijkomende overheidsmiddelen om daar nog meer werk van te maken. Andere landen/regio's hebben daartoe bijzondere financieringsmiddelen (bv. de HGIS-gelden in Nederland) of instellingen en financieringsystemen in het leven geroepen om de internationale samenwerking te ondersteunen.

Aanbeveling 15. De raden vragen een gebalanceerd en sterk ondersteuningsinstrumentarium dat enerzijds duurzame en structurele ondersteuning biedt op maat van de culturele actoren en anderzijds voldoende ruimte laat voor projectmatige, tijdelijke of vernieuwende initiatieven. Zij wensen een beleid dat alternatieve financieringsbronnen (crowdfunding, publiek-private samenwerking, inbreng van het bedrijfsleven, enz.) als welkome en noodzakelijke aanvulling aanmoedigt, maar niet ter vervanging van de overheidssteun. Een subsidie mag een maker of organisatie niet afremmen om ook met bijvoorbeeld Flanders Investment & Trade of CultuurInvest in zee te gaan mits er geen sprake is van dubbelfinanciering en de aanvraag aansluit bij de doelstellingen van de betrokken organisaties.

2.3.11. Communicatie

De raden wijzen op de nood aan een integrale cultuurcommunicatie. Zij onderschrijven de suggestie van Hilde Teuchies: *“Het is belangrijk dat bij de ontwikkeling en implementatie van een dergelijk algemeen Vlaams communicatiebeleid voor cultuur de verschillende dimensies van het hedendaagse culturele leven erkend worden én aan bod komen (de erfgoeddimensie, de socio-culturele dimensie, de kunstendimensie, enz.).”*⁷³ Daarenboven is er communicatie nodig over de velden heen en moet deze ook afgestemd worden met het buitenlands beleid en internationaal ondernemen, en de Vlaamse marketingstrategie.

Zij stellen vast dat voor een deel van de culturele sector Arts Flanders deze functie vervult.⁷⁴ De kunstesteunpunten hebben op eigen initiatief dit gemeenschappelijk communicatieplatform opgezet om internationaal informatie te verstrekken en promotie te maken voor het geheel van de Vlaamse cultuur. Arts Flanders zet in op drie doelgroepen: de culturele professionals, de Vlaamse Vertegenwoordiging in het buitenland en de internationale media. Het lijkt de raden aangewezen om (op termijn) Arts Flanders ook toe te spitsen op de doelgroep van de cultuurliefhebbers zelf.

Arts Flanders heeft in zijn huidige vorm weinig aandacht voor het volledig culturele veld, in het bijzonder sociaal-cultureel werk. Daarom blijft de nood bestaan aan een integrale cultuurcommunicatie die over alle beleidsvelden communiceert.

De raden stellen voor dat het nieuwe kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie (zie *supra*, 2.3.4.) een duidelijke communicatieopdracht krijgt: hoe breed communiceert men, over welke velden, wat zijn de doelgroepen, wat zijn de communicatie inhoud, wat zijn de verbanden met Arts

⁷³ H. TEUCHIES, o.c., 41.

⁷⁴ Zie: <http://www.artsflanders.be/>

Flanders en CultuurNet Vlaanderen. Het is daarenboven belangrijk dat de communicatie verder reikt dan de culturele sector en ook actoren zoals de Vlaamse vertegenwoordigers, FIT en de cultuurconsument bereikt. Dergelijk platform/organisatie biedt veel potentieel voor synergiën met andere beleidsdomeinen en laat toe met hen in overleg te gaan over hoe cultuur op een kwaliteitsvolle manier kan worden meegenomen in hun marketinginstrumenten. Een proactieve rapportering van internationale culturele activiteiten aan andere ondersteunende instanties (bv. FIT en Toerisme Vlaanderen) maakt het mogelijk om in te spelen op opportuniteiten en deze activiteiten indien mogelijk te ondersteunen via flankerende maatregelen. Er moet dus meer overleg en samenwerking komen tussen verschillende betrokken actoren. Via het MACO ICCD en CINT kan dit vorm worden gegeven en via het Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden (SOIA) waar nodig worden uitgebreid naar andere beleidsdomeinen.

Ten slotte heeft de culturele sector zelf een cruciale rol om de nodige input aan te leveren. De Vlaamse overheid moet nadenken over manieren, bv. verplichte melding, om ervoor te zorgen dat de culturele sector dit ook effectief doet.

Aanbeveling 16. De raden stellen voor dat het nieuwe kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie een opdracht krijgt om te zorgen voor een integrale cultuurcommunicatie over alle cultuursectoren en om het overleg aan te gaan met andere beleidsvelden.

2.3.12. Rol van de steden

Steden kunnen een grote dynamiek genereren en vervullen vanuit hun eigenheid een belangrijke complementaire rol in het internationaal cultuurbeleid. Ook de resultaten van een bevraging in opdracht van de Europese Commissie⁷⁵ tonen een belangrijke rol voor lokale actoren (bv. culturele relaties o.b.v. strategische planning en lokale empowerment). Door hun nabijheid bij de burger, vervullen steden een belangrijke rol van cultuur- en publieksbemiddelaar. Steden stellen zich meer en meer open voor het internationale aanbod en nemen deel aan internationale netwerken. Europa ondersteunt hen daarbij. Bovendien zorgt de buitenlandse aandacht voor (groot)steden ervoor dat zij het imago van Vlaanderen soms veel beter kunnen uitdragen dan de Vlaamse Gemeenschap. Zij vormen daarom een belangrijk presentatieplatform.

De steden, waaronder de Vlaamse kunststeden en Brussel, kunnen een sterke troef vormen om bezoekers naar Vlaanderen te halen en zijn dus ook een hefboom voor economische ontwikkeling. Cultuur is één van de elementen om (internationale) toeristen een gevarieerde en kwaliteitsvolle beleving te bieden.

Steden spelen regelmatig ook een rol bij de economische missies naar het buitenland. Cultuur zou nog vaker kunnen meegenomen worden in de programmering van die buitenlandse zendingen. Hiervoor moet meer input gevraagd worden vanuit het culturele veld. Goede samenwerking en afstemming hierover tussen alle actoren en overheden is belangrijk.⁷⁶

Aanbeveling 17. De Vlaamse overheid erkent en stimuleert de belangrijke complementaire rol die steden kunnen spelen in het internationaal cultuurbeleid. Afstemming over gemeenschappelijke opportuniteiten en strategische keuzes leiden tot synergiën en allianties tussen en met steden.

⁷⁵ EUROPESE COMMISSIE, o.c., Eurobarometer 399, 20.

⁷⁶ Zie ook: SARiV, *De bijdrage van internationaal ondernemen aan de welvaart van Vlaanderen. Nieuwe trends en mogelijkheden voor Vlaanderen*, Advies 2011/17, 45-48.

2.3.13. Standpuntbepaling op internationale fora

De raden formuleerden een specifieke doelstelling, gewijd aan het opnemen van internationale engagementen en actief aanwezig zijn op internationale fora en netwerken. Omdat binnen internationale organisaties mede de krijtlijnen voor het beleid worden uitgetekend, ook wat betreft het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie, is het van groot belang om te trachten hierop te wegen.

Aanbeveling 18. Gelet op de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling, moet Vlaanderen zelf deelnemen aan, wegen op en actiever inzetten op de beïnvloeding van de standpuntbepaling in overleg met de andere gemeenschappen. De vertaling van internationale afspraken naar het Vlaamse beleid moet op structurele wijze gebeuren. Vlaanderen moet zijn internationale engagementen naleven.

2.3.13.1. Problematiek van de culturele rechten

Vlaanderen is in meer of mindere mate gebonden door een aantal internationale engagementen met impact op de cultuur in de brede zin (bv. in het kader van de EU, UNESCO, Raad van Europa). Op bepaalde internationale fora worden culturele rechten bepaald waarvan de naleving ook voor Vlaanderen van belang is (zie *supra*, 1.4.).

Staten hebben de verplichting culturele rechten te respecteren, te beschermen en te vervullen. De Vlaamse overheid heeft hierbij een belangrijke rol. Het toezicht op hogergenoemde verplichtingen gebeurt via verschillende mechanismen. De raden stippen bijvoorbeeld aan dat arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens raken aan culturele rechten.⁷⁷ Het verdragsrechtelijk toezicht op de VN-mensenrechtenverdragen gebeurt door verschillende toezichtscomités via (i) de periodieke nationale rapporten, (ii) klachtenprocedures, en (iii) algemene commentaren. De Vlaamse overheid moet bijvoorbeeld een insteek leveren voor de opmaak van een geïntegreerd Belgisch rapport, bijdragen aan de dialoog tussen de Belgische overheden en de onafhankelijke experts van de VN-mensenrechtencomités, en gevolg geven aan de aanbevelingen van deze comités. In het kader van dit advies wijzen de raden in het bijzonder op het Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten (CESCR) dat toeziet op de tenuitvoerlegging van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR). Het IVESCR kreeg in 2008 een facultatief klachtenprotocol dat twee procedures creëert, nl. een individueel klachtrecht en een statenklachtrecht. Verder introduceert het ook de mogelijkheid voor een onderzoeksprocedure.⁷⁸ Van zodra België partij is bij het protocol zouden (groepen van) individuen op basis van het niet nakomen van de hogergenoemde verplichtingen een klacht tegen België kunnen indienen. Hoewel het CESCR zich in zijn aanbevelingen voor de tenuitvoerlegging van het IVESCR veelal richt tot de

⁷⁷ Hoewel noch het Europees Hof voor de Rechten van de Mens noch het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens culturele rechten expliciet erkennen, toont de jurisprudentie talrijke verwijzingen naar culturele rechten. Zie: RAAD VAN EUROPA. EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS. RESEARCH DIVISION, *Cultural rights in the case-law of the European Court of Human Rights*, Straatsburg, 2011.

⁷⁸ Na onderzoek van de klacht zal het CESCR de betrokken staat zijn bevindingen meedelen, evenals eventuele aanbevelingen. De staat moet hierop een antwoord formuleren. Hoewel de toezichtcomités zoals het CESCR geen gerechtelijk orgaan zijn, zijn staten wel degelijk verplicht gevolg te geven aan de bevindingen en aanbevelingen. Bovendien kan wat de overheden doen als reactie op de aanbevelingen van het Comité ook het onderwerp vormen van onderzoek tijdens de Universele Periodieke Evaluatie (UPE) door de Mensenrechtenraad. SARIV, *Advies over het Klachtenprotocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten*, Advies 2010/5, 30 maart 2010. Zie ook: J. WOUTERS en M. VIDAL, "Een klachtenprotocol bij het VN-Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten", in *Arbeidsrecht tussen wel-zijn en niet-zijn. Liber amicorum Prof. Dr. Othmar Vanachter*, Antwerpen, Intersentia, 2009, pp. 354-355.

verdragspartij België⁷⁹, kunnen aanbevelingen betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden en is het belangrijk dat Vlaanderen zich hiervoor inzet.

De raden wijzen er tevens op dat de inzichten omtrent culturele rechten niet statisch zijn, maar verder ontwikkelen. Het proactief inspelen op de standpuntbepaling in internationale fora wint vanuit die zienswijze nog aan belang.

Aanbeveling 19. De Vlaamse overheid moet culturele rechten respecteren, beschermen en vervullen. Zij dient haar internationale engagementen na te komen en het rechtenkader te gebruiken als inspiratiebron voor het Vlaams beleid.

2.3.13.2. EU-beleid

De raden formuleren in de eerste plaats een aantal algemene bedenkingen waarna zij dieper ingaan op Vlaanderens deelname aan de Europese besluitvorming.

Zoals reeds aangehaald, is de Europese Unie inzake cultuur bevoegd om het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen. Niettegenstaande deze eerder beperkte rol voor de Europese Unie, stellen de raden vast dat op dit niveau talrijke belangrijke initiatieven worden genomen die nog onvoldoende gekend zijn bij de culturele sector. Via Europese financiële middelen wordt de internationale samenwerking en netwerking mede vorm gegeven. Daarnaast biedt de EU een kader voor samenwerking, bv. EU-voorzitterschappen en EU culturele hoofdsteden. Het EU-beleid in andere sectoren (handel, interne markt, enz.) heeft ten slotte een belangrijke impact op het werkterrein van cultuur.

Het is volgens de raden dan ook belangrijk dat Vlaanderen actief deelneemt aan de Europese besluitvorming. Dit kan op rechtstreekse wijze via de standpuntbepaling in de Raad van de Ministers van de EU waar de gemeenschapsministers zelf aanwezig kunnen zijn en actief kunnen netwerken met hun collega's. De sectorale ministerraad inzake cultuur wordt voorbereid door de raads werkgroep met een belangrijke rol voor de administratie en de Vlaamse Vertegenwoordiging binnen de Belgische Vertegenwoordiging bij de Europese Unie. Op de vertegenwoordiging werkt een attaché die de sectorale ontwikkelingen inzake cultuur opvolgt, contact onderhoudt met de Europese instellingen en terugkoppelt naar het Vlaamse niveau. De raden beklemtonen dat nauw overleg met collega's van andere beleidsvelden aangewezen is om tijdig in te spelen op de (mogelijke) impact op cultuur van het Europese beleid in andere beleidsdomeinen. Bij wijze van voorbeeld maken de raden melding van het extern EU-handelsbeleid dat in zijn vrijhandelsakkoorden met belangrijke partners (bv. de Verenigde Staten, India, Canada) bepalingen opneemt over o.m. audiovisuele diensten, culturele exceptie en afstemming met het kader van de Wereldhandelsorganisatie. De regels van de interne markt en fiscaliteit raken aan auteursrechten, de gereguleerde boekenprijs, enz. Het extern beleid en toerisme zijn bepalend voor het optreden t.a.v. derde landen en de wijze waarop Europa zijn (culturele en toeristische) troeven uitspeelt in de rest van de wereld. Het taalbeleid van de Europese Unie heeft een impact op de positie van onder meer het Nederlands.

Aanbeveling 20. De Vlaamse overheid versterkt de sectorale attaché inzake cultuur op de Vlaamse Vertegenwoordiging binnen de Belgische Vertegenwoordiging bij de Europese Unie om actiever en beter geïnformeerd deel te kunnen nemen aan de Europese besluitvorming en in het bijzonder ook de flankerende beleidsdomeinen die een belangrijke impact kunnen hebben op cultuur (interne markt, handelsbeleid, enz.) op te volgen.

⁷⁹ Zie bijvoorbeeld het nationaal rapport van België inzake de tenuitvoerlegging van het IVESCR, in november 2013 besproken op de 51ste sessie van het CESCR:
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/SessionDetails1.aspx?SessionID=622&Lang=en

Zoals bijvoorbeeld Voka en UNIZO lid zijn van Vleva, lijkt het de raden aangewezen dat de culturele sector ook lid wordt van Vleva om een betere toegang te krijgen tot het Europese beleid via het informatieplatform en netwerk dat Vleva biedt. Voor het sociaal en welzijnsbeleid speelt de organisatie Kenniscentrum Sociaal Europa daarin een belangrijke rol omdat het de verschillende actoren uit die sector samen brengt. Voor cultuur bestaat nog geen soortgelijke organisatie om de actoren te bundelen. Daarom treedt de culturele sector in gespreide slagorde op en moet elk zelf zijn weg zoeken in het Europees kluwen van regels en programma's. Hierdoor dreigen kansen verloren te gaan die in de brede culturele sector sterk worden aangevoeld. Mogelijks kan het op te richten kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie naar analogie met het Kenniscentrum Sociaal Europa ook toetreden tot Vleva (zie *supra*, 2.3.4.)?

Aanbeveling 21. Om een betere toegang te krijgen tot het Europees beleid is het aangewezen dat de culturele sector lid wordt van Vleva, naar analogie met en/of in samenhang met het op te richten kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie.

2.3.13.3. UNESCO

UNESCO vervult een belangrijke normstellende rol op het gebied van o.m. cultuur. Niet alleen hebben talrijke UNESCO-conventies een impact op het Vlaamse beleidskader, de organisatie is tevens belangrijk voor haar initiatieven inzake erfgoed, culturele diversiteit, cultuuroederen, enz. Vlaanderen kan tevens via UNESCO met derde landen samenwerken.

In 1998 werd een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en UNESCO gesloten. Vlaanderen is één van de weinige regio's in de wereld die een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten met UNESCO. Deze samenwerkingsovereenkomst heeft als hoofddoel het verwezenlijken van een partnerschap tussen beide partijen: UNESCO kan rekenen op Vlaamse expertise, financiële middelen en netwerken, terwijl de Vlaamse Regering een beroep kan doen op UNESCO's netwerk, advies en knowhow. Dit biedt ook kansen voor het middenveld wat betreft expertise-uitwisseling. Om de samenwerking te stroomlijnen werden er door Vlaanderen twee trustfondsen opgericht: het Wetenschappelijk Trustfonds en het Algemeen Trustfonds, dat zich voornamelijk toelegt op erfgoed en Afrika.⁸⁰

Zonder exhaustief te zijn, wijzen de raden op UNESCO's normerend werk m.b.t. de Werelderfgoedconventie, het UNESCO '70 verdrag dat de illegale handel in cultuurvoorwerpen probeert te voorkomen en te bestrijden, de UNESCO Conventie inzake immaterieel erfgoed, enz. Zij beklemtonen dat conventies levende instrumenten zijn en dat het van belang is om bv. via deelname aan het Intergouvernementeel Comité inzake de Conventie Immaterieel Erfgoed bij te dragen aan de inhoudelijke invulling en de verdere evolutie van deze conventie of erover te waken dat audiovisuele goederen en diensten in het internationaal handelsbeleid in overeenstemming zijn met de UNESCO Conventie Culturele Diversiteit.

Hoe kan de Vlaamse overheid op efficiënte wijze de Vlaamse belangen verdedigen en de standpuntbepaling beïnvloeden? De Adjunct-Vlaamse Vertegenwoordiger bij de Belgische Permanente Vertegenwoordiging van UNESCO biedt de Vlaamse overheid de mogelijkheid om proactief in te spelen op UNESCO. In zijn brief van 14 juli 2013 verklaarde minister Didier Reynders zich daarenboven in principe akkoord om in de Permanente Vertegenwoordiging van België bij

⁸⁰ Naar analogie met de aanbeveling van de SARIv om projecten ter bescherming of herstel van cultureel erfgoed in één van de MENA-landen te ondersteunen, hechtte de Vlaamse Regering op 25 april 2014 haar goedkeuring aan het voorstel om het project inzake bescherming van Syrisch cultureel erfgoed te ondersteunen via het algemeen Vlaams UNESCO-Trustfonds. Zie ook: SARIv, *Vlaanderen en de Arabische Lente. Bijdrage voor de hoorzitting van de Commissie Buitenlands Beleid van het Vlaams Parlement*, 5 april 2013, 10.

UNESCO in Parijs de taak van adjunct-permanent vertegenwoordiger toe te vertrouwen aan één van de gemeenschapsattachés op basis van een rotatieregeling.⁸¹ Hij moet voor deze taak kunnen steunen op een duidelijk beleidskader waarin Vlaanderen aangeeft wat het belangrijk vindt en hoe het wenst in te spelen op en te participeren aan de werkzaamheden van UNESCO. Tevens moet hij actief ondersteund worden vanuit de Vlaamse administratie om die rol te kunnen opnemen. Ambtelijke afstemming en standpuntbepaling gebeurt via het SOIA. De Vlaamse overheid ondersteunt de Vlaamse UNESCO Commissie (VUC) en het UNESCO Platform Vlaanderen die de brug maken met het middenveld en de bevolking. UNESCO leerstoelen bieden kansen om Vlaamse expertise binnen UNESCO en partnerlanden te delen. De Vlaamse overheid moet een actieve inbreng leveren bij de EU-coördinatie die plaatsvindt binnen UNESCO. De oprichting van een UNESCO categorie II centrum voor immaterieel cultureel erfgoed vanuit Vlaanderen biedt opportuniteiten en wordt momenteel door de Vlaamse overheid onderzocht. Vlamingen kunnen gedetacheerd worden naar UNESCO met financiële middelen uit de trustfondsen. Vlaanderen nam deel aan het Belgisch lidmaatschap van de Uitvoerende Raad van UNESCO (58 leden) voor een periode van 4 jaar (2009-2013) en heeft bijgedragen tot strategische beslissingen over de programma's, het functioneren en het budget van UNESCO. De raden pleiten ervoor dat Vlaanderen actief blijft inzetten op samenwerking met UNESCO.

Aanbeveling 22. Zet in op de samenwerking met UNESCO, aangezien deze een belangrijke normstellende rol heeft op het gebied van cultuur. De oprichting van een UNESCO categorie II centrum voor immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen is een opportuniteit om outreach en uitstraling voor Vlaanderen te realiseren. Erken de rol van de Vlaamse UNESCO Commissie om het draagvlak van UNESCO in Vlaanderen te versterken.

2.3.13.4. Raad van Europa

De Raad van Europa werd opgericht met als doelstelling om de mensenrechten, de parlementaire democratie en bescherming van de rechtstaat te garanderen. Hij wil o.m. de Europese identiteit promoten die gebaseerd is op gedeelde waarden en overlapping tussen de verschillende culturen. De Raad van Europa biedt ook knowhow aan in domeinen zoals cultuur, onderwijs, kinderrechten, enz. en legt standaarden op inzake cultuur.

Verschiedende conventies van de Raad van Europa hebben een impact op het Vlaamse beleid. Zonder exhaustief te willen zijn, wijzen de raden op de Kaderconventie van FARO.⁸² Op het vlak van erfgoed is HEREIN een monitoringsinstrument inzake erfgoedbeleid en de toepassing van erfgoedconventies in de verschillende lidstaten. Het Europees Sociaal Handvest van 1996 verwijst naar culturele rechten. De raden herhalen dat de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens raken aan culturele rechten.⁸³

De raden achten het belangrijk dat de Vlaamse overheid via diverse kanalen inzet op belangenbehartiging en standpuntbepaling in de Raad van Europa. Hierbij kan opnieuw verwezen worden naar de rol van de Adjunct-Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs evenals zijn/haar contacten met de Belgische Permanente Vertegenwoordiging in Straatsburg, de ambtelijke standpuntbepaling in het SOIA, detacheringen van Vlaamse ambtenaren naar de Raad van Europa, enz. Een actieve deelname van Vlaamse ambtenaren aan bureaus van een aantal stuurgroepen (bv. Stuurgroep voor Cultuur, Erfgoed en Landschappen) van de Raad van Europa kunnen bijdragen tot het bewaken van Vlaamse belangen en het op de agenda plaatsen van bepaalde standpunten.

⁸¹ D. REYNDERS aan K. PEETERS, 24.07.2013.

⁸² SARC, SARiV en SARO, Kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving, opgemaakt in Faro op 27 oktober 2005, Advies 2010/2 SARiV, Advies 243-05 SARC, 2 februari 2010.

⁸³ Zie voetnoot 77.

Aanbeveling 23. Hoewel de beleidsmatige impact van de Raad van Europa misschien minder sterk ervaren wordt dan die van de EU of UNESCO, beklemtonen de raden dat het politiek belang ervan niet mag worden onderschat. Politiek gevoelige items m.b.t. bijvoorbeeld taal en culturele minderheden komen aan bod in de Raad van Europa en hebben een impact op de beeldvorming van Vlaanderen in het buitenland. Monitor daarom de besluitvorming over deze onderwerpen en anticipeer op mogelijke problemen.

3. VERGELIJKING MET PRIORITAIRE PARTNERS, VERGELIJKBARE LANDEN OF REGIO'S EN DE EUROPESE UNIE

Een specifieke vraag in de adviesopdracht luidde als volgt: in welke mate zijn de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap gelijklopend met deze van onze prioritaire partners voor samenwerking in derde landen, in casu Nederland en de Franse en Duitstalige Gemeenschap? Om deze vraag te beantwoorden, analyseerden de raden in de eerste plaats het internationaal cultuurbeleid via beleidsdocumenten. Zij namen daarenboven contact op met enkele actoren, waaronder de Nederlandse Raad voor Cultuur, de Commissie Vlaanderen Nederland, de Vertegenwoordiging van de Duitstalige Gemeenschap in Brussel, de dienst culturele aangelegenheden in het ministerie van de Duitstalige Gemeenschap in Eupen, de dienst internationale relaties van de Administration générale de la Culture van de federatie Wallonië-Brussel.

De raden wensten echter meer vergelijkingsmateriaal en analyseerden daarom - naast Nederland, de Franse en Duitstalige Gemeenschap - het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie in Denemarken (met een bevolkingsaantal dat vergelijkbaar is met Vlaanderen), Québec, en Baskenland (wegens hun regionaal karakter en sterke focus op hun culturele- en taalkundige identiteit). Zij staan daarnaast stil bij enkele recente ontwikkelingen in de EU wegens het potentieel voor het Vlaams internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie. In de vergelijkende tabel in bijlage geven de raden de belangrijkste elementen weer, in onderstaande tekst worden slechts enkele hoofdlijnen vermeld.

De raden beklemtonen dat onderstaande vergelijking geen diepgaande analyse is. Gelet op de korte tijdspanne en de beperkte menskracht was dit onmogelijk. Het is wel de bedoeling om enkele interessante beleidspraktijken inzake internationaal cultuurbeleid te identificeren.

3.1. Prioritaire partners: Nederland, de Franse en Duitstalige Gemeenschap

3.1.1. *Nederland*

Voor de vergelijkende analyse met Nederland baseerden de raden zich o.m. op de Visiebrief van minister Bussemaker inzake cultuur van 2013, de Beleidsnota "Meer dan kwaliteit" van 2011, de kamerbrief met de visie op internationaal cultuurbeleid van 2012 en de toelichting van Cees De Graaff, directeur van DutchCulture, op het Cultuurforum van 24 april 2014.⁸⁴

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voeren samen het beleid op het terrein van internationaal cultuurbeleid. De brief van minister Bussemaker stelt daarenboven expliciet dat de cultuursector bijdraagt aan de doelstellingen van ontwikkelingssamenwerking en handelsbevordering. DutchCulture ondersteunt de uitvoering van het internationaal cultuurbeleid en draagt bij aan de buitenlandagenda en het cultureel imago van Nederland. Nederland werkt via een diplomatiek postennetwerk en ngo's. Op 15 prioritaire posten werken cultureel attachés.

"Een cultuur die ertoe wil doen moet zich internationaal ontwikkelen, presenteren en meten." Het uitgangspunt voor het internationaal cultuurbeleid 2013-2016 is de eigen verantwoordelijkheid van

⁸⁴ M. BUSSEMAKER, *Cultuur beweegt. De betekenis van cultuur in een veranderende samenleving*, brief met de visie van minister Bussemaker, 2013; H. ZIJLSTRA [staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap], *Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid*, 2011. Zie ook het officieel verslag van de parallelsessie waaraan Cees De Graaff deelnam, nl. "Arts Flanders: Vlaamse kunst en cultuur is overal": <http://www.cjasm.be/cultuur/sites/cjasm.cultuur/files/public/cf2014-verslag-sessie004.pdf>

culturele instellingen om zelf aan de uitwisseling met het buitenland vorm en inhoud te geven. De overheid heeft een bescheiden rol als het om internationale culturele uitwisseling gaat. De overheid wil een partner voor de cultuursector zijn in het vergroten van zijn markt. De Nederlandse overheid ziet kansen voor Nederlandse instellingen om hun markt te verruimen, vooral in omliggende landen en opkomende economieën. Daarnaast draagt het internationaal cultuurbeleid bij aan de bredere belangen van het buitenlands beleid.

De kamerbrief met visie op internationaal cultuurbeleid van 2012 formuleert vier doelstellingen voor het internationaal cultuurbeleid 2013-2016:

- een internationaal niveau van Nederlandse topinstellingen, door gerichte keuzes binnen de culturele basisinfrastructuur
- het blijven versterken van de internationale marktpositie van Nederlandse kunstenaars en instellingen
- het blijven versterken van het Nederlands economisch belang, door verbanden tussen cultuur, handel en economie te benadrukken
- culturele diplomatie: kunst en cultuur benutten voor buitenlandse betrekkingen

Nederland zet volgens diezelfde kamerbrief in op geografische prioriteiten en een viertal algemene prioriteiten, aangevuld met internationale verplichtingen.

In zijn toelichting op het Cultuurforum 2014 gaf Cees De Graaff, directeur van DutchCulture, aan dat Nederland focust op culturele samenwerking. Belangrijke doelstellingen van het internationaal cultuurbeleid zijn (i) het verbeteren van kwaliteit en talentontwikkeling, (ii) het vergroten van de markt, (iii) het begrijpen van volkeren en naties, en (iv) het promoten van Nederland. In tegenstelling tot een aantal Scandinavische landen, waaronder Denemarken, kiest Nederland niet voor een aantal sectoren om klemtonen te leggen in het internationaal cultuurbeleid. Nederland werkt wel met geografische prioriteiten: de BRIC-landen, de buurlanden, de Verenigde Staten, Japan en de zogeheten “mutual cultural heritage countries”.⁸⁵

Op basis van de kamerbrief met visie op internationaal cultuurbeleid van 2012 lijkt Nederland volgens de raden eerder een klemtoon te leggen op het economische aspect. De brief met de visie van minister Bussemaker op cultuur van 2013 geeft echter prioriteit aan de maatschappelijke waarde van cultuur en aan het belang van creativiteit.

Eén centraal agentschap “DutchCulture” (waarin de vroegere Stichting Internationale Culturele Activiteiten is opgenomen) ondersteunt de uitvoering van het internationaal cultuurbeleid. De raden stellen vast dat er in Vlaanderen meer versnippering is wat betreft overheidsactoren die het internationaal cultuurbeleid mede uitvoeren. Hoewel Nederland sterk heeft bezuinigd op cultuur, is het een duidelijke keuze geweest om het internationaal cultuurbeleid te vrijwaren, wat wijst op het belang dat eraan wordt gehecht.

3.1.2. Franse Gemeenschap

Op 7 december 2012 sloten Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege en Fadila Laanan, bevoegd voor Cultuur in de Franse Gemeenschap, een Cultureel Samenwerkingsakkoord.

Via het cultureel samenwerkingsakkoord willen de 2 gemeenschappen onder meer een betere informatie-uitwisseling organiseren zodat ze een beter inzicht krijgen in elkaars cultuurbeleid. Er werd ook een gemengde commissie met vertegenwoordigers van beide partijen aangesteld om het

⁸⁵ Zie: <http://www.culturalheritageconnections.org/> Naast de reeds genoemde landen Brazilië, India, Rusland, de Verenigde Staten en Japan slaat dit o.m. op volgende landen: Australië, Indonesië, Sri-Lanka, Zuid-Afrika en Suriname.

akkoord verder uit te voeren. Voorts is het de bedoeling om, daar waar nodig en nuttig, samen standpunten in te nemen en samen op te treden ten aanzien van de federale overheid, internationale organisaties zoals de EU en derde landen. De raden vinden dit alleszins een belangrijk kader om uitvoering te geven aan de samenwerking en drukken de hoop uit dat dit op het terrein ook resultaten zal afleveren.⁸⁶

Het internationaal cultuurbeleid van de Franse Gemeenschap zit vervat in het internationaal beleid en het cultuurbeleid; er is geen afzonderlijk internationaal cultuurbeleid. Dit zorgt ervoor dat er bij beide beleidsdomeinen (en bevoegde ministers) relevante beleidsdoelstellingen terug te vinden zijn.

In de “note politique internationale”⁸⁷ staan de beleidslijnen voor het internationale beleid in het algemeen uitgetekend, cultuur is in dit kader een programmaonderdeel.

Bij de doelstellingen van het internationaal beleid vinden de raden doelstellingen zoals het promoten van interculturele dialoog, het versterken van internationale solidariteit en het versterken van de internationale zichtbaarheid om bij te dragen aan de aantrekkelijkheid en ontwikkeling van de Franse Gemeenschap als entiteit. De doelstellingen van het Cultureel Programma zijn drieledig; (i) de aanwezigheid van kunstenaars in buitenland vergroten, (ii) het bevorderen van de toegang tot nieuwe markten (zonder geografische beperking) en (iii) het imago van cultureel erfgoed verbeteren (door ondersteuning van de ontvangst van buitenlandse programmeurs, maar ook door de internationale verspreiding van tentoonstellingen).

Het strategisch cultuurbeleidsplan⁸⁸ omvat 5 grote strategische lijnen, waarbij vooral de vierde ‘amplifier la valorisation internationale de la culture francophone de Belgique’ betrekking heeft op het internationaal cultuurbeleid. Via deze strategische doelstelling wil de Franse Gemeenschap haar culturele positie op Europees niveau versterken, via deelname aan netwerken samenwerkingen tot stand brengen en haar cultuur uitdragen. Het bevat ook duidelijk tweerichtingsverkeer; zowel representatie als uitwisseling (o.a. door mobiliteit van culturele professionals) worden expliciet aangehaald.

Opvallend is dat het Belgisch federale gegeven als een belangrijk institutioneel voordeel wordt beschouwd, zeker in vergelijking met andere regio’s. Het legitimeert een brede waaier van directe relaties en garandeert een direct contact met de bevoegde instanties, ze verwijzen hierbij o.m. naar de beurtrol tussen de gewesten en gemeenschappen om in de Europese ministerraad te zetelen. Zowel in het internationaal beleid als in het cultuurbeleid wordt een sterke band met de andere gemeenschappen en gewesten nagestreefd.

Vlaanderen wordt bovendien als ‘partenaire naturel’ vermeld, als deel van de “entités fédérées Belges”. Cultuur en de audiovisuele sector worden in het internationaal beleid toegeschreven aan het Programme Nord, dat zich richt op de ontwikkelde landen. Voor het audiovisueel beleid is er onder meer een samenwerking tussen Wallimages (een Waals fonds ter ondersteuning van audiovisuele producties en organisaties) en het VAF m.b.t. animatie. Er wordt aan de hand van de thema’s of beleidsdomeinen dus een onderscheid gemaakt naar geografische gerichtheid toe.

⁸⁶ Zie ook SARC en SARiV, *Advies over het decreet houdende instemming met het Cultureel Samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap*, SARC Advies 4 april 2013 en SARiV Advies 2013/9, 4 april 2013.

⁸⁷ WALLONIE-BRUXELLES INTERNATIONAL, *Note de politique internationale 2*.

(04.04.2014, http://wbi.be/sites/default/files/attachments/page/note_de_politique_internationale2.pdf)

⁸⁸ ADMINISTRATION DE LA CULTURE, *Le plan stratégique & opérationnel de l’administration de la culture 2009-2013*, 2009.

“*La société civile*” wordt vernoemd als actor in het internationaal beleid. Er wordt gestreefd naar een participatieve democratie met een grote betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld. (bv. bij thematische debatten, zowel in voorbereiding als tijdens de uitvoering van het beleid.)

Wanneer we kijken naar de strategische lijnen van het cultuurbeleid wordt onder meer gewezen op wederkerigheid, waarbij cultuur niet enkel naar buiten wordt gedragen (representatie), maar de Franse Gemeenschap ook openstaat voor cultuur van buitenaf (culturele uitwisseling). De samenwerking met landen van de francophonie is vanzelfsprekend belangrijk. La Maison de la Francité, gefinancierd door de Franse Gemeenschapscommissie, staat in voor de promotie van de Franse taal zowel in binnen- als buitenland. De verspreiding van producties gebeurt aan de hand van een preselectie op basis van artistieke kwaliteit. Ook hier wordt zuivere instrumentalisering vermeden en de cultuur “an sich” als belangrijk vooropgesteld.

Ondanks de afwezigheid van een geïntegreerd cultuurbeleid blijkt toch een duidelijke intentie tot samenwerking (o.a. reeds vermeld in het beleidsdocument cultuurbeleidsprioriteiten van 2005). Er wordt gestreefd naar overleg tussen de bevoegde ministers en de bilaterale internationale betrekkingen van de afdeling Cultuur die door het ministerie van Buitenlandse Zaken worden uitgevoerd.

De inspanningen van Wallonië worden ook op Europees niveau erkend. In 2013 werden Wallonië en Toscane uit 44 Europese grondgebieden geselecteerd door de Europese Commissie als Creative District voor hun steun aan creatieve industrieën als motor van economische transformatie. Het programma Creative Wallonia richt zich op creativiteit en innovatie en organiseert activiteiten rond 3 grote assen: (I) de promotie van de creatieve samenleving, (II) innovatieve praktijken bevorderen en (III) innovatieve productie ondersteunen.

Een deel van de internationale betrekkingen van de afdeling Cultuur zijn gebaseerd op bilaterale betrekkingen. Deze bilaterale betrekkingen worden uitgevoerd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. De keuze van de partners gaat grotendeels terug op een aantal criteria zoals (i) nabijheid, (ii) Europese geopolitieke gegevens (zoals huidig of toekomstig lidmaatschap van de Europese Unie), (iii) Franstaligheid of interesse in de ontwikkeling van de Franse taal (Francophonie o.a.), (iv) de belangen van de exploitanten van de Franse Gemeenschap (voor het noorden) of de mate waarin hun expertise voldoet aan de behoeften van de partner (voor het zuiden), (v) omvang van de partner, (vi) complementariteit met multilaterale programma's.

Zowel op het bilaterale als op het multilaterale vlak heeft de francophonie steeds een belangrijke rol gespeeld in de uitbouw van het buitenlands beleid van de Franse Gemeenschap. Zo is de Franstaligheid van het partnerland nog steeds een belangrijk criterium voor het aangaan van bilaterale akkoorden. De Franse Gemeenschap is ook lid van “La Francophonie”, een grote internationale organisatie die landen waarin Frans gesproken wordt, verenigt. Het vormt een belangrijk forum voor samenwerking en netwerking. De contacten die hier gevormd worden hebben vaak ook een spillover voor andere beleidsdomeinen. Daarnaast is de Franse Gemeenschap bijvoorbeeld lid van de Assemblée Parlementaire de la Francophonie (APF), een adviserend netwerk om samenwerking en solidariteit tussen Franse parlementairen te bevorderen.

3.1.3. Duitstalige Gemeenschap

De Duitstalige Gemeenschap heeft geen bijzonder beleidsdocument met betrekking tot het internationaal cultuurbeleid. Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap keurde op 18

november 2013 een nieuw cultuurdecreet goed.⁸⁹ Het is van kracht sedert 1 januari 2014. In dit decreet is globaal weinig aandacht voor het internationaal kader of internationale culturele samenwerking. Het vormt hoofdzakelijk een regelgevend kader ter financiering van de culturele sector en actoren van de Duitstalige Gemeenschap. Als belangrijkste aandachtspunten noteren de raden (i) de financiering voor professionele kunstenaars met een regionale of bovenregionale uitstraling en samenwerking binnen of buiten het Duitstalige taalgebied (art. 8), (ii) de financiering van culturele centra met een regionale of bovenregionale uitstraling (art. 14), (iii) de ondersteuning van bijzondere culturele projecten die een innovatief of buitengewoon karakter hebben en met een regionale of bovenregionale uitstraling (art 22). Daarnaast voorziet het decreet ook samenwerking met de onderwijssector (Abschnitt 3), steun voor projecten om de toegankelijkheid/participatie bevorderen (Abschnitt 4), projecten voor de jeugd (Abschnitt 5), beurzen voor kunstenaars (Abschnitt 6), een vorm van erkenning van “Kunstenaar van de Duitstalige Gemeenschap” als een soort van culturele ambassadeurs voor 3 jaar (Abschnitt 7) en ondersteuning van de amateurkunsten en folklore (kapittel 4) met ondersteuning voor buitenlandse optredens (art. 54§4 en Abschnitt 4 art. 69-72). Het decreet formuleert echter geen inhoudelijke of kwalitatieve criteria waaraan aanvragen worden getoetst.

Wat de concrete invulling van het beleid betreft, legt de Duitstalige Gemeenschap de nadruk - naast de samenwerking met de andere Belgische gemeenschappen - op de samenwerking met de Duitstalige buurlanden of regio's. In het bijzonder wordt de samenwerking met Noordrijn-Westfalen, de euregio Maas-Rijn, het samenwerkingsverband van “La Grande Région” en “Landchaftsverband Rheinland” vermeld. Daarnaast vindt de Duitstalige Gemeenschap het belangrijk om het Europees cultuurbeleid op te volgen.

3.2. Denemarken, Québec en Baskenland

3.2.1. Denemarken

Denemarken publiceerde in juni 2010 zijn regeringsstrategie voor een sterkere internationalisering van de Deense cultuur.⁹⁰ Het Internationaal Cultuurpanel werkte dit verder uit in een eerste strategisch actieplan (2011-2013) gevolgd door een tweede strategisch actieplan (2014-2016).⁹¹ Deze strategische actieplannen worden ondersteund via jaarlijkse werkprogramma's en werkgroepen (duurzaamheid, Midden-Oosten en BRICS) die instaan voor het in de praktijk brengen van enkele transversale en geografische prioriteiten.

De Deense beleidsdocumenten bevatten (i) een duidelijke visie op internationaal cultuurbeleid waar culturele uitwisseling centraal staat, (ii) vier gelijkwaardige doelstellingen waarbij professionele kwaliteit en intrinsieke waarde gelden als basisvoorwaarde voor succes op deze doelstellingen, en (iii) diverse mechanismen om focus te leggen in het internationaal cultuurbeleid: m.n. vijf strategische prioriteiten, drie transversale thema's, geografische prioriteiten en het inzetten op strategische evenementen. Daarnaast formuleren zij vijf beginselen of toetsingscriteria voor culturele uitwisseling.

⁸⁹ PARLAMENT DER DEUTSCHSPRACHIGEN GEMEINSCHAFT. Dekret zur förderung von Kultur in der Deutschsprachigen Gemeinschaft, 18 november 2013, Nr. 57.

⁹⁰ KULTURMINISTERIET, Regeringens strategi for styrket internationalisering af Dansk kulturliv, Kopenhagen, 2010.

⁹¹ Het Internationaal Cultuurpanel is een interministeriële samenwerking tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie voor Handel en Groei en het Ministerie voor Cultuur. Zie: <http://kum.dk/english/Cultural-Policy1/International-exchange-and-cooperation/The-International-Culture-Panel/>

3.2.2. Québec

De raden analyseerden volgende documenten: (i) het strategisch plan van het ministerie voor cultuur (2012-2016), het strategisch plan van het ministerie voor buitenlandse zaken (2011-2014) en de strategie van Québec ten aanzien van Europa 2012-2015.⁹²

Het ministerie voor cultuur en het ministerie voor buitenlandse zaken werken als partners samen aan het internationaal cultuurbeleid. Zij houden zich hierbij zowel aan de prioriteiten van het buitenlands beleid als aan de beginselen en doelstellingen van het cultureel beleid.⁹³ De “Société de développement des entreprises culturelles” en de “Conseil des arts et des lettres du Québec” zijn daarnaast de centrale actoren in het internationaal cultuurbeleid.

Het strategisch plan van het ministerie voor cultuur definieert volgende uitdaging m.b.t. het internationaal cultuurbeleid: de uitstraling/de verspreiding van de Québecse cultuur in Canada en op de internationale scène, en de promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen. Om die uitdaging te verwezenlijken worden afzonderlijke doelstellingen geformuleerd, zoals o.m. het versterken van de marktontwikkeling voor de Québecse cultuur, het promoten van de beginselen en doelstellingen van de UNESCO-Conventie betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen, en het promoten van de Québecse identiteit en cultuur. Dit strategisch plan geeft daarenboven aan dat het de marktontwikkeling voor de Québecse cultuur zal versterken in gebieden en sectoren die prioritair worden geacht. Deze gebieden of sectoren worden niet verder geëxpliciteerd. Québec hecht daarnaast een groot belang aan de culturele samenwerking met de landen van de francophonie.⁹⁴

Zoals hoger vermeld is één van de vijf doelstellingen uit het strategisch plan van het ministerie voor buitenlandse zaken (2011-2014) het promoten van de Québecse identiteit en cultuur. De buitenlandse vertegenwoordigingen hebben een specifieke taak m.b.t. cultuur in hun takenpakket, nl. “*la mise en marché des manifestations et produits culturels du Québec à l'étranger*” en zorgen voor de ontwikkeling van de Québecse invloed ten aanzien van sleutelfiguren in prioritaire landen. Zij dragen bij aan de bekendheid van de kunstenaars, de cultuur, de expertise en de identiteit van Québec. Een aantal vertegenwoordigingen werkt met culturele attachés. Bij doelstelling 3 “*contribuer à la prospérité du Québec, par le biais du réseau de représentations du Québec à l'étranger, et ce, en collaboration avec nos partenaires sectoriels*” wordt expliciet naar de taak van de overheid verwezen om de aanwezigheid van kunstenaars en culturele ondernemingen van Québec te ondersteunen op buitenlandse markten. Om deze doelstelling te meten, is één van de indicatoren het aantal gesteunde artiesten, culturele organisaties of culturele ondernemingen. Bij de internationale organisaties zet Québec vooral in op de Internationale Organisatie van de Francophonie en UNESCO, twee organisaties met duidelijk culturele bevoegdheden.⁹⁵

Het promoten van de Québecse cultuur beslaat ten slotte tevens een hoofdstuk binnen de strategie t.a.v. Europa.⁹⁶

⁹² MINISTÈRE DE LA CULTURE ET DES COMMUNICATIONS, *Plan Stratégique 2012-2016*, Québec, 2013; MINISTÈRE DES RELATIONS INTERNATIONALES, *Plan Stratégique 2011-2014. Une expertise, un réseau pour le développement de Québec*, Québec, 2011; *Stratégie du gouvernement de Québec à l'égard de l'Europe 2012-2015*, Québec, 2012.

⁹³ MINISTÈRE DE LA CULTURE ET DES COMMUNICATIONS, o.c., 19.

⁹⁴ *Ibid.*

⁹⁵ MINISTÈRE DES RELATIONS INTERNATIONALES, o.c., 13.

⁹⁶ *Stratégie du gouvernement de Québec à l'égard de l'Europe 2012-2015*, o.c., 27-30.

3.2.3. *Baskenland*

Het Baskische regeerprogramma bevat twee onderdelen die verbonden zijn met cultuur⁹⁷: (i) een engagement t.a.v. de Baskische taal en de linguïstische co-existentie, en (ii) een open en meervoudige cultuur. Bij beide onderdelen zijn er doelstellingen die raken aan het internationaal cultuurbeleid, bv. ondersteuning van culturele en creatieve industrieën. Het “Etxepare Basque Insitute” heeft een duidelijke missie inzake het internationaal cultuurbeleid: het wereldwijd verspreiden van de Baskische taal en cultuur.

⁹⁷ GOBIERNO VASCO, *Programa de gobierno 2012-2016. Programa 1000 días para afrontar tres compromisos de País*, 2013.

3.2.4. Vergelijkende tabel

	Denemarken	Nederland	Québec	Baskenland	Frans Gemeenschap
Definiëring culturele belangen en visie	De relaties tussen Denemarken en de omringende wereld versterken door de ontmoeting met andere culturen en landen; en hieraan bijdragen met betekenisvolle verhalen, het stimuleren van wederzijdse inspiratie en samenwerking alsook het bevorderen van persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.	Een cultuur die ertoe wil doen om zich internationaal ontwikkelen, presenteren en meten. Het uitgangspunt voor het internationaal cultuurbeleid 2013-2016 is de eigen verantwoordelijkheid van culturele instellingen om zelf aan de uitwisseling met het buitenland vorm en inhoud te geven. De overheid heeft een bescheiden rol als het om internationale culturele uitwisseling gaat. De overheid wil een partner voor de cultuursector zijn in het vergroten van zijn markt.	Het uitstralen/de verspreiding van de Québécoise cultuur in Canada en op het internationale toneel, en de promotie van de diversiteit van cultuuruitingen. <ul style="list-style-type: none"> Het internationaal optreden staat centraal in de ontwikkeling van de culturele sector van Québec. In een context van versnelde mondialisering en toegenomen concurrentie, en – rekening houdend met de bescheiden omvang van de binnenlandse markt – moet Québec meer dan ooit in staat zijn om zijn cultuur te verspreiden en te laten stralen op het internationale toneel. Québec moet tevens zijn standpunten, zijn waarden en zijn belangen onder de aandacht brengen/doen gelden op internationale fora (bv. UNESCO), waar zaken besproken worden die uitdagingen voor cultuur met zich meebrengen. 	Geen specifieke formulering van een visie, maar wel twee onderdelen van het regeringsprogramma: <ul style="list-style-type: none"> Een engagement t.a.v. de Baskische taal en de linguïstische co-existentie Een open en meervoudige cultuur 	Het internationaal cultuurbeleid zit vervat in het internationaal beleid en het cultuurbeleid. Er is geen afzonderlijk internationaal cultuurbeleid.
Doelstellingen	Vier gelijkwaardige doelstellingen voor internationale culturele uitwisseling: <ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling en inspiratie/vernieuwing van Deense kunst en cultuur Nationale branding/promotie van Denemarken als land Promotie van culturele export Promotie van de interculturele dialoog <p>! Intrinsieke waarde en professionele kwaliteit aan de basis van deze doelstellingen.</p>	Vier doelstellingen: <ul style="list-style-type: none"> een internationaal niveau van Nederlandse topinstellingen, door gerichte keuzes binnen de culturele basisinfrastructuur het blijven versterken van de internationale marktpositie van Nederlandse kunstenaars en instellingen het blijven versterken van het Nederlands economisch belang, door verbanden tussen cultuur, handel en economie te benadrukken culturele diplomatie: kunst en cultuur benutten voor buitenlandse 	Partnerschap, overleg en samenwerking op het gebied van cultuur aanmoedigen in Canada en op het internationale toneel: <ul style="list-style-type: none"> Het versterken van de marktontwikkeling voor de Québécoise cultuur Het bevorderen van de principes en doelstellingen van het UNESCO-Verdrag betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen Het bevorderen van de identiteit en de cultuur van Québec 	Een selectie van de doelstellingen: <p>A. Taal</p> <ul style="list-style-type: none"> Garantie op het uitoefenen van taalrechten Baskisch dichter bij migranten brengen Baskisch verbinden met warden van moderniteit, diversiteit en co-existentie Baskisch als taal van cultuur in nieuwe communicatievormen Bevordering van de internationale projectie van het Baskisch en het beheer van de meertaligheid <p>B. Open en meervoudige cultuur</p>	A. Doelstellingen internationaal beleid <ul style="list-style-type: none"> Verdedigen van fundamentele politieke waarden voor een menselijke en duurzame mondialisering, o.m. de promotie van interculturele dialoog (<i>verbeteren van contacten en kennis van de cultuur van partnerlanden, visibiliteit van kunstenaars verhogen via deelname aan internationale festivals; steun aan verspreiding Franse taal; interculturaliteit als belangrijke toegevoegde waarde voor Wall-Brux</i>) Versterken van de internationale

		betrekkingen/positief beeld		<ul style="list-style-type: none"> • Beleid van ontmoeting, coördinatie en samenwerking • Ondersteuning van culturele en creatieve industrieën (internationalisering) • Creatie van kunst en cultuur bevorderen • Culturele structuren en evenementen die als trekkers fungeren ondersteunen • Het Etxepare Basque (instituut ter promotie van Baskische taal en cultuur) en de audiovisuele sector stimuleren 	<p>solidariteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van een sterk, sociaal en duurzaam Europa <p>Internationale zichtbaarheid versterken om bij te dragen aan de aantrekkelijkheid en ontwikkeling</p> <p>B. Doelstellingen Cultureel Programma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van kunstenaars in buitenland vergroten • Bevorderen van toegang tot nieuwe markten (zonder geografische beperking) • Imago van het Cultureel Erfgoed verbeteren (door ondersteuning van de ontvangst van buitenlandse programmeurs, maar ook door de internationale verspreiding van tentoonstellingen) <p>C. Strategische lijn in het Cultuurbeleid</p> <p>De internationale waardering van de Franse (Belgische) cultuur versterken; operationele doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdedigen van culturele uitzondering en diversiteit. <i>Nl. internationale vraagstukken in het cultuurbeleid verduidelijken (representatie en positie op Europees niveau); inschrijven op de strategische prioriteiten van het Europees Cultuurprogramma.</i> • Cultuur als deel van netwerk <i>Nl. Investeren in de representatieve functie; Deelnemen aan opkomende netwerken; Samenwerkingsakkoord met WBI (Wallonië-Bruxelles International) ondertekenen.</i>
--	--	-----------------------------	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • Culturele invloed versterken, cultuur als drager van identiteit <i>Nl. mobiliteit van culturele professionals bevorderen (bv. buitenlandse residentieprogramma's) in het kader van wederkerigheid; ondersteunen van verspreiding van producties buiten de Franstalige Gemeenschap (preselectie van artistieke creaties van hoge kwaliteit); versterken van internationale samenwerkingsakkoorden met culturele insteek; zoeken naar nieuwe bronnen.</i>
Prioriteiten van het internationaal cultuurbeleid	<p>A. Vijf strategische prioriteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kunstenaar in een geglobaliseerde wereld • Professionalisering en netwerking in een wereldmarkt • Samenwerking en het concentreren van inspanningen op de versterkte internationalisering van het Deense culturele leven en de profilering van Denemarken als een culturele natie • Buitenlandse cultuur in Denemarken • Verhalen over Denemarken verteld via Deense kunst en cultureel erfgoed <p>B. Transversale thema's die aansluiten bij Deense waarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid • Kinderen/jeugd • Dialoog, democratie en participatie <p>C. Geografische prioriteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Europa = kerngebied • BRICS (nieuwe markten, inspiratiebron) 	<p>A. Prioriteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creatieve industrie • Gemeenschappelijk cultureel erfgoed <i>(Nl. sporen achtergelaten in het verleden; archieven over hele wereld zijn bron van kennis. Inzet voor behoud gedeelde erfgoed. De focus op de samenhang tussen erfgoedprogramma's in verschillende landen, de relatie met het economisch en buitenlands beleid en de zichtbaarheid en herkenbaarheid van Nederland)</i> • EU-Cultuur • Culturele diplomatie <p>Naast deze prioriteiten is Nederland aan een aantal internationale verplichtingen gebonden</p> <p>B. Geografische prioriteiten Omringende landen en opkomende economieën, nl. Duitsland, België (Vlaanderen), Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Italië, Frankrijk, Spanje, Brazilië, Turkije, Rusland, China, India, Zuid-Afrika, Indonesië en</p>	<p>Versterken van de marktontwikkeling voor de Québecse cultuur in gebieden en sectoren die prioritair worden geacht.</p>	<p>Het Etxepare Basque Institute zet in op het verspreiden van de Baskische taal en cultuur doorheen de wereld.</p>	<p>Een deel van de internationale betrekkingen van de afdeling Cultuur zijn gebaseerd op bilaterale betrekkingen. Deze bilaterale betrekkingen worden uitgevoerd door het ministerie van Buitenlandse Zaken en hebben tot doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • artiesten, ontwerpers en ondernemers van de Franse Gemeenschap te ondersteunen en bij te dragen aan de ontwikkeling de regio's • culturele uitwisselingen tussen de partners bevorderen • het verdedigen van de waarden en belangen van alle partijen en verbeteren van hun vaardigheden in een geest van samenwerking en wederzijdse bijstand <p>Criteria m.b.t. de partners voor bilaterale betrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • nabijheid • Europese geopolitieke gegevens (zoals huidig of toekomstig lidmaatschap van de Europese Unie) • lidmaatschap van de francophonie of interesse in de ontwikkeling van

	<ul style="list-style-type: none"> • Midden-Oosten (nood interculturele dialoog, inspiratiebron) • Tweede golf opkomende landen (Indonesië, Vietnam, Turkije,...) • Buurlanden van geografische focuslanden <p>D. Strategische evenementen</p>	<p>Japan.</p> <p>Het kabinet onderzoekt mogelijkheden samenwerking met de <i>Arabische regio</i>. Ook <i>Centraal -en Oost-Europa</i> heeft de aandacht van het kabinet.</p> <p>+ Bilaterale jaren (vooral gericht op versterken handelsrelaties)</p>			<p>de Franse taal</p> <ul style="list-style-type: none"> • de belangen van de exploitanten van de Franse Gemeenschap (voor het noorden) of de mate waarin hun expertise voldoet aan de behoeften van de partner (voor het zuiden), • omvang van de partner • complementariteit met multilaterale programma's <p>Deze criteria worden gebruikt om de soort samenwerking te bepalen: uitgebreide samenwerking over verschillende domeinen heen, sectorspecifieke samenwerking of samenwerking beperkt tot specifieke actie.</p>
<p>Beginselen voor culturele uitwisseling</p>	<p>C. Nieuwe beginselen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sterke culturele en artistieke kwaliteit • Garanderen dat culturele uitwisselingsprojecten gedragen worden door de doelgroep in de ontvangende landen. Dit kan door bij elk project te zorgen voor interesse van buitenaf, wederkerigheid en lokale verankering. • Initiatieven voor culturele uitwisseling bevatten enige duurzaamheid • Projecten baseren op de betrokken mensen (bottom-up benadering) • Verzekeren van hoge zichtbaarheid en impact voor elk cultureel uitwisselingsproject <p>D. Oude beginselen Kwaliteit, belangstelling van buiten, focus, wederkerigheid, netwerkorganisatie, flexibiliteit, eenvoud, marketing en follow-up.</p>	<p>Coördinatie krijgt veel aandacht.</p>			

3.3. De Europese Unie

Zoals hoger aangehaald, is de Europese Unie inzake cultuur enkel bevoegd om het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen (zie *supra*, 1.5.5.). Het lijkt de raden dan ook aangewezen om enkele Europese initiatieven inzake cultuur van nabij te bekijken.

In 2007 ging de Europese Agenda voor Cultuur van start die een gemeenschappelijk kader biedt voor samenwerking inzake cultureel beleid binnen de EU. Drie doelstellingen staan hierbij centraal: de bevordering van de culturele verscheidenheid en de interculturele dialoog, de bevordering van cultuur als katalysator voor creativiteit, en de bevordering van cultuur als cruciale component van de internationale betrekkingen van de Europese Unie.⁹⁸ Deze derde doelstelling, gerelateerd aan culturele diplomatie, kent een recente nieuwe ontwikkeling. De Europese Unie wenst immers op termijn een strategie omtrent cultuur bij de Europese buitenlandse betrekkingen te ontwikkelen. Hiertoe is een voorbereidende actie “Cultuur in de buitenlandse betrekkingen van de EU” opgestart die ten uitvoer wordt gelegd door de Europese Commissie met de hulp van acht culturele instituten en organisaties. Deze actie geeft gevolg aan een resolutie van het Europees Parlement die vroeg om een zichtbare, gemeenschappelijke Europese strategie inzake cultuur bij de Europese buitenlandse betrekkingen.⁹⁹ Hoewel dit proces nog niet is afgelopen, zijn er reeds een aantal eerste bevindingen te noteren. Culturele relaties hebben volgens de Europese Commissie een enorm potentieel om enerzijds de Europese invloed en aantrekkingskracht (‘soft power’) in de rest van de wereld en anderzijds het bewustzijn over andere culturen en de capaciteit om van hen te leren, te versterken. Een belangrijk element in de toekomstige strategie is het delen en luisteren naar elkaar i.p.v. het louter projecteren van de individuele nationale culturen uit Europa. De Europese instellingen, de nationale culturele agentschappen en het maatschappelijk middenveld moeten samenwerken om dergelijke strategie uit te tekenen, gebaseerd op waarden zoals wederkerigheid, gemeenschappelijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid in de geest van mondiaal cultureel burgerschap. Een aantal pilootprojecten zal worden opgestart.

De EU-commissaris voor Onderwijs en Cultuur, Androulla Vassiliou, zei in een toespraak dat “*bilateral cultural relations between individual Member States and partner countries will remain important. But Member States acting alone cannot achieve the same results. Because what the EU can propose – and can illustrate better than the member states acting on their own – is precisely a successful model of inter-cultural dialogue on a large scale and over a long period of time.*”¹⁰⁰

Zonder uitgebreid in te gaan op het hele Europees instrumentarium, maken de raden kort melding van het Erasmusprogramma, de Europese culturele hoofdsteden en het programma “Creatief Europa” (2014-2020).¹⁰¹ De raden wijzen er tevens op dat binnen het Europees kader ook netwerken tot stand komen die van belang zijn voor het internationaal cultuurbeleid.

⁹⁸ COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, *o.c.*, 8.

⁹⁹ Zie ook: <http://cultureinexternalrelations.eu>

¹⁰⁰ A. VASSILIOU, *Cultural diversity, global politics and the role of Europe*, Weatherhead Centre for International Affairs. Seminar on Cultural Politics, 28 februari 2014.

¹⁰¹ Creatief Europa (2014-2020) is een 7-jarig subsidieprogramma dat loopt van 1 januari 2014 tot 31 december 2020. Het volgt de afgelopen programma's MEDIA, MEDIA Mundus en Cultuur (2007-2013) op in één overkoepelend programma. Creatief Europa omvat een subprogramma Cultuur voor ondersteuning van Europese samenwerking voor de culturele en de creatieve sectoren en een subprogramma MEDIA voor de audiovisuele sector. Een nieuw, cross-sectoraal programmaonderdeel voorziet daarnaast middelen voor beleidssamenwerking en multidisciplinaire activiteiten, alsook voor een financiële garantiefaciliteit vanaf 2016. Het totaal budget is 1,46 miljard euro voor de periode 2014-2020. Hiervan zal minimaal 31% naar Cultuur gaan en minimaal 56% naar MEDIA. Het programma ondersteunt Europese samenwerking waarbij partners uit verschillende deelnemende landen moeten betrokken zijn. Het project zelf moet publieksactiviteiten bevatten en geen winstoogmerk nastreven. Ook landen buiten de EU (bv. kandidaat-lidstaten en Europese buurlanden

Ten slotte wijzen de raden ook op de impact die de Europese Unie heeft op cultuur vanuit andere beleidssectoren. Via o.m. interne markt richtlijnen en regels inzake overheidsopdrachten, wordt eveneens een kader uitgetekend waarmee de culturele sector, in het bijzonder voor wat de internationale werking betreft, rekening moet houden.

kunnen deelnemen aan het programma, mits zij voldoen aan een aantal voorwaarden. Zie: <http://www.cjasm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/creatief-europa>

4. CONCLUSIE

De culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap situeren zich op het snijvlak van het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie en moeten geënt worden op een duidelijke visie.

De visie die de raden voorstaan, stelt wederkerigheid en uitwisseling centraal. Omdat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap vanuit verschillende invalshoeken (cultureel, economische, bredere belangen van de Vlaamse Gemeenschap) in kaart kunnen worden gebracht, formuleren de raden vijf gelijkwaardige doelstellingen die de Vlaamse overheid moet nastreven: (i) het ontwikkelen, inspireren en vernieuwen van de cultuur in Vlaanderen, (ii) het bevorderen van culturele diversiteit en interculturele dialoog, (iii) cultuur en diplomatie versterken elkaar, (iv) internationale engagementen opnemen en actief aanwezig zijn op internationale fora en netwerken, en (v) het economisch potentieel van cultuur en creatieve producten erkennen, verhogen en valoriseren. Principes als de intrinsieke waarde van cultuur en professionele kwaliteit, wederkerigheid, duurzaamheid, capaciteitsopbouw en de balans tussen bottom-up en top-down beleid zijn van essentieel belang om deze doelstellingen te behalen.

De raden formuleren een aantal aanbevelingen aan de Vlaamse overheid die vooral gericht zijn op het tegengaan van de huidige versnippering inzake actoren, rollen en instrumentarium en die een geïntegreerd en integraal beleid beogen dat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap optimaal behartigt. Hierbij zijn meer samenwerking en synergiën binnen de Vlaamse overheid nodig: zowel binnen het beleidsdomein cultuur, internationaal Vlaanderen als over de beleidsdomeinen heen - en met de andere overheidsniveaus. Er moet ook ingezet worden op samenwerking met de culturele sector (ook met de niet-overheidsactoren). Om een efficiënt internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie te realiseren, moet de Vlaamse overheid prioriteiten leggen in haar beleid in overleg met de culturele sector.

De raden formuleren volgende aanbevelingen voor het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie:

1. De Cel Cultuur Internationaal en het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie stellen aan de volgende ministers van Cultuur en Buitenlands Beleid een onderbouwde maar beperkte lijst voor van prioritaire landen die richtinggevend is voor het toekomstig beleid en waarmee een duurzame relatie wordt nagestreefd. Dit voorstel is gebaseerd op welomschreven criteria en neemt zowel de criteria die belangrijk zijn voor het (internationaal)cultuurbeleid als de criteria die belangrijk zijn voor het internationaal beleid in rekening.
2. De Cel Cultuur Internationaal, het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie, de vertegenwoordigers van de culturele sector en de steunpunten stellen samen een aantal thematische prioriteiten voor aan de volgende ministers van Cultuur en Buitenlands beleid die richtinggevend zijn voor het toekomstig internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie.
3. Het internationaal cultuurbeleid moet eveneens inzetten op strategische evenementen en opportuniteiten. Om het platform Arts Flanders optimaal zijn rol hierin te laten spelen, moet de Vlaamse overheid methoden ontwikkelen opdat de culturele sector tijdige en volledige informatie aanlevert voor de databank.

Intensere samenwerking binnen Vlaanderen (bv. tussen de drie componenten van de Vlaamse vertegenwoordiging in het buitenland (11 diplomatieke posten, Toerisme Vlaanderen en FIT)), maar ook met federale diplomaten en collega's uit andere regio's en landen (bv. Nederland) is nodig om optimaler in te spelen op strategische evenementen en opportuniteiten.

4. Gebruik of ondersteun strategische allianties, die niet noodzakelijk gebaseerd zijn op geografische prioriteiten maar eveneens op basis van thema's en personen/netwerken.
5. Maak echt werk van beleidsdomein - en sector overschrijdend beleid. Herschik en herteken de actoren, hun rollen en het instrumentarium t.a.v. het internationaal cultuurbeleid om de huidige versnippering tegen te gaan. Realiseer een meer gestroomlijnde structuur en financiering om het internationaal cultuurbeleid en de culturele diplomatie te versterken.
6. Geef samen met de sector vorm aan een organisatie/platform dat het internationaal cultuurbeleid in zijn geheel behartigt. Het fungeert als draaischijf met de culturele sector en aanverwante sectoren, bundelt kennis en biedt administratieve, sociaaljuridische, fiscale, logistieke en netwerkondersteuning aan de culturele actoren bij hun internationale werking.
7. Het samenbrengen en delen van informatie tussen de verschillende overheidsactoren en de culturele sector kan voor alle actoren opportuniteiten opleveren. Het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie moet verder in overleg met de sector bepalen hoe de samenwerking kan worden geoptimaliseerd. Het op te richten ondersteuningsplatform/organisatie kan ook een belangrijke rol spelen bij de informatiebundeling en -doorstroming.
8. De Vlaamse vertegenwoordigingen in het buitenland moeten inspelen op vraag en aanbod van de culturele sector. De inzet van mensen en middelen moet aansluiten bij de geografische prioriteiten, strategische allianties en lokale opportuniteiten (cf. prioriteiten en randvoorwaarden). De raden vragen dat de diverse Vlaamse vertegenwoordigers regelmatig de culturele sector betrekken bij hun activiteiten, om te komen tot een wederzijdse versterking van cultuur en diplomatie gebaseerd op hun kennis van en contacten in hun ambtsgebied.
9. De Vlaamse overheid dient haar aansturende en controlerende rol m.b.t. de Vlaams-Nederlandse samenwerking actiever op te nemen. Zij moet deze intergouvernementele samenwerking inpassen in de eigen beleidsopties en deze samenwerking zelf voeden op basis van haar eigen beleidskeuzes.
10. De raden vragen dat Vlaanderen zijn engagementen t.a.v. zijn buitenlandse partners actief nakomt, zeker wanneer Vlaanderen zelf het initiatief heeft genomen tot het sluiten van een cultureel akkoord of een bilateraal algemeen samenwerkingsverdrag waarbinnen cultuur één van de samenwerkingsdomeinen is.
11. De raden vinden het belangrijk dat de culturele instituten vanuit de nieuwe context van globalisering en netwerking niet alleen actief worden gebruikt als plekken waar cultuur uit Vlaanderen gepresenteerd wordt, maar ook als makelaars en bruggenbouwers. Waar mogelijk dient synergie gezocht te worden met de Nederlandse culturele huizen in het buitenland en die van andere prioritaire partners.
12. De grote culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap vervullen een belangrijke rol in de internationale zichtbaarheid en positie van de cultuur in Vlaanderen. De ondersteuning van deze instellingen gebeurt via het Kunstendecreet en het Cultureel-Erfgoed decreet. De raden vragen dat de Vlaamse overheid de meerwaarde van deze instellingen erkent.
13. Decretaal ondersteunt enkel het Kunstendecreet momenteel de werking van netwerkorganisaties en internationale netwerkevenementen. Deze ondersteuning heeft een tweeledig doel: het uitwisselen en opbouwen van knowhow rondom een bepaald thema of een

bepaalde sector en het bijdragen tot het beïnvloeden van een internationaal cultuurbeleid. De raden vragen de Vlaamse overheid om hier niet alleen verder een ondersteunende en stimulerende rol te vervullen, maar om ook in andere decreten deze ondersteuning te verankeren en kansen te creëren voor het opzetten van of deelnemen aan internationale netwerken, over de sectorgrenzen heen. Deze decretale verankering moet een faciliterend en stimulerend effect hebben; de deelname aan netwerken mag zich niet enkel op beleidsniveau situeren, maar moet mensen uit het werkveld de kans geven om te participeren.

14. De verankering van de internationale samenwerking en uitwisseling moet niet alleen in het Kunstendecreet, maar ook in de andere decreten op consequente wijze worden ingepast. Het is belangrijk dat de internationale initiatieven of projecten gekaderd worden binnen duidelijke keuzes, beleidsdoelstellingen (cf. voorgestelde visie en doelstellingen) en snelle beslissingstermijnen zonder het langetermijnperspectief en de duurzaamheid uit het oog te verliezen.

15. De raden vragen een gebalanceerd en sterk ondersteuningsinstrumentarium dat enerzijds duurzame en structurele ondersteuning biedt op maat van de culturele actoren en anderzijds voldoende ruimte laat voor projectmatige, tijdelijke of vernieuwende initiatieven. Zij wensen een beleid dat alternatieve financieringsbronnen (crowdfunding, publiek-private samenwerking, inbreng van het bedrijfsleven, enz.) als welkome en noodzakelijke aanvulling aanmoedigt, maar niet ter vervanging van de overheidssteun. Een subsidie mag een maker of organisatie niet afremmen om ook met bijvoorbeeld Flanders Investment & Trade of CultuurInvest in zee te gaan mits er geen sprake is van dubbelfinanciering en de aanvraag aansluit bij de doelstellingen van de betrokken organisaties.

16. De raden stellen voor dat het nieuwe kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie een opdracht krijgt om te zorgen voor een integrale cultuurcommunicatie over alle cultuursectoren en om het overleg aan te gaan met andere beleidsvelden.

17. De Vlaamse overheid erkent en stimuleert de belangrijke complementaire rol die steden kunnen spelen in het internationaal cultuurbeleid. Afstemming over gemeenschappelijke opportuniteiten en strategische keuzes leiden tot synergieën en allianties tussen en met steden.

18. Gelet op de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling, moet Vlaanderen zelf deelnemen aan, wegen op en actiever inzetten op de beïnvloeding van de standpuntbepaling in overleg met de andere gemeenschappen. De vertaling van internationale afspraken naar het Vlaamse beleid moet op structurele wijze gebeuren. Vlaanderen moet zijn internationale engagementen naleven.

19. De Vlaamse overheid moet culturele rechten respecteren, beschermen en vervullen. Zij dient haar internationale engagementen na te komen en het rechtenkader te gebruiken als inspiratiebron voor het Vlaams beleid.

20. De Vlaamse overheid versterkt de sectorale attaché inzake cultuur op de Vlaamse Vertegenwoordiging binnen de Belgische Vertegenwoordiging bij de Europese Unie om actiever en beter geïnformeerd deel te kunnen nemen aan de Europese besluitvorming en in het bijzonder ook de flankerende beleidsdomeinen die een belangrijke impact kunnen hebben op cultuur (interne markt, handelsbeleid, enz.) op te volgen.

21. Om een betere toegang te krijgen tot het Europees beleid is het aangewezen dat de culturele sector lid wordt van Vleva, naar analogie met en/of in samenhang met het op te richten kenniscentrum en ondersteuningsplatform/organisatie.

22. Zet in op de samenwerking met UNESCO, aangezien deze een belangrijke normstellende rol heeft op het gebied van cultuur. De oprichting van een UNESCO categorie II centrum voor immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen is een opportuniteit om outreach en uitstraling voor Vlaanderen te realiseren. Erken de rol van de Vlaamse UNESCO Commissie om het draagvlak van UNESCO in Vlaanderen te versterken.

23. Hoewel de beleidsmatige impact van de Raad van Europa misschien minder sterk ervaren wordt dan die van de EU of UNESCO, beklemtonen de raden dat het politiek belang ervan niet mag worden onderschat. Politiek gevoelige items m.b.t. bijvoorbeeld taal en culturele minderheden komen aan bod in de Raad van Europa en hebben een impact op de beeldvorming van Vlaanderen in het buitenland. Monitor daarom de besluitvorming over deze onderwerpen en anticipeer op mogelijke problemen.

Namens de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media,

(getekend)

(getekend)

Luk Verschueren
Voorzitter

Iris Van Riet
Secretaris

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

Freddy Evens
Secretaris

5. BIJLAGE: ACTOREN EN INSTRUMENTEN VAN HET INTERNATIONAAL CULTUURBELEID VAN DE VLAAMSE OVERHEID

5.1. Buitenlands beleid

DEPARTEMENT INTERNATIONAAL VLAANDEREN	
<p>Vlaamse Buitenlandse vertegenwoordiging</p>	<p>11 vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, nl. bij de Vlaamse Vertegenwoordiging binnen de Belgische Vertegenwoordiging bij de EU, en bij de multilaterale organisaties in Genève, in Den Haag, Berlijn, Wenen, Londen, Madrid, Warschau, Pretoria, New York en Parijs (bilaterale en multilaterale post: volgt OESO, UNESCO en Raad van Europa op).</p> <ul style="list-style-type: none"> Permanente vertegenwoordiging bij de EU de Vlaamse Vertegenwoordiging telt een reeks <u>attachés vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen</u> en wordt geleid door een Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering. Zij nemen net zoals hun andere collega's in de PV deel aan de werkgroepen van de Raad, waarin ze voor bepaalde raadsformaties ook als Belgisch woordvoerder kunnen optreden. De Vlaamse Vertegenwoordiging vormt de "front office" die de Europese dossiers van zeer nabij opvolgt en rapporteert over de jongste Europese ontwikkelingen, met het oog op standpuntbepaling. Hiervoor koppelt ze terug naar de verschillende administraties (de "back offices") en de kabinetten die instaan voor de uiteindelijke inhoudelijke lijn. <p>Naast het werk in de Raad, onderhoudt de Vlaamse Vertegenwoordiging uiteraard ook contacten met de andere Europese instellingen, de verschillende lidstaten en andere regio's, met het oog op een optimale Vlaamse belangenbehartiging.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 90 posten van FIT, waarvan 66 FIT-kantoren en 24 in samenwerking met AWEX of Brusselinvest & export; - 10 buitenlandkantoren van Toerisme Vlaanderen en twee '<i>representative offices</i>'; - 2 buitenlandse kantoren van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw (VLAM); - 3 kantoren van het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS); - 2 culturele vertegenwoordigingen: het Vlaams cultuurhuis 'De Brakke Grond' in Amsterdam en het 'Flanders Center' in Osaka. <ul style="list-style-type: none"> Netwerk van Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in het buitenland Zij hebben ook een rol in de culturele uitstraling van Vlaanderen in het buitenland. Vanwege het departement CJSM ontvangen zij jaarlijks een zogenaamd cultureel rugzakje waarmee ze culturele activiteiten met een Vlaams karakter in hun ambtsgebied kunnen steunen en omkaderen.
	<p>Informatie en communicatie Beleid</p> <p>Departement internationaal Vlaanderen: Attachés uit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen, geleid door een vertegenwoordiger van de Vlaamse regering</p>

Flanders Center in Osaka	<p>Het Flanders Center is een stichting naar Japans recht. Vanaf de nieuwe beheersovereenkomst 2011-2015 vervult het Flanders Center niet langer de functie van 'liaison office' voor Vlaanderen. Het is nu een instrument voor Vlaanderen om zich zowel op cultureel vlak als op vlak van academische uitwisselingen te manifesteren.</p> <p>Link met de overheid: Vlaamse minister van Buitenlands Beleid sluit vijfjaarlijks een beheersovereenkomst. De activiteiten worden opgevolgd door een stuurgroep in de schoot van het Departement internationaal Vlaanderen.</p>	Beheersovereenkomst met Vlaamse overheid (departement internationaal Vlaanderen)	
Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden (SOIA)	<p>Interdepartementaal overlegplatform (maandelijks vergadering) voor alle beleidsrelevante internationale dossiers waarbij meer dan twee beleidsdomeinen betrokken zijn.</p> <p>Taak/doelen: Bewaken van Vlaamse standpunten en opsporen opportuniteiten binnen multilaterale fora.</p> <p>Link met de overheid: Departement internationaal Vlaanderen en andere departementen (zoals CJSM en Ruimtelijke Ordening, Wonen & onroerend erfgoed)</p>	Beleid	Alle beleidsdomeinen
AGENTSCHAPPEN			
Flanders Investment & Trade (FIT)	<p>Taak/doelen: De kernopdracht van FIT is het ondersteunen van Vlaamse bedrijven in hun internationaal ondernemen. FIT werkt volgens een economische en bedrijfsgerichte logica om economische meerwaarde voor Vlaanderen te creëren. Internationale "promotie" van sectoren behoort niet tot de kernopdracht van FIT. FIT kan wel complementair optreden als partner voor het B2B-luik en kan wel promotionele accenten leggen bij activiteiten in het kader van internationaal ondernemen voor subsectoren die geen eigen promotieagentschap hebben. Sinds 2010 tot medio 2013 besteedde FIT meer dan 2 miljoen euro aan initiatieven ter ondersteuning van de creatieve industrieën. FIT beschikt over een buitenlands netwerk van 101 kantoren, waaronder een 70tal VLEV kantoren (Vlaamse Economische Vertegenwoordigers).</p> <p>FIT biedt de creatieve sector drie grote mogelijkheden om het economisch potentieel van cultuur te benutten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Acties in het actieprogramma van FIT (bv. steun voor deelname aan beurzen, sectorale- of groepsmissies of handelsmissies van de minister-president) - Financiering van projecten via de subsidies voor bedrijfsgroeperingen en individuele subsidies (bv. voor prospectie in het buitenland) - De creatieve sector kan ook gebruik maken van het buitenlands netwerk (de Vlaamse economische vertegenwoordigers) van FIT voor het ontwikkelen van de B2B-contacten en FIT kan informatie leveren over buitenlandse markten (marktanalyses) <p>Link met de overheid: behoort tot het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen - Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen.</p>	informatie en communicatie beleid financieel	Alle sectoren
Toerisme Vlaanderen	<p>Taak/doelen: De visie van Toerisme Vlaanderen luidt: "Samen investeren in de duurzame ontwikkeling en de promotie van Vlaanderen-Brussel als toeristische topbestemming."</p> <p>Met deze visie schaaft Toerisme Vlaanderen zich voluit achter het Toerismepact 2020 waarmee alle belangrijke toeristische organisaties en actoren zich hebben geëngageerd om "het toerisme in Vlaanderen tegen 2020 op een</p>	Informatie en communicatie financieel	

	<p><i>duurzame manier te ontwikkelen tot een economische groeimotor door meer samenwerking en door een uitgesproken klantgerichte en professionele aanpak. De toeristische actoren positioneren Vlaanderen als een sterk merk en als een kwalitatieve toeristische bestemming in het hart van Europa.”</i></p> <p>In grote lijnen ziet het agentschap voor zichzelf vier grote rollen weggelegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennisopbouw en –verspreiding en innovatie stimuleren - Vermarkten en ontwikkelen van de bestemming Vlaanderen - Een klantgerichte dienstverlener - Samenwerking stimuleren <p>Toerisme Vlaanderen werkt op vier pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - economisch kapitaal: bestedingen van toeristen in Vlaanderen en Brussel genereren welvaart en jobs - symbolisch kapitaal: een goede reputatie straalt af op alle sectoren/activiteiten van onze samenleving - sociaal kapitaal: drempels verlagen want iedereen verdient vakantie - intellectueel kapitaal: opgebouwde kennis delen en trendsetter zijn. <p>In de organisatie van Toerisme Vlaanderen zijn twee clusters te onderscheiden: (i) bestemmingsontwikkeling; belevingen stimuleren die onze reputatie versterken en internationale bezoeken aantrekken d.m.v. subsidies, investeringen, leningen en vorming, en (ii) bestemmingspromotie; promotie van deze belevingen in geïnteresseerde markten.</p> <p>Toerisme Vlaanderen heeft als doelgroep de potentieel geïnteresseerde bezoeker aan Vlaanderen en Brussel (zowel MICE als leisure), in het bijzonder hoge besteders met interesse in een kwaliteitsbestemming en niches zoals jongeren en zorgbehoevenden.</p> <p>Toerisme promoot Vlaanderen en Brussel, conform het merkbeleid van de Vlaamse overheid, onder de noemer ‘Flanders, State of the Art’. De kunststeden zijn, naast de kust en de Vlaamse regio’s, de macrobestemmingen van Toerisme Vlaanderen. In zijn internationale marketingstrategie legt Toerisme Vlaanderen de klemtoon op productlijnen die nauw verband houden met of behoren tot de culturele sector zoals erfgoed, kunsten, eet-, drink- en tafelcultuur, mode, enz. die het baanbrekend vakmanschap van Vlaanderen op deze terreinen op al onze buitenlandse markten versterken.</p> <p>Link met de overheid: Toerisme Vlaanderen is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid.</p>		
--	---	--	--

5.2. Cultuur

DEPARTEMENT CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA			
Team internationaal	<p>Taak/doelen: coördinatie van het internationaal beleid voor het beleidsdomein CJSM, zowel wat de multilaterale organisaties als de bilaterale samenwerking betreft; en coördinatie van de relaties met het Departement Internationaal Vlaanderen en met de Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in het buitenland.</p>	Informatie en communicatie Beleid	CJSM en iV

	<p>Link met de overheid: behoort tot het departement CJSM; de sectorale attachés voor EU-zaken maken deel uit van de dienst. De stafdienst omvat tevens de CINT en de contactpunten voor de Europese subsidieprogramma's Creatief Europa.</p>			
<p>Creatief Europa Desk Vlaanderen</p>	<p>Creatief Europa Desk Vlaanderen geeft uitvoering aan het Europees Programma Creatief Europa (2014-2020). Dit nieuwe programma groepeerde de vroeger afzonderlijke programma's Cultuur, Media en MEDIA Mundus. Het bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> <p>Creatief Europa Desk Vlaanderen – Cultuur (voormalig Cultuurcontactpunt Vlaanderen) Het informatiepunt in Vlaanderen voor het Creatief Europa deelprogramma Cultuur, voor de culturele en creatieve sector. Taak: (i) Informatie verstrekken over de doelstellingen en de regelgeving van het Europees programma voor internationale culturele samenwerking via de nieuwsbrief, website en informatiebijeenkomsten; (ii) begeleiding van Vlaamse culturele organisaties bij het indienen van hun steunaanvraag bij de Europese Commissie, (iii) doorverwijzen naar andere Vlaamse en Europese subsidiemogelijkheden voor Vlaamse culturele organisaties, en (iv) een bron zijn van actuele informatie over cultuur in Vlaanderen. Link met de overheid: ingebed in departement CJSM.</p> <p>Creatief Europa Desk Vlaanderen - MEDIA Het contactpunt in Vlaanderen voor het Creative Europe deelprogramma Media voor de audiovisuele sector. Taak: Communiceren over de verschillende steunmaatregelen, informeren en adviseren, en organiseren van activiteiten (infosessies, Europese opleidingen, Europese netwerken ondersteunen, eigen activiteiten). Link met de overheid: ingebed in het VAF, wordt Creatief Europa Desk Vlaanderen - MEDIA opgevolgd door het departement CJSM.</p> 	<p>Informatie communicatie Beleid</p>	<p>en</p>	<p>Cultuur en media</p>
<p>Europa voor de Burger Contactpunt</p>	<p>De kerngedachte van het Europa voor de Burger-programma: het verkleinen van de kloof tussen Europa en diens burgers. De algemene doestelling van het Europa voor de Burger-Programma (2014-2020) is 'het herdenken van de Europese geschiedenis en het vergroten van de burgerparticipatie bij de Europese Unie'. Hiertoe ondersteunt het programma maatschappelijke organisaties en steden en gemeenten die burgers betrekken bij het democratische proces van de EU.</p> <p>Taak/doelen Vlaamse veld informeren over de doelstellingen en de regelgeving van het programma. subsidieaanvragers helpen om doelgericht hun steunaanvraag in te dienen bij de Europese Commissie. Het begeleidt Vlaamse actoren onder meer door samen hun aanvraagdossier te overlopen.</p> <p>Link met de overheid: behoort tot het departement CJSM</p>	<p>Informatie communicatie Beleid</p>	<p>en</p>	<p>Cultuur</p>
<p>Vlaams Cultuurhuis 'De Brakke Grond'</p>	<p>Taak/doelen: De Brakke Grond is een presenteerplek voor kunstenaars uit Vlaanderen, een oord van internationale uitwisseling en ontmoeting, een bruggenbouwer binnen een cultureel Europa, met onder meer de volgende functies: kennisuitwisseling, contextualisering en betekenis geven; ontplooiën van publieksactiviteiten</p>	<p>Informatie en communicatie Faciliteiten</p>		<p>Cultuur</p>

	<p>door het mogelijk maken van presentatie in Amsterdam en Nederland; informeren; samenwerken, initiëren, coproduceren: in een vroeg stadium ideeën mee realiseren; en faciliteren en bestendigen.</p> <p>De Brakke Grond heeft haar zetel in Amsterdam, maar werkt aan de zichtbaarheid van Vlaamse kunst en cultuur, ook op andere plekken in Nederland. De organisatie zet zich in voor jong, onderscheidend én gevestigd talent en dit binnen alle disciplines. Culturele diplomatie is een wezenlijk onderdeel van de werking.</p> <p>Link met de overheid: Beheersovereenkomst met Vlaamse overheid (departement CJSM). Jaarlijks wordt een nominatieve subsidie toegekend aan De Brakke Grond als tussenkomst in de personeels- en werkingskosten. Daarnaast wordt een gebouw ter beschikking gesteld dat eigendom is van de Vlaamse overheid. De Brakke Grond is een autonome stichting naar Nederlands recht. Personeelsleden zijn in dienst van deze stichting.</p>		
AGENTSCHAPPEN			
Kunsten en Erfgoed	<p>1. <u>DECRETEN EN REGLEMENTERINGEN</u></p> <p>1.1. HET KUNSTENDECREET</p> <p>1.1.1. Financiële ondersteuning van internationale initiatieven in het kader van het huidige kunstendecreet</p> <ul style="list-style-type: none"> • internationale projecten <p>Internationale projectsubsidies ondersteunen organisaties en natuurlijke personen die reeds een internationale erkenning hebben verworven of voldoende waarborgen bieden om zich internationaal te profileren. De organisaties moeten gevestigd zijn in Nederlands taalgebied of Brussel-Hoofdstad en beschikken over rechtspersoonlijkheid (uitgezonderd zij die werkingsubsidies ontvangen van €300.000 of meer). Buitenlandse aanvragers komen enkel in aanmerking als ze Vlaamse kunst tonen. Deze aanvragen kunnen worden ingediend om (een deel van) de kosten van de voorbereiding van een aanvraagdossier voor Europese subsidies te dekken.</p> <p>Het begrip internationale projecten slaat op de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - internationale tournees van gezelschappen en ensembles - coproducties - (deelname aan) tentoonstellingen in het buitenland - Uitwisselingen - voorbereiding van een internationaal project op het vlak van de kunsten binnen een Europees subsidieprogramma (bv. Culture 2007-2013, Interreg,...). <p><u>Via deze projectsubsidies wil de Vlaamse overheid de kunstensector aanmoedigen om Europese subsidiedossiers uit te werken en in te dienen.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • internationale werkverblijven <p>Voor natuurlijke personen en (leden van) organisaties met rechtspersoonlijkheid die geen werkingsubsidies ontvangen binnen het Kunstendecreet, of organisaties waarvan de werkingssubsidie minder dan 300.000 euro bedraagt en gevestigd zijn in Nederlands taalgebied of Brussel-Hoofdstad. Internationale werkverblijven bieden</p>	<p>financieel beleid</p> <p>Agentschap Kunsten & Erfgoed</p>	<p>podiumkunsten, muziek, beeldende en audiovisuele kunsten, architectuur, design, multidisciplinaire projecten</p>

kunstenaren of leden van kunstorganisaties de kans om gedurende langere tijd hun (kunst)activiteit te ontwikkelen in buitenlandse kunstinstellingen of om te werken onder begeleiding van toonaangevende kunstenaars. De kunstenaars of leden van kunstorganisaties die een aanvraag indienen, werken reeds op een professionele basis in het domein waarbinnen ze hun aanvraag indienen.

Opleidingen aan universiteiten, postgraduatoren of kunsthogescholen komen niet in aanmerking voor deze ondersteuning.

- **internationale residentiewerking**

Kunstenaars kunnen jaarlijks kandideren voor een verblijf in 2014 in een residentie waarmee de Vlaamse overheid een overeenkomst heeft. Een verblijf in een kunstenaarsresidentie heeft als doel om tijd en ruimte te bieden aan een kunstenaar om buiten zijn vertrouwde geografische context te werken aan zijn ontwikkeling of aan zijn oeuvre.

De residenties: New York – PointB Worklodge; New York – Residency Unlimited; Berlijn – KunstWerke; Berlijn – AIR Berlin Alexanderplatz (ABA); Maastricht – Jan van Eyck Academie; Warschau – Ujazdowski Castle a-i-r laboratory; Parijs – Cité Internationale des Arts; Comacina – Isola Comacina; Rome - Academia Belgica

Kunstenaars die geselecteerd worden voor een andere residentie (van korte of lange duur) die niet in het vaste aanbod zit, kunnen hiervoor een aanvraag voor een internationaal werkverblijf in het kader van het Kunstendecreet indienen.

Deze residentiewerking ontstaat vaak uit wederkerigheid; ook buitenlandse artiesten kunnen daarom resideren in België, o.m. Lokaal 01, Antwerpen Artist in Residence, Schrijversflat PEN centrum Vlaanderen, Translator's House, Out Loud, Passa Porta, Nadine, Bains: Connective, W-o-l-k-e Residency, Wiels, KRAN Film, Camping Town, FLACC, Experimental Intermedia, Frans Masereel Fonds.

- **internationale netwerkorganisaties**

Voor organisaties die gevestigd zijn in Nederlands taalgebied of Brussel-Hoofdstad en beschikken over rechtspersoonlijkheid (uitgezonderd zij die werkingssubsidies ontvangen van €300.000 of meer). Onder internationale netwerkorganisaties verstaan we organisaties die leden verenigen rondom een bepaald thema of sector. De leden worden internationaal gerekruteerd.

De bedoeling van deze netwerken is:

- het uitwisselen en opbouwen van knowhow rondom een bepaald thema of sector
- het bijdragen tot het beïnvloeden van een internationaal cultuurbeleid

- **tegemoetkomingen in reis-, verblijf- en transportkosten**

De tegemoetkoming in reis-, verblijf- en transportkosten vanuit en naar het buitenland is in de eerste plaats bedoeld als impuls voor de deelname van Vlaamse kunstenaars of kunstorganisaties aan

initiatieven in het buitenland. Voor die tegemoetkoming worden alleen presentaties in aanmerking genomen. Dat wil zeggen dat er een actieve deelname is in de vorm van een concert, voorstelling, tentoonstelling enzovoort. De ontvangst van buitenlandse kunstenaars in Vlaanderen is binnen deze subsidievorm niet prioritair en zal alleen in zeer uitzonderlijke gevallen worden toegestaan. De volgende activiteiten komen niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de reis-, verblijf- en transportkosten: prospectie, het louter *bijwonen* van activiteiten (congressen, workshops e.d.), werkverblijven, deelname aan circusfestivals, vertalingen uit het Nederlands naar andere talen en omgekeerd.

Voor: natuurlijke personen, voor: organisaties gevestigd in NL taalgebied of Brussel-Hoofdstad + beschikken over rechtspersoonlijkheid (uitz. Zij die werkingssubsidie ontvangen van 300.000 euro of meer) en buitenlandse organisaties met RPH.

Er kunnen tussenkomsten worden voorzien voor het vertalen van teksten uit het Nederlands naar andere talen en omgekeerd. Deze teksten moeten een interessante bijdrage leveren over het artistieke gebeuren in Vlaanderen of belangrijke informatie over nieuwe evoluties in, of relevante informatie over, het culturele leven voor Vlaanderen ontsluiten. De vertaalde teksten moeten ook publiek toegankelijk gemaakt worden via publicaties of andere dragers. Binnen deze subsidievorm is er de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen voor de vertaling van een niet-periodieke publicatie en een artikel

1.1.2. Nieuwe Kunstendecreet

Het nieuwe kunstendecreet gaat nu gefaseerd van start, definitief in werking vanaf 2017. De doelstellingen van het decreet zijn (i) een professioneel en kwalitatief, duurzaam en divers kunstenaarslandschap stimuleren; (ii) zijn **internationale samenwerking en uitwisseling bevorderen**; (iii) zijn maatschappelijke inbedding vergroten.

Internationale instrumenten:

- Het eengemaakte Kunstensteunpunt¹⁰² (Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst (BAM), Muziekcentrum Vlaanderen (MCV), Vlaams Theaterinstituut (VTi)) moet o.m. actief bijdragen aan de ontwikkeling van de internationale dimensie van de kunsten uit Vlaanderen door internationale

¹⁰² Het Kunstensteunpunt is een centrum van expertise en aanspreekpunt voor iedereen die professioneel actief is of wenst te worden binnen de functies, vermeld in artikel 10, §2, en de artistieke disciplines, vermeld in artikel 10, §3. Het Kunstensteunpunt vervult een intermediaire rol tussen het veld en de overheid. De kerntaken van het Kunstensteunpunt zijn: (1) praktijkondersteuning: een actieve dienstverlening verzorgen op het vlak van deskundigheidsbevordering en kwaliteitszorg omtrent de verschillende functies in de artistieke praktijk, door vorming, begeleiding, kennisuitwisseling en samenwerking; (2) veldanalyse: op basis van permanente evaluatie en het daartoe nodige onderzoek een bijdrage leveren aan een continue ontwikkeling van het kunstenveld en het overheidsbeleid ter zake, onder meer door de opmaak van een landschapstekening bij aanvang van elke nieuwe legislatuur; (3) actief bijdragen aan de ontwikkeling van de internationale dimensie van de kunsten uit Vlaanderen door internationale communicatie en promotie. Bij de uitvoering van deze kerntaken kan het Kunstensteunpunt functionele of disciplinegerichte deelwerkingen ontwikkelen. Het Kunstensteunpunt besteedt binnen zijn werking aandacht aan de bevordering van culturele diversiteit. Het ondersteunt tevens kunstenaars en kunstorganisaties op het vlak van kunsteducatie, sociaal-artistiek werk en de participatie van kinderen en jongeren. Het Kunstensteunpunt kan daarvoor samenwerken met andere organisaties die op die terreinen over de nodige expertise beschikken.

	<p>communicatie en promotie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het Vlaams Architectuurinstituut¹⁰³ vervult een producerende en sensibiliserende rol omtrent de cultureel-maatschappelijke aspecten van de ontworpen en gebouwde omgeving en is een centrum van expertise en aanspreekpunt voor iedereen die professioneel actief is binnen de architectuurcultuur. Het zet in op o.m. beeldvorming en internationale promotie: de kennis over de cultureel-maatschappelijke aspecten van de ontworpen en gebouwde omgeving bevorderen bij de publieke opinie, de overheid en in het buitenland. Het Kunstenloket¹⁰⁴ is als ondersteunende organisatie in het kunstendecreet opgenomen en vormt het aanspreekpunt voor ondernemerschap voor kunstenaars en creatieven (enkel voor individuen). De Vlaamse overheid sluit een beheersovereenkomst af voor vijf jaar met het Kunstenloket. De kerntaken van het Kunstenloket zijn: (1) veldanalyse op basis van permanente evaluatie, toegepast onderzoek, informatie en documentatie een bijdrage leveren aan een continue ontwikkeling van het ondernemerschap bij kunstenaars en het overheidsbeleid ter zake; (2) informatieverstrekking en consultatie betreffende de organisatorische, zakelijke en juridische aspecten van artistieke activiteiten, met inbegrip van de uitbouw van een help- desk rond financieringsbegeleiding; (3) begeleiding en opvolging van de implementatie van het statuut van de kunstenaar; (4) organiseren en stimuleren van vormings- en opleidingsprojecten die de zakelijke professionalisering van kunstenaars en creatieven tot doel hebben, die het ondernemerschap bevorderen en die de cultuur van levenslang leren stimuleren. - Cofinanciering van internationale kunstprojecten - De Vlaamse overheid kan aan een binnenlandse projectpartner een projectsubsidie toekennen voor zijn bijdrage tot de cofinanciering die door een supranationale instantie geëist wordt voor de uitvoering van een internationaal kunstproject. - Internationale promotie en begeleiding (art. 124-164): Arts Flanders - (i) buitenlandse residenties (aanduiding van buitenlandse residentieplekken en residentietoelagen¹⁰⁵), (ii) buitenlandse presentaties (aanwezigheid op buitenlandse presentatieplekken, tussenkomsten voor buitenlandse publieke presentatiemomenten, en doorbraaktrajecten) en (iii) netwerken (ondersteuning van Europese en internationale netwerken) <p>1.2. HET CULTUREEL-ERFGOEDECREET</p> <p>Het cultureel-erfgoeddecreet voorziet in projectsubsidies voor:</p>		
--	---	--	--

¹⁰³ De kerntaken van het Vlaams Architectuurinstituut zijn (1) publiekswerking: publieksgerichte activiteiten ontwikkelen die de sensibilisering voor architectuur en de leefomgeving tot doel hebben; (2) platformfunctie: dialoog en samenwerking stimuleren met en tussen actoren binnen de brede architectuursector en het maatschappelijke veld die betrokken zijn bij de verschillende functies van architectuurcultuur; (3) veldanalyse: op basis van permanente evaluatie en het daartoe nodige onderzoek een bijdrage leveren aan een continue ontwikkeling van het architectuurcultuurveld en het overheidsbeleid, onder meer door de bijdrage aan de landschapstekening van het Kunstensteunpunt voor wat betreft de architectuurcultuursector; (4) praktijkondersteuning: een actieve dienstverlening verzorgen op het vlak van deskundigheidsbevordering en kwaliteitszorg omtrent de verschillende functies in de architectuurcultuurpraktijk, door vorming, begeleiding, kennisuitwisseling en samenwerking; (5) beeldvorming en internationale promotie: de kennis over de cultureel-maatschappelijke aspecten van de ontworpen en gebouwde omgeving bevorderen bij de publieke opinie, de overheid en in het buitenland.

¹⁰⁴ Het Kunstenloket is het aanspreekpunt voor ondernemerschap voor kunstenaars en creatieven.

¹⁰⁵ In afwijking van artikel 11, §1, 1° en 2°, kunnen ook activiteiten die zich situeren binnen het werkterrein van het Vlaams Fonds voor de Letteren of het Vlaams Audiovisueel Fonds in aanmerking komen voor een residentietoelage.

	<ul style="list-style-type: none"> • Internationale projecten met het oog op de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed Doelgroep: (i) elke organisatie met rechtspersoonlijkheid en zonder winstgevend doel (bv. vzw of stichting, een gemeente of provincie, een archiefinstelling, museum of erfgoedvereniging, een universiteit, hogeschool of andere onderwijsinstelling, een socioculturele vereniging of organisatie uit de (amateur)kunstensector); (ii) organisaties uit Wallonië, de Duitstalige Gemeenschap en het buitenland; en (iii) organisaties met werkingssubsidie in Cultureel-Erfgoeddecreet indien het de reguliere werking overstijgt. • cofinanciering die door een internationale instantie vereist wordt voor de uitvoering van een internationaal project. Doelgroep: enkel organisaties die een werkingssubsidie ontvangen o.b.v. het cultureel-erfgoeddecreet. Indien meerdere samenwerken kan er slechts één subsidie worden aangevraagd. • Werkingsubsidie voor samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering van kunstcollecties De Vlaamse Regering kan een jaarlijkse werkingssubsidie toekennen aan samenwerkingsverbanden oude en hedendaagse kunst met het oog op de versterking van de internationale positionering en profilering van de kunstcollecties. Er kunnen maximaal drie samenwerkingsverbanden gesubsidieerd worden. Om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie, moet het samenwerkingsverband voldoen aan de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> - rechtspersoonlijkheid zonder winstgevend doel met zetel en werking in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad; - een samenwerkingsverband zijn van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties waarvan de collecties thematisch bij elkaar aansluiten; - een gespecialiseerde relevante expertise hebben ontwikkeld, die bijdraagt tot de versterking van de internationale positionering en profilering van de betrokken collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties <p>Daarnaast hebben ook musea, culturele archiefinstellingen – ingedeeld bij het Vlaams niveau en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek- een internationale opdracht, actieradius en uitstraling die mee vervat zit in de werkingssubsidies. Hetzelfde geldt voor de landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed en organisaties volkscultuur.</p> <p>1.3. REGLEMENT ‘SUBSIDIES VOOR COMPETENTIEONTWIKKELING IN EEN INTERNATIONAAL CULTUREEL-ERFGOEDPERSPECTIEF’</p> <p>Doel: op Vlaams niveau ingedeelde musea en van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de mogelijkheid geven om in het buitenland werk- en leerervaringen op te doen of duurzame contacten op te bouwen.</p> <p>Het reglement ‘subsidies voor competentieontwikkeling in een internationaal cultureel-erfgoedperspectief’ schetst het kader voor de ondersteuning van erfgoedwerkers bij een werk- en/of leerervaring in het buitenland of</p>	<p>financieel</p> <p>Agentschap Kunsten & Erfgoed</p> <p>Financieel</p>	<p>Cultureel-Erfgoed</p> <p>Cultureel-erfgoed</p>
--	--	---	---

	<p>bij het opbouwen van internationale netwerken.</p> <p>Een aanvraag dient te voldoen aan volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de aanvrager is een op het Vlaams niveau ingedeeld museum of de Vlaamse Erfgoedbibliotheek; - de erfgoedprofessional is structureel tewerkgesteld bij de aanvragende organisatie. <p>Reis- en verblijfkosten worden ondersteund. Reiskosten die niet onmiddellijk verband houden met het initiatief, andere kosten- of dagvergoedingen, maaltijden en loonkosten vallen buiten het reglement.</p> <p>2. <u>TOPSTUKKENDECREET</u></p> <p>Het “decreet houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang” van 24 januari 2003 - het zogenaamde topstukkendecreet – houdt de bescherming van het belangrijkste roerend cultureel erfgoed in dat omwille van zijn bijzondere archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis voor de Vlaamse Gemeenschap in Vlaanderen bewaard moet blijven.</p> <p>Taak/doelen: Bescherming via beperkte lijst van de zeldzame en onmisbare topstukken in Vlaanderen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermingsmaatregelen inzake fysische ingrepen. - voor deze voorwerpen en verzamelingen kunnen restauratiesubsidies aangevraagd worden. - uitvoerreglementering (om ze buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen) en een aankoopverplichting door de Vlaamse overheid bij een eventuele weigering van de uitvoervergunning. De eventuele aankoop gebeurt tegen de internationale marktwaarde <p>3. <u>GROTE VLAAMSE CULTURELE INSTELLINGEN</u></p> <p>Grote Vlaamse culturele instellingen vormen een belangrijke schakel in de culturele diplomatie en hebben een uitgesproken internationale uitstraling om erkend te zijn/worden. Als Instelling van de Vlaamse Gemeenschap worden ze erkend binnen het Kunstendecreet (de Vlaamse Opera, deFilharmonie, deSingel, het Vlaams Radio Orkest en Radio Koor en het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en AB) of Cultureel-Erfgoed decreet (M HKA en KMSKA)</p> <p>3.1. DE SINGEL</p> <p>Taak/doelen: deSingel (internationaal Kunstcentrum) is een kunstsitatie voor theater, dans, muziek en architectuur voor een breed kunstminnend publiek. Het is tegelijk een plek voor de hedendaagse, kritische en grensoverschrijdende canon én een broedplaats voor artistieke creatie, nieuwe tendensen en inzichten. Het grootse gebouw biedt niet alleen ruimte voor het presenteren, maar ook voor het produceren en ontsluiten. Als hedendaags en internationaal georiënteerde kunstcampus gaan we ook voluit voor permanente kunsteducatie.</p> <p>Sterke internationale positie: deSingel maakt deel uit van en opereert binnen verschillende internationale</p>	
--	---	--

netwerken en grote festivals, productiehuizen, concertzalen, musea, gezelschappen en orkesten behoren tot de producerende en coproducerende partners.

Instellingen die tot de belangrijkste partners in het internationale relatienetwerk van coproducenten behoren:

- Théâtre de la Ville Parijs voor internationale dansproducties, het theaterwerk van Jan Fabre en niet-westerse concerten
- Festival Musica Strasbourg voor hedendaagse muziekcreaties
- Festival Montpellier Danse voor internationale dansproducties
- Léonard de Vinci-Opéra de Rouen voor creaties hedendaags muziektheater en dans
- Arc-en-Rêve Bordeaux voor tentoonstellingen architectuur
- Rotterdamse Schouwburg voor creaties hedendaags muziektheater
- Holland Festival voor creaties theater, dans en muziektheater
- Nederlands Architectuur Instituut voor tentoonstellingen architectuur
- Ruhr Triennale voor creaties podiumkunsten
- Berliner Festspiele voor creaties podiumkunsten en muziek
- Tramway Glasgow voor internationaal theater
- Wiener Festwochen voor creaties podiumkunsten
- Theorem voor creaties theater uit Midden- en Oost Europa
- Festival Zürcher Theaterspektakel voor creaties podiumkunsten
- Kunsthalle Zürich voor tentoonstellingen architectuur
- Théâtre Vidy-Lausanne voor creaties hedendaags theater
- Brooklyn Academy of Music (New York) voor creaties hedendaags muziektheater

Link met de overheid: De positie in het Vlaamse en internationale kunstenlandschap werd in 2003 in eigen land formeel erkend door het statuut van 'Instelling van de Vlaamse Gemeenschap'. Deze instellingen hebben een specifieke positie en opdracht binnen het Vlaamse kunstenlandschap. Samen vertegenwoordigen ze een belangrijk symbolisch kapitaal voor de gemeenschap. deSingel werkt samen met ieder van deze instellingen, hetzij op structurele basis, hetzij occasioneel.

deSingel wordt voor haar werking hoofdzakelijk gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Daarnaast geniet deSingel ook de steun van de Provincie Antwerpen en de Stad Antwerpen.

3.2. MUSEUM VAN HEDENDAAGSE KUNST ANTWERPEN (M HKA)

Taak/doelen: Het M HKA gaat resoluut internationaal. Zowat elk museum of kunstencentrum ter wereld wil internationaal gaan. Het wil zijn internationale rol verder opnemen door impact te maken met een project- en netwerk gestuurd opzet. Het M HKA geniet nu al een goede internationale reputatie, getuige de structurele samenwerking met MACBA in Barcelona, Van Abbemuseum in Eindhoven, Moderna Galerija in Ljubljana... Maar die reputatie dient nog versterkt via een consistent programma en bekender gemaakt via een communicatiestrategie die alle vandaag beschikbare media bespeelt, van print tot digitaal.

Het M HKA wil in zijn internationale werking evenzeer oog hebben voor een professioneel als een niet-

professioneel publiek. Van buitenlandse curatoren tot buitenlandse toeristen, het M HKA stelt zich open om ontdekt te worden. Het houdt daarbij proactief de internationale 'kunstagenda' in het oog, om op het juiste moment een goed overwogen tentoonstelling of ander initiatief neer te zetten. Dat kan dan zowel gaan om een 'toptentoonstelling' van een kunstenaar die internationaal aan de weg timmert als om een in het oog springende thematische tentoonstelling.

Met strategisch gekozen buitenlandse instellingen zal het verder samenwerkingsakkoorden sluiten voor tijdelijke tentoonstellingen, met gezamenlijke marketing, publicatie(s) en aanverwante. Ook internationale netwerk gebaseerde samenwerking is onontbeerlijk, zoals dat gebeurde met Victor Misiano voor de tentoonstelling Europe at Large. Die vorm van samenwerking wordt uitgebreid. Het M HKA heeft de ambitie om op dit vlak ook zelf initiatieven te nemen. Wat het collectiebeleid betreft, verzamelt het M HKA niet enkel lokaal, maar ook gericht internationaal, al naargelang de projecten en samenwerkingen die zich aandienen. Dat is recent al gebeurd met aankopen van hedendaagse Chinese, Indische, Centraal-Aziatische en andere kunst, kunst uit regio's die er vandaag toe doen.

Link met de overheid: M HKA is een initiatief van de Vlaamse Gemeenschap en wordt gesteund door Stad Antwerpen, Nationale Loterij, Klara, Cobra.be en H ART. M HKA is een overheidszvw en een eigen instelling van de Vlaamse Gemeenschap. M HKA is een instelling waarvoor de Vlaamse Gemeenschap een rechtstreekse verantwoordelijkheid neemt.

3.3. DEFILHARMONIE

Taak/doelen: deFilharmonie is een professioneel symfonisch orkest met als thuishaven het Filharmonisch Huis in Antwerpen. Het orkest bouwt systematisch aan een Europese carrière en speelt per seizoen ongeveer honderd concerten in binnen- en buitenland. deFilharmonie bereikt jaarlijks meer dan 100.000 mensen in de concertzaal.

Internationale werking, o.a. artist in residence, organisatie internationale masterclasses en internationale tours.

Link met de overheid: deFilharmonie is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en wordt gesteund door de Vlaamse overheid, de Provincie Antwerpen en Stad Antwerpen.

3.4. BRUSSELS PHILHARMONIC

Taak/doelen: De werking van Brussels Philharmonic vertrekt vanuit verschillende reeksen in Brussel, zowel in Flagey, waar het repeteert in de akoestisch tot de wereldtop behorende Studio 4, als in BOZAR. Daarnaast is het orkest thuis op de grote podia in Vlaanderen en in belangrijke culturele centra.

Op internationaal vlak veroverde Brussels Philharmonic intussen een eigen plaats, met vaste afspraken in de Europese hoofdsteden. In het Parijse Cité de la musique is het orkest in residentie, en er zijn jaarlijkse concerten in het Concertgebouw Amsterdam en Cadogan Hall in Londen. Het is vaste partner van het Festival Musica in Strasbourg en het Festival de Besançon. Het orkest gaat ook steeds vaker op tournee in Europa (Duitsland, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk, Italië) en stond zo op gerenommeerde podia in Salzburg, Wenen en Berlijn.

Een andere specialisatie waarmee Brussels Philharmonic zich internationaal profileert, is filmmuziek. Voor het opnemen en uitvoeren van filmmuziek van grote namen zoals Howard Shore, John Williams of Alberto Iglesias, is het Filmfestival Gent vaste partner. Internationale erkenning kwam er met de Golden Globe-winnende soundtrack voor 'The Aviator' van Martin Scorsese (2005), en meer recent dankzij de Oscar-winnende muziek voor 'The Artist' (muziek van Ludovic Bourque). Ook in de toekomst blijft het orkest zijn expertise in het opnemen van soundtracks verder uitbouwen.

Link met de overheid: Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap. Mediapartners zijn Klara, Cobra.be en Roularta.

3.5. KUNSTHUIS (OPERA VAN VLAANDEREN EN KONINKLIJK BALLE VAN VLAANDEREN)

De Vlaamse Opera en het Koninklijk Ballet Vlaanderen (een initiatief van minister van Cultuur Joke Schauvliege, opgestart in 2010) gaan vanaf volgend seizoen één nieuwe instelling vormen met de naam Kunsthuis Opera Vlaanderen Ballet Vlaanderen vzw. Kunsthuis Opera Vlaanderen Ballet Vlaanderen zal de grootste culturele instelling in Vlaanderen zijn en kunnen beschikken over drie theaters: de opera's in Antwerpen en Gent en Theater 't Eilandje in Antwerpen.

'We kijken er naar uit om met de vereende krachten tussen Opera en Ballet een nog grotere bron te zijn van inspiratie, innovatie en verrijking voor de mensen uit Vlaanderen en de culturele wereld daarbuiten,' zegt artistiek directeur van Opera Vlaanderen Aviel Cahn. 'De investering die de Vlaamse regering in deze nog grotere structuur doet is een duidelijk 'ja' voor cultuur in Vlaanderen. Dat is dezer dagen een heel belangrijk statement voor de kunsten in Europa.'

Taak/doelen: De Vlaamse Opera brengt opera en muziektheater als levende kunstvorm. Hij concentreert zich op de grote werken uit de operageschiedenis, hedendaagse creaties en te herontdekken meesterwerken. Zijn voorstellingen zijn eigenzinnig, relevant en kwaliteitsvol en maken van de Vlaamse Opera een belangrijke speler op nationaal en internationaal vlak.

Opera is er voor iedereen. De Vlaamse Opera is een open huis dat met de onweerstaanbare kracht van muziek en theater alle lagen van de bevolking ontroert, inspireert en uitdaagt. De Vlaamse Opera streeft er voortdurend naar om zijn maatschappelijke en artistieke opdracht vernieuwend in te vullen. Hij is zich bewust van zijn rol in het culturele veld en werkt actief samen met andere culturele instellingen.

Het Koninklijk Ballet van Vlaanderen (KBvV) is het grootste gezelschap voor (hedendaagse) klassieke dans en ballet in België. Het Koninklijk Ballet van Vlaanderen toert internationaal en brengt hoofdzakelijk repertoirewerk.

Link met de overheid: Koninklijk Ballet Vlaanderen is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van Stad Antwerpen, Provincie Antwerpen en Provincie Oost-Vlaanderen. De Vlaamse Opera wordt gesteund door de Vlaamse overheid, Provincie Antwerpen, Provincie Oost-Vlaanderen, Stad Antwerpen en Stad Gent.

3.6. ANCIENNE BELGIQUE (AB)

Taak/doelen: AB is de allereerste pop- en rocktempel die de erkenning heeft gekregen als Cultuurinstelling van de Vlaamse Gemeenschap. Deze erkenning valt AB te beurt omdat ze naar eigen zeggen door Vlaams minister van jeugd, sport, cultuur en Brussel onder andere een lokale en internationale pilootfunctie vervullen (AB stimuleert en promoot meer Vlaanderen in de wereld en meer van de wereld in Vlaanderen) en hun programma voldoet aan de normen van internationale kwaliteit. Hun streefdoel is om muziek van nu, gemaakt door mensen van vandaag, over de wereld waarin zij leven, een podium te geven. Ze willen het nieuwe repertoire, de nieuwe act, via een enthousiasmerende pers voorstellen aan fans en muzikliefhebbers. Kortom, interessante artiesten presenteren aan zoveel mogelijk actueel denkende mensen.

Link met de overheid: Sinds 2008 wordt ook de Ancienne Belgique (AB) te erkent als Instelling van de Vlaamse Gemeenschap binnen het Kunstendecreet.

4. OVERIGE

4.1. ONS ERFDEEL

De Stichting Ons Erfdeel werd in 1970 opgericht met als doel het bevorderen van de culturele samenwerking tussen alle Nederlandssprekenden en het internationaal bekendmaken van de cultuur van Vlaanderen en Nederland. Deze doelstellingen probeert Ons Erfdeel vzw te realiseren door het uitgeven en verspreiden van tijdschriften en boeken in het Nederlands en in andere talen, door een groeiende aanwezigheid op het internet en door het organiseren van manifestaties, debatten en evenementen.

Link met de overheid: In 2011 werd een nieuwe meerjarige overeenkomst gesloten met Ons Erfdeel voor de periode 2011-2015. In 2012 ontving de organisatie een subsidie van 714.000 euro. Daarnaast krijgt de stichting ook steun van de provinciebesturen Oost- en West-Vlaanderen en diverse gemeentebesturen. Uit Nederlandse hoek krijgt de stichting steun via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

4.2. ALDEN BIESEN

Taak/doelen:

- organiseren internationale ontmoetingen en trachten de samenwerking tussen de deelnemers mee op te starten en te stimuleren. Promotie van de Europese dimensie in cultuur, vorming en onderwijs in Vlaanderen.
- programma's zoals Socrates, een Leven Lang Leren en Cultuur 2007 van de Europese Commissie coördineren.
- Organiseren van Europaklassen en studiedagen, colloquia en internationale seminars voor leerkrachten, directies en volwassenen. Speciale aandacht gaat naar thema's zoals: Europees burgerschap, cultureel erfgoed, netwerking en kwaliteitszorg. Deze thema's komen ook terug in de vele Europese projecten die door Alden Biesen gecoördineerd worden.

	<p>Link met de overheid: cultuurcentrum van de Vlaamse overheid.</p> <p>4.3. EUROPEANA – VLAANDEREN OVERLEGPLATFORM</p> <p>Europeana is ontstaan door een idee gelanceerd in 2005, met de bedoeling een virtuele Europese bibliotheek te creëren om Europa's cultureel en wetenschappelijk erfgoed voor iedereen toegankelijk te maken. De Europeana Foundation coördineert het initiatief met als doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang geven tot Europa's cultureel en wetenschappelijk erfgoed door middel van een inter-sectorieel portaal; het betreft: musea, archieven, bibliotheken en audio-visuele archieven. - samenwerken voor de verwezenlijking en het langdurige onderhoud van het gezamenlijke portaal - initiatieven stimuleren om bestaande digitale inhoud samen te brengen - ondersteunen van de digitalisering van Europa's cultureel en wetenschappelijk erfgoed <p>Taken Europeana-Vlaanderen overlegplatform:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informatie inzake Europeana ontvangen en verder verspreiden naar mogelijke belanghebbenden - via de Katholieke Universiteit Leuven (als direct betrokken partner in Europeana V.1.0) informatie en advies terugkoppelen naar Europeana. In dit kader zorgt het platform voor de afstemming tussen de verschillende projecten die in het kader van Europeana en op Vlaams niveau uitgevoerd worden - advies (technisch, politiek, organisatorisch,...) geven aan de KUL over de deelneming van Vlaanderen in Europeana - mogelijk digitaal materiaal om Europeana te identificeren en de leveranciers te ondersteunen - promotie over Europeana bevorderen <p>Link met de overheid: opgestart door agentschap kunsten en erfgoed</p>		
<p>Sociaal-cultureel werk</p>	<p>Tussenkost in reis-en verblijfskosten om initiatieven binnen het beleid voor sociaal-cultureel volwassenenwerk, participatie, Vlaamse Gebarentaal en lokaal cultuurbeleid te stimuleren.</p> <p>Onder internationale initiatieven worden verstaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezoek aan het buitenland of ontvangst van een buitenlandse delegatie in het kader van een internationale bilaterale uitwisseling - studiebezoek in het buitenland (ook voor amateurkunsten en circuskunsten) - actieve deelname aan een seminarie of congres in het buitenland - overleg met internationale partners ter voorbereiding van een internationaal project binnen een Europees subsidieprogramma <p>Link met de overheid: Agentschap Sociaal-cultureel werk</p>	<p>Financieel</p>	<p>Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk</p>
<p>Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)</p>	<p>Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen is een instelling van de Vlaamse overheid en het enige Vlaamse museum met een wetenschappelijk statuut.</p> <p>Taak/doelen:</p>		<p>Kunsten</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - behoud, beheer en de verdere uitbouw van de collectie - ontsluiting en de wetenschappelijke studie van de collectie - tentoonstellen van objecten en de uitbouw van een publiekswerking <p>Het KMSKA onderschrijft de statuten van ICOM, the International Council of Museums. Het heeft door zijn buitengewone collectie alles in huis om een belangrijke rol te spelen op internationaal vlak.</p> <p>Daarnaast is het KMSKA een partnerorganisatie van de Vlaamse Kunstcollectie, het structurele samenwerkingsverband tussen de drie grote kunsthistorische musea in Vlaanderen: het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, het Groeningemuseum in Brugge en het Museum voor Schone Kunsten in Gent. Sinds 2001 beschouwen deze drie musea elkaar als partners die samen een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het Vlaamse culturele erfgoed. Die verantwoordelijkheid heeft ook een internationale dimensie. In de collecties van de musea bevinden zich immers topwerken die tot het wereldpatrimonium behoren.</p>		
STEUNPUNTEN (VANAF 2014 EEN EENGEMAAKT KUNSTENSTEUNPUNT¹⁰⁶)			
Steunpunt voor de beeldende, audiovisuele en mediakunsten in Vlaanderen (BAM)	<p>Taak/doelen: kunstenaars, curatoren, critici, organisaties en individuen informeren over</p> <ul style="list-style-type: none"> - internationaal werken, opleidingen en residenties in binnen- en buitenland - internationale communicatie en media - digitalisering en archivering - ecologie en duurzaam werken - kunst in publieke ruimte, publieksbemiddeling en kunsteducatie <p>Link met de overheid: ontvangt als steunpunt een werkingssubsidie via het Kunstendecreet</p>	informatie en communicatie	beeldende, audiovisuele en mediakunsten
Muziekcentrum Vlaanderen (MCV)	<p>Muziekcentrum Vlaanderen is het officiële steunpunt voor de professionele muzieksector in Vlaanderen.</p> <p>Taak/doelen: De sector en beleid op het vlak van praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming en communicatie bij staan door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het verzamelen en ontsluiten van relevante informatie over en voor de muzieksector; - Het initiëren, begeleiden en ondersteunen van promotionele acties en publicaties rond muziek uit Vlaanderen. O.a. de zichtbaarheid van de muzieksector vergroten door de promotie van muziek en van de muzieksector in binnen en buitenland via overkoepelende promotionele activiteiten alsook promoten van Vlaanderen als creatieve regio (bv. vertegenwoordiging op beurzen, publicaties, ondersteunen van uitwisselingsprojecten); - Ondersteuning en begeleiding van de muzieksector; - Overleg met en over de muzieksector. <p>Link met de overheid: Ontvangt als steunpunt een werkingssubsidie via het Kunstendecreet</p>	<p>Informatie en communicatie</p> <p>o.a. lid van netwerk IAMIC</p>	muziek
Vlaams Theater Instituut (VTi)	<p>Taak/doelen: Drie kernfuncties die continu op elkaar ingrijpen: onderzoeken, documenteren en interactie. Het VTi is een:</p>	Informatie en communicatie	Theater

¹⁰⁶ Het vernieuwde Kunstendecreet voorziet een eengemaakte Kunstensteunpunt vanaf 2014 (Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst (BAM), Muziekcentrum Vlaanderen (MCV), Vlaams Theaterinstituut (VTi)) en moet o.m. actief bijdragen aan de ontwikkeling van de internationale dimensie van de kunsten uit Vlaanderen door internationale communicatie en promotie.

	<ul style="list-style-type: none"> - Documentatiecentrum voor podiumkunsten - Draaischijf voor expertise- en visieontwikkeling in een divers en internationaal Vlaanderen - Kritische interface tussen makers, publiek en beleid: - Knooppunt in een sectoroverschrijdend netwerk: binnen en buiten de podiumkunsten, zowel in Vlaanderen als internationaal. <p>Link met de overheid: ontvangt als steunpunt een werkingssubsidie via het Kunstendecreet</p>		
Vlaams Architectuur Instituut	<p>Het Vlaams Architectuurinstituut is een centrum voor hedendaagse architectuur.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - publiek attent te maken op het belang van een goed ontworpen leefomgeving - maatschappelijke debat omtrent het ontwerp van gebouwen en steden te stimuleren - kennis over architectuur te verspreiden - aanspreekpunt voor informatie omtrent Vlaamse architectuur en actuele ontwikkelingen - platform voor iedereen die wil bijdragen aan de ontwikkeling van de architectuurcultuur - organiseren tentoonstellingen, lezingen, debatten, architectuurreizen en brengen publicaties uit en coördineren evenementen <p>Bovendien vertegenwoordigt het VAI Vlaanderen op internationale evenementen zoals de Architectuurbiënnale in Venetië en beschikt het over een netwerk van architectuurinstituten in Europa en wereldwijd.</p> <p>Link met de overheid: Ontvangt als steunpunt een werkingssubsidie via het Kunstendecreet.</p>	Informatie en communicatie	Architectuur
Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed (FARO)	<p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - advies- en begeleidingsopdracht - opleidingen en vormingsmomenten organiseren om tegemoet te komen aan de noden van het cultureel-erfgoedveld - informatieknooppunt: relevante binnen- en buitenlandse onderwerpen, expertisegerichte informatie zoals thematische dossiers, informatie over het cultureel-erfgoedveld zelf, tot en met een evenementenkalender over publieksgerichte activiteiten <p>Link met de overheid: ontvangt als steunpunt een werkingssubsidie via het Cultureel-Erfgoeddecreet.</p>	Informatie en communicatie	Cultureel erfgoed
Locus	<p>Locus is het steunpunt voor bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra en lokaal cultuurbeleid in Vlaanderen. Vlaams cultuurminister Bert Anciaux nam het initiatief voor dit nieuwe steunpunt dat de krachten van VCOB, het vroegere steunpunt voor bibliotheken, en Cultuur Lokaal, vroeger steunpunt voor lokaal cultuurbeleid en cultuur- en gemeenschapscentra, bundelt.</p> <p>Taak/doelen: Gemeenten ondersteunen bij de uitbouw van een integraal en kwaliteitsvol cultuurbeleid en bij de opmaak en de uitvoering van een gemeentelijk cultuurbeleidsplan.</p> <p>Link met de overheid: Het steunpunt is een autonome organisatie en werkt in het kader van een beheersovereenkomst met de Vlaamse regering.</p>		
Steunpunt voor	Socius is overtuigd van de kracht van sociaal-culturele praktijken bij het vormgeven van een democratische en	Informatie en	Sociaal –cultureel

Sociaal-cultureel Werk (SociuS)	<p>solidaire samenleving. Duurzaam samenleven, gelijke kansen en respect voor diversiteit zijn essentiële waarden.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - bevorderen van de professionele ontwikkeling van organisaties en werkers in het erkende en gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenenwerk in de Vlaamse Gemeenschap. Dit doen we ook voor andere initiatiefnemers die een sociaal-culturele methodiek toepassen. - praktijkondersteuning, werken aan praktijkontwikkeling en de zichtbaarheid van het werkveld in samenwerking en overleg met organisaties en werkers. <p>Link met de overheid: Als autonoom en pluralistisch steunpunt zijn we partner van, en erkend door, de overheid. We streven een actieve samenwerking met organisaties uit het middenveld na ter realisatie van onze doelen.</p>	<p>communicatie</p> <p>Gesubsidieerd via het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk</p>	<p>volwassenenwerk</p>
FONDSSEN			
Vlaams Audiovisueel Fonds	<p>Taak/doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pijler Creatie Gefaseerde financiële steun (scenario, ontwikkeling, productie en promotie), met een opvolging en beoordeling in iedere fase van het project. Om de gesteunde projecten een maximale kans op slagen te geven, voorziet het VAF in facultatieve artistieke en/of productionele coaching voor projecten die worden opgestart door relatief onervaren mensen - Pijler Vorming & Onderzoek Acties om de 'instroom' en 'uitstroom' van projecten te verbeteren. Aan inkomende kant betekent dit onder andere het organiseren van ateliers als transitfase voor beginnende makers naar het beroepsleven en/of als laboratorium voor vernieuwend werk, het steunen van opleidingsinitiatieven en het uitreiken van beurzen aan professionelen die zich willen bijscholen, het steunen van pitchingsessies voor nieuwe projecten, het uitvoeren of uitbesteden van studies over audiovisuele werkterrein,... - Pijler Promotie & Communicatie: Flanders Image Aan uitgaande kant doet de promotiecel van het VAF, Flanders Image, er alles aan om Vlaamse audiovisuele creaties en talent op grote internationale filmfestivals te steunen. Ze brengen hen onder de aandacht van de internationale pers, festivals en potentiële kopers via publicaties, persoonlijke contacten, activiteiten ter plaatse,... <p>Daarnaast ook de bredere ontwikkelingen op nationaal en internationaal vlak op de voet gevolgd en waar mogelijk beïnvloed ter verbetering van het algemeen audiovisueel kader. Ze trachten de culturele impact van Vlaamse audiovisuele creaties te versterken en de (buitenlandse) economische groei te bevorderen. Daartoe onderhoudt het VAF relaties en werkt het samen met alle belangrijke spelers in binnen- en buitenland.</p> <p><i>"Aimed at widening the international distribution and to improve the market opportunities of its majority produced feature films (live-action, documentary and animation), the Flanders Audiovisual Fund (VAF) can decide to support their theatrical release in specific territories outside the home market. This is a selective system. The total budget available for the distribution grant is 389,000 Euros in 2013."</i></p>	<p>Informatie en communicatie</p> <p>Financieel</p> <p>Belangenbehartiging en -beïnvloeding</p>	<p>Audiovisuele kunsten</p>

	<p>Vanaf 2014 wordt de volledige waardeketen bij het VAF wordt ondergebracht. Het betreft vorming, talentscouting, subsidiëring en promotie, maar voortaan ook vertoning en publiekswerking en kennisopbouw. Volgende elementen blijven extern: het hoger filmonderwijs (hoewel er samenwerking is), de erfgoed- en archiefwerking, amateurkunsten, sociaal-cultureel werk en de Multi screen audiovisuele kunst, die binnen het Kunstendecreet blijft.</p> <p>Vanuit het steunpunt BAM komt de bevoegdheid voor beleidsvoorbereiding, onderzoek en sectorontwikkeling inzake singlescreencreaties, -vertoning en -educatie naar het VAF over. Vanuit het departement CJSM gaat het om de uitreiking van taxsheltercertificaten, de contacten met ambassades en consulaten en de aanlevering van Vlaamse films voor culturele vertoningen in het buitenland, de vergoeding van reiskosten van makers en producenten, de organisatie van Belgische Oscarinzendingen enzovoort. Vanuit het Agentschap Kunsten en Erfgoed komen alle bevoegdheden over rond single screen: festivals, vertonersinitiatieven, filmeducatie, filmpublicaties enzovoort. De reeds op basis van het Kunstendecreet toegekende meerjarige steun loopt gewoon verder, al erft het VAF wel de opvolging. Pas vanaf 2017 past het VAF volop zijn eigen procedure toe.</p> <p>Link met de overheid: Onder de bevoegdheid van minister voor cultuur + media en onderwijs (gamefonds en mediafonds). Financieringsbeslissing ligt niet bij overheid maar wel monitoring via beheersovereenkomst - dotatie en rapportering.</p> <p>Eurimages (ondersteuningsprogramma van de Raad van Europa) wordt verder aangehaald bij internationale instrumenten. Ze promoten de Europese audiovisuele sector via financiële steun, afkomstig van de lidstaten en inkomsten uit leningen. De Belgische inbreng is afkomstig van de Vlaamse en de Franstalige Gemeenschap. Het Vlaams Audiovisueel Fonds staat in voor de administratieve opvolging.</p>		
<p>Vlaams Fonds voor de Letteren</p>	<p>Het VFL steunt de Nederlandstalige letteren en de vertaling in en uit het Nederlands van literair werk in de brede zin van het woord. Op die manier helpt het de sociaaleconomische positie van Vlaamse auteurs en vertalers te verbeteren.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ondersteuning van creatie, productie, presentatie en omkadering. Hiertoe verleent het VFL subsidies, informatie en documentatie. Het VFL organiseert en financiert ook projecten, samenwerkingsplatforms en andere initiatieven. - specifieke instrumenten van de buitenlandwerking: <ul style="list-style-type: none"> o vertaal- en productiesubsidies voor buitenlandse uitgeverijen o auteursbezoeken subsidiëren voor aanwezigheden op literaire festivals, presentatie van vertaald werk en publieksontmoetingen o informatie en documentatie over de literaire productie in Vlaanderen (fictie voor volwassenen, kinderen jeugdliteratuur, poëzie, illustratoren, graphic novels en strips): nieuwsbrief, brochure 10 Books from Flanders, website, realisatie van fragmentvertalingen en thematische brochures en nieuwsbrieven o aanwezigheid op internationale rechten beurzen (Frankfurt, Bologna, Londen, Parijs, Göteborg, Peking, Guadalupe) i.s.m. Vlaamse UitgeversVereniging en FIT o beheer van het Vertalershuis Antwerpen o organisatie van Publishers Tours: kennismakingsweek van buitenlandse uitgeverij met Vlaamse literaire 	<p>Informatie communicatie Financieel</p> <p>en</p>	<p>Literatuur uitgeverijen</p> <p>-</p>

	<p>sector (fictie, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie)</p> <ul style="list-style-type: none"> o deskundigheidbevordering van literaire vertalers uit het Nederlands (in samenwerking met het Expertisecentrum Literair Vertalen) <p>Link met de overheid Vlaamse Openbare Instelling, beheersovereenkomst met Vlaamse Regering – dotatie. Werkt nauw samen met Nederlands Letterenfonds, Taalunie en Expertisecentrum Literair Vertalen. Samenwerking met FIT voor de deelname aan de Frankfurter Buckmesse 2016.</p>		
Cultuurinvest (PMV)	<p>Met CultuurInvest richt Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV) zich tot ondernemers in de creatieve industrie. Het fonds werkt aan de groei en economische zelfstandigheid van bedrijven die cultuurgebonden producten of diensten aanbieden. Er moet wel een duidelijk marktpotentieel zijn. CultuurInvest verstrekt immers geen subsidies.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investerings op basis van achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties. - Ondersteuning door middel van opleidingen, coaching en advies <p>CultuurInvest kan investeren in nieuwe media en computergames; de audiovisuele sector en digitale vormgeving; se muziekindustrie en het concertwezen; design en designmode; gedrukte media en grafische vormgeving; uitgeverijen en boekhandels; musical en podiumkunsten; distributie binnen de beeldende kunsten; communicatie en reclame; architectuur; en erfgoed.</p> <p>Link met de overheid: Deel van PMV - Zelfstandige investeringsmaatschappij. Voert ook opdrachten uit van en voor rekening van het Vlaams Gewest. Ongeveer helft van de middelen van PMV en helft van strategische partners zoals Dexia en ING.</p>	Financieel	Creatieve industrie
ANDERE			
Forum voor Amateurkunsten	<p>Het Forum voor Amateurkunsten is een overlegcentrum en deskundig aanspreekpunt voor en over de amateurkunstensector in Vlaanderen.</p> <p>Taak/doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biedt ondersteuning - treedt op als brugfiguur in een breed netwerk - vergroten van de onderlinge samenhang binnen de sector - samen met de landelijke erkende amateurkunstenorganisaties gaat het Forum voluit voor het bevorderen van kunstbeoefening. <p>Ook op internationaal vlak wordt ondersteuning geboden aan actieve kunstbeoefenaars. Zo zijn er een aantal Europese netwerken die de krachten binnen de verschillende Europese landen bundelen wat betreft onderzoek en het bieden van ondersteuning aan amateurkunstenaars.</p>	Informatie communicatie	en amateurkunsten

	<p>Link met de overheid: gesubsidieerd via het amateurkunstendecreet.</p>		
Vlaams Centrum voor Circuskunsten	<p>Het Circuscentrum staat als belangenbehartiger en kenniscentrum in voor de optimale ontwikkeling van de circuskunsten in Vlaanderen.</p> <p>Taak/doelen: Stimuleren van de Vlaamse circussector via vorming, artistieke ondersteuning en promotie, dit alles in een internationaal perspectief en met aandacht voor het circuserfgoed. Het Circuscentrum is de officiële link tussen het circusveld en de Vlaamse overheid. De werking van het Circuscentrum is opgebouwd rond vijf pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artistieke ondersteuning. De Vlaamse circusartiest - zowel aanstormend talent als gevestigde waarde - ondersteunen in zijn of haar loopbaan. Sleutelwoorden zijn creatie, artistiek advies, spreiding en promotie. - Vorming en vrijetijdsnetwerk. Docenten, artiesten en jonge beoefenaars de nodige bijscholingen aanbieden. Het netwerk van circusateliers zowel artistiek als pedagogisch opvolgen. - Erfgoed en documentatie. Het Vlaamse circuserfgoed beschermen, promoten en in ere herstellen. Relevante literatuur en beeldmateriaal bewaren en ontsluiten. - Promotie en communicatie. De Vlaamse circussector, het Vlaamse circusbeleid en het Circuscentrum zelf promoten via diverse kanalen. Circus hoger op de agenda plaatsen bij media, beleidsmakers en andere kunstensectoren. - Internationaal. Het Vlaamse circus als kwaliteitsvol merk profileren in het buitenland. Actief zijn in betekenisvolle Europese netwerken en projecten. <p>Link met de overheid: werkingssubsidie via het circusdecreet</p>	Informatie en communicatie	circussector
Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF)	<p>Contemporary Art Heritage Flanders is een onderzoeksomgeving en kennisplatform geïnitieerd door en opgetrokken rond de collecties van de vier voornaamste hedendaagse kunstmusea in Vlaanderen: S.M.A.K. (Gent), Mu.ZEE (Oostende), M HKA & Middelheimmuseum (Antwerpen).</p> <p>Taak/doelen: met een uitgesproken inhoudelijke ambitie en steeds vanuit de werking van zijn partnermusea, ontplooit CAHF zich als een kennisplatform dat de collecties van de partnermusea verbindt, met elkaar confronteert en internationaal profileert, met respect voor hun eigenheid.</p> <p>Internationale werking: collectiemobiliteit en presentaties; en het internationaal zichtbaar maken van de expertise en visie aanwezig in de collectiewerking van de musea en het internationaal vertakken van de projecten in zijn kennisplatform. CAHF tekent een internationale werking uit die het evenementiële overstijgt en een duurzame internationale dialoog genereert die de werking van de partnermusea inspireert en probeert.</p> <p>Hier versterken de twee kerntaken van CAHF elkaar op significante wijze: internationale vertakkingen zorgen voor een enorme verrijking van CAHF als kennisplatform en de werking van de partners; internationaal werken vanuit het inhoudelijk opzet van de collectiewerking van de partners in het kennisplatform, verhoogt de beoogde internationale impact dan weer exponentieel en genereert de oprechte en duurzame internationale dialoog waar CAHF naar streeft.</p> <p>CAHF maakt in zijn internationale werking geen actief onderscheid tussen het geheel en de individuele collecties</p>		Kunsten

	<p>van de partnernusea. CAHF wil dus niet alleen inspelen op <i>wat</i> de musea samen kunnen ondernemen om meer internationale zichtbaarheid voor hun collecties te verwerven, maar ook <i>waarom</i> zij die zichtbaarheid wensen, <i>wat</i> de toegevoegde waarde is van een internationaal traject, <i>hoe</i> deze zich verhoudt tot de eigen museale praktijk, samengevat, <i>op welke manier en vanuit welke inhoudelijke bekommernissen</i> de musea zich in het internationale artistieke circuit, het internationale cultuurbeleid en de culturele diplomatie willen profileren. CAHF opereert als motor van deze discussies, vertaalt ze in goed geprofileerde acties, en legt ze tenslotte op tafel bij partners en beleidsmakers met als doel vanuit de optiek van de hedendaagse kunstmusea nadrukkelijk op het internationaal cultuur- en erfgoedbeleid te wegen.</p>		
Demos	<p>Dēmos is als kenniscentrum actief in het Vlaams Participatiedecreet. Ze zetten in op het vernieuwen en verdiepen van de participatie van kansengroepen aan cultuur, jeugd en sport. Hiervoor vertrekken we telkens van de leefwereldperspectieven van kansengroepen en een streven naar een meer open, inclusieve en democratische samenleving.</p>		SCW
Vlaamse vereniging voor bibliotheek, archief en documentatie (VVBAD)	<p>Taak/doelen: De VVBAD is de beroepsvereniging in Vlaanderen van bibliothecarissen, archivarissen en documentalisten. De ledenvereniging, ondersteund door een professioneel team, stimuleert overleg en samenwerking in het werkveld, met zin voor verdieping en vernieuwing. Voor alle leden, zowel personen als organisaties, bieden ze een platform voor uitwisseling van kennis en expertise. Door te netwerken, te informeren en activiteiten te organiseren, streven ze naar de verdere professionalisering en ontwikkeling van de sector.</p> <p>De VVBAD vertegenwoordigt de sector bij overheden en andere partners. Ze treden op als adviseur en belangenbehartiger. Zo ijveren ze ervoor dat alle burgers nu en in de toekomst gebruik kunnen maken van goed bewaarde en toegankelijke informatie.</p> <p>Link met de overheid: VVBAD wordt als belangenbehartiger erkent in het decreet lokaal cultuurbeleid.</p>		SCW- lokaal cultuurbeleid letteren
Tapis Plein VZW	<p>Tapis plein vzw is het landelijk expertisecentrum erfgoedparticipatie</p> <p>Taak/doelen: De werking van tapis plein vzw focust in de periode 2012-2016 op het ontwikkelen, versterken en begeleiden van het jonge immaterieel-erfgoed(net)werk in Vlaanderen. Tapis plein zet daarmee als expertisecentrum en -knooppunt, in nauwe samenwerking en afstemming met Steunpunt FARO, haar schouders onder de implementatie van het jonge ICE-beleid in de praktijk van de cultureel-erfgoedsector (cross-sectoraal) en bij uitbreiding in het bredere veld in Vlaanderen (transsectoraal). Tapis plein vzw wil daarbij expertise opbouwen rond participatieve erfgoedwerking en -methodieken, innoverende en adequate antwoorden zoeken op actuele uitdagingen, en toekomstperspectieven creëren in erfgoedzorg, -transmissie en -ontwikkeling.</p> <p>Tapis plein vzw floreert ook in relevante internationale netwerken waarbij ze de pioniersrol van Vlaanderen inzake ICE helpt vertalen en uitdragen in het buitenland en ook telkens relevante inzichten, ervaringen, organisaties en ontwikkelingen in de wereld detecteert, signaleert en naar Vlaanderen laat doorstromen. Tenslotte zet tapis plein via dienstverlening haar opgebouwde expertise inzake erfgoedparticipatie in voor het brede cultureel-erfgoedveld.</p> <p>Link met de overheid: Tapis plein vzw is erkend als landelijk expertisecentrum voor actieve cultureel-</p>		Cultureel erfgoed

	erfgoedparticipatie met steun van de Vlaamse Overheid en als culturele vereniging door de stad Brugge.		
Vlaamse Kunstcollectie (VKC)	<p>Taak/doelen: De Vlaamse Kunstcollectie is het samenwerkingsverband van drie kunsthistorische musea van Vlaanderen: het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, het Groeningemuseum Brugge en het Museum voor Schone Kunsten Gent. Samen bieden zij een mooi overzicht van de kunstproductie in de Zuidelijke Nederlanden en België van de Middeleeuwen tot de twintigste eeuw, en dit in een internationale context. In hun collecties bevinden zich topwerken die tot het werelderfgoed kunnen gerekend worden, waaronder werken van Jan Van Eyck, Peter Paul Rubens, Antoon Van Dyck en James Ensor.</p> <p>De musea hebben doorheen de tijd veel kennis vergaard over hun collectie. Zij hebben bovendien kunsthistorici in huis met een internationaal netwerk en die in staat zijn nieuw licht te werpen op de kunstgeschiedenis, in het bijzonder op de Vlaamse kunst. Dit heeft geresulteerd in kwaliteitsvolle tentoonstellingen en collectiepresentaties zoals 'Fake or not Fake' (Groeningemuseum, 2004), 'Memling en het portret' (Groeningemuseum, 2005), 'British Vision' (Museum voor Schone Kunsten Gent, 2008), 'Vlaamse Primitieven. De mooiste tweeluiken' (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, 2008) en 'Rubens doorgelicht' (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, 2007-...).</p> <p>De Vlaamse Kunstcollectie wil deze collectie en expertise bundelen om de internationale uitstraling van de drie musea te vergroten. De collectie-online maakt het mogelijk om via deze website te grasduinen in het patrimonium van de Vlaamse Kunstcollectie. De collecties van de drie musea worden stap voor stap gedigitaliseerd en ontsloten.</p>		
Packed vzw	<p>Expertisecentrum digitaal erfgoed.</p> <p>Missie: Vlaanderen wil een toppositie bekleden in de informatiemaatschappij. Om een Europese topregio te zijn heeft onze samenleving behoefte aan een betrouwbaar, kwaliteitsvol en duurzaam digitaal geheugen. PACKED vzw wil als kennisknooppunt bijdragen aan de creatie hiervan.</p> <p>Visie: PACKED vzw wil als expertisecentrum een centrale rol opnemen om in Vlaanderen de vorming van kennis, ervaring en deskundigheid omtrent digitalisering en digitale archivering te centraliseren én de opgebouwde kennis, ervaring en deskundigheid te verspreiden. Gezien haar historische achtergrond, werkt PACKED vzw voornamelijk in functie van de museumsector en heeft ze hierbij een bijzondere maar niet-exclusieve aandacht voor audiovisuele kunst en audiovisueel erfgoed. Deze kennis, ervaring en expertise wil PACKED vzw in de toekomst niet alleen beschikbaar stellen van musea maar ook van andere (collectiebeherende) instellingen en organisaties binnen (en buiten) het cultureel erfgoedveld.</p> <p>PACKED vzw coördineert hiernaast de samenwerking met en tussen de diverse actoren in het brede erfgoedveld die werken aan de verwerving en verspreiding van kennis, ervaring en expertise omtrent digitalisering en digitale archivering van uiteenlopende soorten cultureel erfgoed. Het expertisecentrum streeft ook naar afstemming met instellingen en projecten die gelijkaardige activiteiten ontplooiën buiten het cultureel erfgoedveld, bv. universiteitsbibliotheken en omroepen.</p>		Cultureel-erfgoed

	<p>De organisatie werkt complementair aan FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Het expertisecentrum stimuleert de standaardisering en innovatie binnen de cultureel erfgoedinstellingen en ondersteunt hen bij de aanpassing van hun diensten aan de eisen en mogelijkheden van de hedendaagse en toekomstige digitale samenleving.</p> <p>PACKED vzw werkt niet enkel binnen het kader van Vlaanderen en Brussel, maar uiteraard ook in de Belgische, Europese en bredere internationale context. Werken aan een digitale samenleving is per definitie grensoverschrijdend.</p> <p>Link met de overheid: Erkend landelijk expertisecentrum cultureel erfgoed, krijgt financiële steun van de Vlaamse overheid (Agentschap Kunsten en Erfgoed)</p>		
--	---	--	--

5.3. Op het snijvlak van buitenlands beleid en cultuur

Arts Flanders	<p>Omschrijving:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arts Flanders wil hét internationale referentieplatform worden over Vlaamse kunsten en erfgoed in het buitenland. - Bestaat als overkoepelend communicatieplatform complementair aan de discipline-specifieke internationale communicatieplatforms van steunpunten en fondsen. - Arts Flanders biedt steunpunten en fondsen een communicatiehefboom door middel van een sterk en herkenbaar merk. Als overkoepelend platform sluit het ook aan bij het Vlaams merkenbeleid (State of the Art) en scheidt een beeld van een creatieve en innovatieve regio. In die zin verbindt Arts Flanders zich met de culturele diplomatie en met het beleid rond toerisme. <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - informeren over Vlaamse kunst en erfgoed in Europa en de wereld met betrekking tot de podiumkunsten, architectuur, muziek, (kunsten)erfgoed, literatuur, beeldende kunst en film. - uitbouw van duurzame internationale relaties in kunsten en erfgoed mee ondersteunen en zichtbaar maken. - De regio promoten als een must-follow regio op het gebied van kunsten en erfgoed. - Arts Flanders is een strategisch plan-instrument om op korte en lange termijn krachten te bundelen rond internationale communicatie in kunsten en erfgoed, en treedt waar mogelijk in synergie met de internationale acties van toerisme, diplomatie en economie (consultatieplatform voor culturele stakeholders bij langetermijn planning voor evenementen in het buitenland). <p>Wat doet Arts Flanders nu concreet?</p> <p>Onder het merk Arts Flanders wordt met de website en de nieuwsbrief ingezet op een betere captatie van gegevens over events (online agenda) in het buitenland. Bovendien zal een kwalitatieve selectie van events (evenementenkalender) in een redactioneel aantrekkelijk kader maandelijks een overzicht bieden van de</p>	<p>Informatie en communicatie Netwerking Consultatie</p>	<p>kunsten, erfgoed, amateurkunsten, sociaal cultureel werk voor volwassenen en jeugd, lokaal cultuurbeleid en socio-artistische initiatieven</p>
---------------	---	--	---

	<p>hoogtepunten (vb. een landentema, residenties of publicaties bieden een gemeenschappelijke hoed en verenigen evenementen uit verschillende disciplines). Het kan een belangrijke tool worden voor de lange termijn planning rond grote evenementen in het buitenland, en onder deze vlag kunnen internationale netwerkevenementen voor de kunsten uit Vlaanderen worden georganiseerd.</p> <p>Voor wie? Alle informatie is in eerste instantie gericht op de brede culturele en economische vertegenwoordiging, de algemene (inter)nationale media en de professionals in binnen -en buitenland. De website dient een verwijspuntaal te worden dat buitenlanders en Belgen in het buitenland – wegwijs maakt binnen de overheid en de diverse informatieplatforms die er bestaan omtrent kunsten, erfgoed, amateurkunsten, sociaal cultureel werk voor volwassenen en jeugd, lokaal cultuurbeleid en socio-artistische initiatieven.</p> <p>Link met de overheid: Ontvangt steun van de Vlaamse overheid, departement CJSM en het agentschap Kunsten en Erfgoed. Arts Flanders werkt samen met departement internationaal Vlaanderen en visitflanders. Opgericht door Muziekcentrum Vlaanderen, VTi, BAM, VAI, VFL, FARO en nu ook door VAF, VKC en CAHF.</p>		
<p>MACO ICCD CINT Kennisknooppunt</p>	<p>MACO ICCD: Gemend managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie. Strategisch en aansturend orgaan m.b.t. het Vlaams Internationaal Cultuurbeleid en de Vlaamse culturele diplomatie. MACO ICCD is zuiver ambtelijk samengesteld uit de leidend ambtenaren van het departement CJSM, het departement Internationaal Vlaanderen, het Agentschap Kunsten en Erfgoed, Toerisme Vlaanderen en FIT. Het wordt aangevuld met de leidend ambtenaren van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen en het KMSKA.</p> <p>De CINT is de technische werkgroep van het managementcomité MACO ICCD (ambtelijke werkgroep/ruggengraat van MACO ICCD). Klankbord en regievoerend instrument dat de ambtelijke spelers toelaat om, binnen de grenzen van het eigen bestuursniveau maar over de grenzen van de onderscheiden beleidsdomeinen, de internationale opties te verkennen, te verruimen, te verdiepen en te verwezenlijken. De CINT is samengesteld uit ambtelijke vertegenwoordigers van departementen en agentschappen.</p> <p>Ambitie: Kennisknooppunt Internationaal Cultuurbeleid. Pool van externe expertise die ad hoc en volgens moduleerbare geometrie ingezet kan worden. Zal, naast expertise fondsen en steunpunten, ook expertise van o.m. grote instellingen, internationale netwerken, universiteiten en hogescholen bundelen.</p>	<p>Beleid</p> <p>Departement CJSM en internationaal Vlaanderen + agentschap K&E en SCVW, Toerisme Vlaanderen, FIT</p>	<p>Departement CJSM en IV</p>

5.4. Andere ministers

<p>Cultuurcel CANON</p>	<p>Canon brengt ondersteund cultuur in schoolverband. Het legt bruggen vanuit het onderwijs van de wereld van de cultuur.</p>	<p>Informatie en communicatie financieel</p>	
-------------------------	---	--	--

	<p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - informeert onderwijzers en educatieve medewerkers over het culturele aanbod, voorbeelden uit de praktijk en subsidiemogelijkheden via studiedagen, publicaties en websites - dynamoPROJECT en projectloket bieden financiële, logistieke en inhoudelijke ondersteuning - dynamoPWEG voorziet gratis reizen met De Lijn naar tal van cultuurschakels - aanspreekpunt voor vragen omtrent mediawijsheid (via het platform Ingebeeld), lezen en onderzoek en beleid rond cultuureducatie - voert overleg over cultuureducatie op Vlaams en Europees niveau - voert onderzoek rond het thema cultuureducatie <p>Link met de overheid: Deel van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming</p>		
Agentschap Onroerend Erfgoed	<p>Het agentschap Onroerend Erfgoed bereidt het onroerend erfgoedbeleid in Vlaanderen voor en voert het uit.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - inventariseren en beschermen van gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed - ondersteuning burgers, lokale overheden, ontwerpers, ontwikkelaars en andere instanties met adviezen en premies - draagt de kwaliteitsvolle omgang met onroerend erfgoed uit, met doorgedreven beleidsgericht onderzoek en een gerichte communicatie daarover. Zo ondersteunen ze de Vlaamse minister van Onroerend Erfgoed werken nauw samen met steden en gemeenten om het onroerend erfgoedbeleid uit te dragen en te vertalen naar burgers - Onderhouden nauwe relaties met andere beleidsdomeinen zoals toerisme, ruimtelijke ordening, kunsten en erfgoed, natuur en onderwijs - subsidiëren een aantal structurele erfgoedpartners 	Beleid Informatie en communicatie financiering	
VRT	<p>De VRT werkt als openbare omroeporganisatie samen met andere openbare omroepen. Binnen deze samenwerkingen staan o.m. de uitwisseling van beeld- en geluidmateriaal, het stimuleren van co-producties en ondersteuning centraal.</p> <ul style="list-style-type: none"> - EBU (de vereniging van Europese openbare radio- en televisieomroepen) - CIRCOM (European Association of Regional Television) - BVN (een samenwerking met de Nederlandse Publieke Omroep en de Nederlandse Wereldomroep) <p>Link met de overheid: de VRT is opgenomen in het Mediadecreet en sluit een beheersovereenkomst met de Vlaamse Overheid af.</p>	informatie en communicatie	Media
Erasmus + (o.m. Youth in Action)	<p>Erasmus+ is een Europees subsidieprogramma voor onderwijs en opleiding, jeugd en sport van 2014-2020. Het bundelt onder meer de programma's van Youth in Action en een leven lang leren (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius en Grundtvig) die liepen van 2007-2013. Het Erasmus+ programma bestaat uit drie sleutelactiviteiten: individuele leermobiliteit, samenwerking voor innovatie en goede praktijken en steun voor beleidshervorming.</p>	financieel	

	<p>Taken/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - leermogelijkheden in het buitenland voor individuele personen, binnen en buiten de EU - ondersteuning van partnerschappen tussen onderwijsinstellingen, jongerenorganisaties, bedrijven, lokale en regionale overheden en ngo's - ondersteuning van hervormingen gericht op modernisering van onderwijs en opleiding en bevordering van innovatie, ondernemerschap en inzetbaarheid <p>Link met de overheid: Individuen kunnen geen rechtstreekse aanvraag indienen maar moeten zich eerst tot hun onderwijsinstantie of organisatie richten. Organisaties kunnen hun aanvraag online indienen bij de nationale agentschappen Epos vzw (onderwijs en opleiding) en Jint (jeugd). Een aanvraag voor een projectoproep moet bij het Uitvoerend agentschap onderwijs, audiovisuele media en cultuur (EACEA) in Brussel worden ingediend.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jint wordt structureel gefinancierd door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd) en door de Europese Commissie (Directoraat-Generaal Onderwijs en Cultuur). - Epos vzw is een samenwerkingsverband tussen het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (controle inhoudelijke en financiële werking), VDAB en Syntra Vlaanderen. 		
--	---	--	--

5.5. Publiek private samenwerking

<p>Vlaams Europees Verbindingsagentschap (Vleva)</p>	<p>VLEVA moet als informatieplatform en netwerk bijdragen tot een meer nadrukkelijke Vlaamse aanwezigheid op het Europese beleidsniveau en een betere Vlaamse belangenbehartiging. De taak van het agentschap bestaat eruit om het Vlaamse middenveld en de Vlaamse overheden (zowel lokaal als regionaal) zo goed mogelijk te informeren over Europese dossiers en financieringsmogelijkheden. Via een publiek-private alliantie van overheden en maatschappelijk middenveld wil men het brede socio-economische, sociaal-culturele en wetenschappelijk veld zo sterk mogelijk betrekken bij Europa. VLEVA ontwikkelde vanuit die opdracht ook een handige subsidiewijzer.</p> <p>Taak/doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU-nieuwsmonitor: informatie over de Europese beleidsactualiteit, financiering, consultaties,... - Bruggenbouwer: netwerk van Vlaamse spelers, Europese instellingen en buitenlandse regio's en netwerk van Vlamingen in Europese instellingen - Belangenbehartiging - Wegwijzer bij vragen over Europese initiatieven, subsidies, jobs en contactpersonen <p>Vanuit het Kenniscentrum Sociaal Europa wordt een halftijdse verbindingspersoon afgevaardigd in Vleva. Tot op heden wordt dit vanuit het cultuurbeleid niet gefinancierd. Gudrun Heymans, Coördinator Creatief Europa Desk werkt wel samen met Vleva en zorgt o.m. dat cultuursubsidies in Vleva subsidiewijzer worden opgenomen.</p> <p>Link met de overheid: publiek-private vzw, opgericht door de Vlaamse Regering. Werkt nauw samen met de Vlaamse Vertegenwoordiging bij de EU. Kenniscentrum Sociaal Europa is stichtend lid van Vleva.</p>	<p>Informatie en communicatie belangenbehartiging</p>	<p>socio-economische, sociaal-culturele en wetenschappelijk veld</p>
--	---	---	--

<p>Interreg IV (technisch team)</p>	<p>Taak/doelen: INTERREG IV C beschikt over een budget van 321 miljoen euro van het European Regional Development Fund (ERDF). Dat dient om kennis en "good practices" uit te wisselen en over te dragen. De doelstelling van INTERREG IV C is immers de effectiviteit van het Europese regionale ontwikkelingsbeleid te verbeteren en bij te dragen aan de economische modernisatie en de verhoogde competitie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Europese lokale en regionale actoren te helpen bij het uitwisselen van ervaringen en kennis - minder ervaren regio's in welk beleid dan ook te koppelen aan meer gevorderde regio's - te verzekeren dat de "good practices" doorstromen naar de mainstream programma's van de structurele fondsen <p>Regionale en lokale publieke autoriteiten en instellingen van publiek recht uit één van de zevenentwintig Europese lidstaten, Zwitserland of Noorwegen kunnen aanspraak maken op cofinanciering. Voor Belgische deelnemers bedraagt deze tot 75%. Private ondernemingen en actoren uit derde landen mogen deelnemen op eigen kosten. Een minimaal partnerschap bestaat uit deelnemers uit minstens drie landen waarvan minstens twee gefinancierd.</p> <p>INTERREG IV C heeft een dubbele (thematische) prioriteit.</p> <ul style="list-style-type: none"> - innovatie en kenniseconomie met als deelfocus: <ul style="list-style-type: none"> o innovatie, onderzoek en technologische ontwikkeling o ondernemerschap en kmo's o de informatiemaatschappij o Werkgelegenheid, menselijk kapitaal en onderwijs - Omgeving en risicopreventie dat inzoomt op: <ul style="list-style-type: none"> o Natuurlijke en technologische risico's o water management o afval management o biodiversiteit en natuurbehoud o energie en duurzaam transport o cultureel erfgoed en landschappen <p>Het Technisch Team van Interreg werkt gedecentraliseerd in het veld en in overleg met de partnerautoriteiten, de Beheersautoriteit en het Gemeenschappelijk Secretariaat en ondersteunt begunstigden. Bijvoorbeeld helpen bij het zoeken naar partners aan beide zijden van de grens en bij de stappen die ze ondernemen om een project op te zetten; de ingediende projecten onderzoeken vanuit het perspectief van hun grensoverschrijdende karakter en hun grensoverschrijdende meerwaarde, in het licht van de selectiecriteria van het programma; nagaan of de dossiers volledig zijn, voor ze aan de Stuurgroep worden voorgelegd.</p>	<p>Informatie en communicatie beleid</p>	<p>Innovatie en kenniseconomie Milieu en risico preventie</p>
<p>Kenniscentrum Sociaal-Europa</p>	<p>Kenniscentrum Sociaal Europa (het vroegere Kleis vzw) is een samenwerkingsverband en krachtenbundeling rond sociaal Europa van belangrijke koepelorganisaties binnen de Vlaamse social profitsector, de sector van de sociale economie en de lokale besturen.</p> <p>Taak/doelen: Informeert en ondersteunt de diensten, organisaties, federaties en overheden in de social profitsector rond Europese subsidies en het Europese sociale beleid. Kleis was in het verleden vooral actief in de</p>	<p>Informatie en communicatie</p> <p>Financiële steun van departement welzijn,</p>	<p>Sociaal-cultureel werk</p>

	<p>welzijns- en gezondheidssectoren, de organisatie richt zich evenzeer op de sociale economie, de toeleiding van kansengroepen naar de arbeidsmarkt en de socio-culturele sector.</p> <p>Link met de overheid: Financiële steun van departement welzijn, volksgezondheid en Gezin en Samenwerkingsverband Lokale Netwerken. Strategische partners zijn Verso en Vleva.</p>	<p>volksgezondheid en Gezin en Samenwerkingsverband Lokale Netwerken</p> <p>Strategische partners: Verso en Vleva</p>	
Flanders DC	<p>Vlaamse organisatie voor ondernemingscreativiteit. Maakt Ondernemend Vlaanderen creatiever en Creatief Vlaanderen ondernemender sinds 2004 in opdracht van de Vlaamse Overheid.</p> <p>Taak/doelen: Flanders DC zorgt voor een wetenschappelijke onderbouw van onze projecten via het kenniscentrum en probeert hun boodschap via publieksinitiatieven zo breed mogelijk te verspreiden. Voor de geïnteresseerde ondernemer, creatieveling en onderwijsprofessional werken ze ook in de diepte. Internationaal zijn ze de gangmakers van het Districts of Creativity Netwerk, dat twaalf creatieve regio's in de wereld samenbrengt.</p> <p>Naast de projecten, kan je er terecht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inspiratie en nieuwe inzichten via events, blog en studies - Opleidingen en workshops in creatieve en innovatieve thema's - On- en offline instrumenten om zelf aan de slag te gaan - Sprekers voor events - Advies rond je idee, wel enkel voor particulieren - Een creatieve werkplek of vergaderplaats <p>Link met de overheid: beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid</p>	<p>Informatie en communicatie</p> <p>Ontwikkelen van kennis en tools</p>	<p>Creatieve industrie</p>
CultuurNet Vlaanderen	<p>“Meer mensen meer goesting geven in meer cultuur”</p> <p>Gestoeld op drie pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informeren. UiTnetwerk van meer dan 250 regionale partners in Vlaanderen en Brussel. De UiTdatabank is het hart van onze organisatie. Het is de centrale draaischijf waar alle informatie over vrijetijdsactiviteiten in Vlaanderen wordt ingevoerd, verzameld en opnieuw gedistribueerd. In totaal maken meer dan 500 externe kanalen dagelijks gebruik van de UiTdatabank voor publicatie van agendagegevens. - Prikkelen. Instrumenten voor lokale besturen van het UiTnetwerk om hun participatiebeleid doordacht uit te bouwen. - Jong geleerd... Voor families met kinderen is er Vlieg, een label dat het culturele aanbod voor de allerjongsten (-12) zichtbaar maakt. Zo vergroten we de kans dat mensen al op jonge leeftijd de smaak te pakken krijgen. <p>Link met de overheid: steun Vlaamse overheid</p>	<p>Informatie en communicatie</p>	<p>Vrijetijdssector</p>
Upwards	<p>Upwards is opgericht onder impuls van het Kunstenloket vzw, is ontstaan in een open relatie met de Vlaamse</p>	<p>Informatie en</p>	

	<p>overheid en kent de noden van de sector. Daar waar het Kunstenloket zich richt tot individuen, vervult Upwards een gelijkaardige rol voor organisaties en instellingen (voornamelijk vzw's actief in de culturele sector).</p> <p>Taak/doelen: Rechtspersonen actief in de creatieve en culturele sector ondersteunen in het ontwikkelen van hun kennis, vaardigheden en strategie om zo hun kansen op slagen in een zakelijke context te verhogen. Dit door het bieden van betrouwbare informatie, gedegen opleiding en waar nodig professioneel advies en begeleiding. Ze geven zakelijke ondersteuning, afgestemd op de specifieke noden. Naast een generiek en sectorspecifiek opleidingsprogramma, kan u bij Upwards ook terecht voor advies en coaching. Upwards komt met concrete antwoorden op uw vragen en vertaalt bedrijfskundige en juridische theorie naar een praktische oplossing. Tot 31 december 2015 is er voor kleine startende vzw's gratis adviesverlening onder voorwaarden (max. één medewerker (38 u/week), oprichting maximum twee jaar geleden).</p>	communicatie	
--	--	--------------	--

5.6. Andere

<p>Nederlandse Taalunie</p>	<p>De Nederlandse Taalunie is een beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samen beleid voeren op het gebied van het Nederlands. De belangrijkste werkterreinen zijn taal en taalhulpmiddelen, technologie, onderwijs in en van het Nederlands, literatuur en lezen, de positie van het Nederlands in Europa en in de wereld, en digitalisering van het Nederlandstalig erfgoed.</p> <p>Link met de overheid De gelden voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Taalunie worden door de beide regeringen verstrekt. De jaarlijkse subsidies van de Belgische en Nederlandse regering verhouden zich als 1:2, gezien de getalsverhouding van de Nederlandssprekenden in beide landen.</p>	Beleid Financieel	Letteren en Literatuur, Literair erfgoed Onderwijs, technologie
<p>Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland (CVN)</p>	<p>Taak/doelen: CVN ziet toe op de uitvoering van het Vlaams-Nederlands Cultureel Verdrag. Binnen het kader van dit verdrag dient CVN kansen en belemmeringen voor samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland te signaleren en de benutting van die kansen ook te stimuleren. Hierbij maakt CVN gebruik van de bijeengebrachte expertise en het netwerk van haar Commissieleden, die door de bilaterale overheden zijn benoemd.</p> <p>CVN geeft haar missie concreet vorm door adviezen te schrijven voor de Vlaamse en Nederlandse regeringen, zowel gevraagd als op eigen initiatief.</p>	Informatie en communicatie Beleidsadvies	Cultuur
<p>DeBuren</p>	<p>In 2004 richtten de Vlaamse en Nederlandse regeringen samen het Vlaams-Nederlands Huis deBuren op als culturele organisatie en als een ruimte voor debat en reflectie. deBuren biedt vanuit hartje Brussel een forum voor kunst, cultuur, samenleving en politiek van de Lage Landen én Europa.</p> <p>Taak/doelen: Tentoonstellingen, ontmoetingen, debatten, lezingen en symposia over de meest uiteenlopende onderwerpen wisselen elkaar af. Ze stimuleren het virtuele debat en houden de vinger aan de pols via opiniestukken van diverse auteurs en beeldcolumnisten.</p> <p>Gezien het maatschappelijke belang van culturele diversiteit, is het belangrijk dat de Europese landen elkaar</p>	Informatie en communicatie Beleid Faciliteiten	Cultuur

	<p>informereren over, en confronteren met hun cultuur. Een platform bieden voor het debat over Europa, en de Europese burgers informeren aan de hand van presentaties en lezingen is daarom ook een van de kerntaken van deBuren.</p> <p>Link met de overheid: gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap (Ministerie van Cultuur) en de Nederlandse overheid (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en het Ministerie van Buitenlandse Zaken)</p>		
Ryckvelde	<p>Beweging voor Europees burgerschap.</p> <p>Taak/doelen: Ryckvelde biedt o.a. vorming aan, educatief materiaal, acties en evenementen over de Europese integratie.</p> <p>Ryckvelde bereikt een breed publiek (Vlaams onderwijs, jongeren en volwassenen), overtuigd van het feit dat het een leven lang duurt om te werken aan actief burgerschap. We promoten dit Europees burgerschap via twee pijlers: ‘Europa begrijpen’, waar we onder andere informatie geven over Europa (informatie, conferenties, evenementen, etc.) en ‘Europa beleven’, waar we mensen aanzetten tot actie (partnerfinding, begeleiding op maat).</p> <p>Link met de overheid: erkende beweging binnen het Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk. Ryckvelde wordt structureel ondersteund door de Vlaamse Gemeenschap en de Provincie West-Vlaanderen.</p>	Informatie en communicatie	Onderwijs, jongeren en volwassenen
Koning Boudewijnstichting	<p>De opdracht van de Koning Boudewijnstichting is duidelijk en tegelijk veelomvattend: de levensomstandigheden van de bevolking helpen verbeteren. In de oprichtingsakte van 1976 wordt de Stichting beschreven als “een onafhankelijke structuur die originele ideeën aanmoedigt en nieuwe projecten opzet”.</p> <p>Taak/doelen: De Koning Boudewijnstichting steunt projecten en burgers die zich engageren voor een betere samenleving. Zo dragen ze duurzaam bij tot meer rechtvaardigheid, democratie en respect voor diversiteit.</p> <p>De Koning Boudewijnstichting focust op een aantal thema’s en is actief vanuit Brussel, maar steunt ook projecten ver buiten de Belgische en Europese grenzen. Door samen te werken met andere organisaties willen we onze opdracht zo goed mogelijk afstemmen op de inspanningen van anderen.</p> <p>Hun thema’s voor ondersteuning bevatten onder meer erfgoed (bouwkundig, archeologie, natuur, muziek en roerend erfgoed) en maatschappelijk engagement (link SCW).</p> <p>Link met de overheid: De Stichting werkt onafhankelijk en pluralistisch. Werkingsmiddelen: opdrachten van overheden en dotaties Nationale Loterij, giften en legaten, verenigingen,....</p>	Financieel	Individen en organisaties
Internationale instrumenten	<p>1. <u>UNESCO GEACCREDITEERDE NGO’S</u></p> <p>Taak/doelen: er zijn internationaal meer dan 150 ngo’s geaccrediteerd in het kader van UNESCO-2003 om adviserende diensten te verlenen aan het Comité dat uit lidstaten/natiestaten is samengesteld. Vanuit</p>		

<p>Vlaanderen zijn er 13 ngo's geaccrediteerd.</p> <p>Sinds 2009 komen de ngo's ook in NGO-FORUM vergaderingen bijeen om de ontwikkelingen van de Conventie op de voet te volgen vanuit de blik van dit 'civiele middenveld' en daarover van gedachten te wisselen, expertise te delen en standpunten af te stemmen en te vormen. Het komt er immers op aan om tijdens de schaarse momenten bij de Algemene Vergaderingen en Comité-vergaderingen waarop de stem van ngo's gehoord kan worden, geen versnipperde maar krachtige statements en signalen te geven indien die nood aangevoeld wordt vanuit de vele verenigingen.</p> <p>Deze ngo's zijn vaak een soort tussenschakel of 'vertaler'/bruggenbouwer/makelaar kunnen zijn tussen wat leeft bij de groepen en gemeenschappen enerzijds en het (intern)nationale beleidsvoerders anderzijds.</p> <p>2. <u>EURIMAGES</u></p> <p>Eurimages is een cultureel ondersteuningsprogramma van de Raad van Europa.</p> <p>Taak/doelen: Eurimages heeft vier werkingsassen waarvoor zij steun verlenen, nl. film coproducties, distributie theater, exposities, en digitale apparatuur voor bioscopen. Jaarlijks zijn er vier projectoproepen. Het secretariaat toetst de criteria van de regelgeving af en rapporteert aan de Raad van Bestuur. Projecten die door het secretariaat geschikt worden verklaard worden vervolgens geëvalueerd door de Raad van Bestuur, die beroep doet op de artistieke expertise van onafhankelijke professionele script lezers. Bij het nemen van zijn beslissingen over de steun die zij verleent, hanteert de Raad van Bestuur de selectiecriteria zoals opgenomen in de regelgeving.</p> <p>Eurimages voorziet financiële steun in de vorm van zachte leningen (co-productie-ondersteuning) of subsidies (theatrale distributie, vertoningen en digitale apparatuur voor bioscopen). Zachte leningen worden afgelost op basis van de inkomsten gegenereerd door de gesteunde projecten.</p> <p>Link met de overheid: ze promoten de Europese audiovisuele sector via financiële steun, afkomstig van de lidstaten en inkomsten uit leningen. De Belgische inbreng is afkomstig van de Vlaamse en de Franstalige Gemeenschap. Het Vlaams Audiovisueel Fonds staat in voor de administratieve opvolging.</p> <p>3. <u>MEDEA</u></p> <p>Taak/doelen: MEDEA is het Europees instituut voor het onderzoek over mediterrane en Euro-Arabische samenwerking.</p> <p>Aan de hand van de verschillende activiteiten zoals de website, conferenties of consultancy opdrachten legt het MEDEA Instituut zich toe op het stimuleren van de betrekkingen tussen Europese en Arabische actoren en denkers. MEDEA beoogt de dialoog en de samenwerking te versterken door middel van een betere wederzijdse kennis. Via de activiteiten in het kader van het Belgisch netwerk van de Anna Lindh Stichting of de Mediterranean Citizens' Assembly richt MEDEA zich meer en meer op Belgische, Mediterrane of internationale organisaties. Als coördinator van het Belgische ALS netwerk brengt MEDEA projecten tot stand met andere leden van het</p>		
--	--	--

	<p>netwerk dat samengesteld is uit organisaties actief rond kunst en cultuur, jeugd en onderwijs, democratie en lokale ontwikkeling, mensenrechten, migratie, erfgoed, media en religies.</p> <p>Doelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevorderen van interculturele dialoog - Onderlinge verstandhouding en wederzijdse verdraagzaamheid bevorderen - Linken en netwerken creëren ten behoeve van politieke, economische, academische, sociale en culturele actoren - Objectieve en pluralistische informatie verspreiden naar een breed publiek - Directe toegang aanbieden tot Europese en internationale instituten 		
--	--	--	--